

POLITSEILEHT

Eesti politsei ajakiri nr 3 (9) 2004

Taskuvarga
levinuimad
tegutsemiskeemid

Eestiga seotud
narkoteed

Kuidas ohjeldada
jalgpallihuligaane

Eesti politseist Euroopa politseiks

**Politsei
maailmamängude
meister**

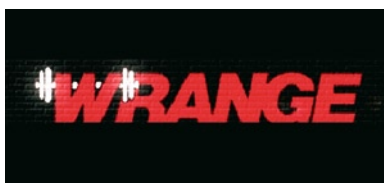
Andrus Murumets

soovitab:

Powerman pakub
politseitöötajatele
kuni 15%
allahindlust*

valgud toidulisandid rasvapõletajad energiajoogid

sellistelt tuntud firmadelt nagu

Tasuta konsultatsioonid kaupluses või kodulehel Power Teamilt. Vastavad oma ala spetsialistid Andrus Murumets, Fred Antson, Margus Silbaum, Andrus Utsar ja Karl Saar.

www.powerman.ee

Tartu mnt 43, Tallinn, tel. 641 88 121

* Hinnasoodustus kehtib vaid töötõendi ettenäitamisel

Uus seadustik, uus kord

Täna jöustunud kriminaalmenetlusseadustik (KrMS) ja selle rakendusaktid toovad seni kehtinud kriminaalmenetluse koodeksiga võrreldes kaasa kardinaalselt uued politseitöö põhimõtted.

Olulisemaid muutusi on prokuröri rolli suurenemine kriminaalmenetluses. Kui seni oli prokuröri tegevus põhiliselt järelevalveline, siis alates 1. juulist saab prokurörist kohtueelse menetluse juht ja seda alates kriminaalmenetluse alustamisest kuni kriminaalasja kohtueelse menetluse ja kohtuliku asja arutamise lõpuleviimiseni Riigikohtus.

Seega tuleb politseil kui põhilisel kohtueelse menetluse struktuuril oma senine töö üle vaadata. Peame arvestama, et menetleja iseseisvus ja iseotsustamine on märgatavalt vähenenud. Menetleja rolliks jääb põhiliselt tõendeid koguda ja fikseerida, senisest vähem on vaja muretseda kuriteo kvalifikatsiooni pärast.

Raskeimaks probleemiks saab menetlejale prokuröri kättesaadavus, sest igale uurijale kinnitatakse konkreetne prokurör, kes tegeleb tema menetluses olevate kriminaalasjadega. Et aga sama prokurör peab menetlust juhtima kõigi n-õ oma menetlejatega ja samas osalema ka kõigi kolme astme kohtutes kriminaalasjade kohtulikul arutamisel, tuleb meil senisest rohkem aega kulutada, et leida prokuröridega kokkusaamise aeg.

Kriminaalmenetlusregistrist saab prokuröride põhiline järelevalvevahend. Selle kaudu saab ta ülevaate kõigist algatatud kriminaalasjadest ning olulisematest menetlustoimingutest. Et KrMSi järgi avalikustatakse kriminaalasja materjalid edaspidi ainult prokuröri loal, vajab ta infot alustatud menetluste kohta võimalikult kiiresti. Meie probleemiks on andmete sisestamise õigeaegsus. Registri põhimääruse kohaselt peavad andmed olema sisestatud kahe tööpäeva jooksul. Senine praktika on aga näidanud, et sellest tähtjast ei ole me seni suutnud alati kinni pidada. Nelja kuu andmetel on sisestusega hilinetud rohkem kui 5000 asjas. Et registrist saab tulevikus ilmselt alus elektroonilisele toimikule, peame selle operatiivse kasutamise ega ennast võimalikult kiiresti harjutama hakkama.

Need on ainult mõningad probleemid, millega alates juulikuust kokku puutuma. Et aga politseinikud on juba harjunud elukestva õppega, siis olen veendunud, et oleme suutelised ka nende uute olukordadega toime tulema.

Priit Männik

Politsei ameti arengu osakonna politseidirektor

4 Uudised

6 Kuidas me läksime Euroopa Liitu

Liitumisläbirääkimistele vaatab tagasi Dorel Käosaar

11 Viin ja armukadedus viis väikekülas veretööni

Kuriteo avastamise lugu Ave Lillemäelt

14 Rahvusvahelised narkoteed muudavad suunda

Narkoteid kaardistab Martin Ilumets

16 Läänemaa parim narkotiim

Persooniks on Julia Trofimova

20 Taskuvaras jahib hooletuid ja väeteid

Selgitab Andres Kõrgmaa

24 Karjääriredel kurjategijate maailmas

Kirjutab Siret Voore

26 Parima kuuli otsinguil

Laskemoona tutvustab Tõnu Adrik

29 Kohtualuse ihukaitsja ja vangivalvur

Konvoitööst annab ülevaate Heikki Kirotar

32 Üks viiest tuhandest

Jalgpallimatšil käis Timo Tarve

26 Hea haldus nõuab politseinikult kõrget eetikäläve

Haldusõigust selgitab Monika Mikiver

38 Kuressaare politseijaoskond – kokkuhoidev kogukond

42 Pilguheit põhjanaabrite politseitööle

Soomes käis Ivo Känd

44 Uus raamat

45 Sport

47 Lõvi Leo

51 Ristsõna

POLITSEILEHT nr 3 (9) 2004

Kuus korda aastas ilmuv Politseileht on Politsei ameti ja Siseministeeriumi koostöös valmiv politseiajakiri.

Järgmine number ilmub augustis 2004.

Väljaandja: Politseiamet, Pagari 1, 15060 Tallinn

meil: politseileht@pol.ee

telefon: 0 612 3091

Toimetaja: Melli Rüga, melli.ryga@pol.ee

Fotograaf: Robert Kõrvits

Keeletoimetaja: Ene Sepp

Kujundaja: Ahto Meri/Pilter

Trükk: AS Kroonpress

Kolleegium: Robert Antropov, politseipeadirektor; Ilona Leib, Siseministeeriumi avalike suhete osakonna juhataja; Aldis Alus, Kaitsepolitsei peadirektor; Priit Männik, Politseiameti arengu osakonna politseidirektor; Anu Adra, Politseiameti avalike suhete büroo juhataja; Raivo Küüt, Põhja politseiprefekt; Kalle Laanet, Lääne politseiprefekt; Henno Kuurmann, Kaitsepolitseiameti komissar; Rene Vihalem, KEKKi politseidirektor; Lauri Tabur, politseipeadirektori asetäitja Keskriminaalpolitsei politseidirektori ülesannetes; Kirsti Ruul, Siseministeeriumi pressinõunik; Andres Anvelt, SKA politseikolledži direktor; Tiit Hennoste, Tartu Ülikooli meediaõppejõud.

LÜHIDALT

Abi lapsele

Tartu Rotary Klubi annetas 25 000 krooni Puhja valla konstaabli Alik Säde pojale kõrvaimplantaadi ostmiseks. Ülejäänud raha sünnist saati kurdi poisi kõrvoperatsiooni jaoks tuli heategevuskampaaniast meningiidi tagajärjel kuulmise kaotanud lapsele implantaadi ostmiseks.

Uus maja Lasnamäel

Aprilli keskel kolis uutesse ruumidesse Põhja PP idapolitseiosakond. Tööd alustati vast valminud majas Lasnamäel Vikerialase 14. Tegemist on esimese politsei tarbeks ehitatud majaga Tallinnas pärast Eesti taasiseseisvumist. Uude hoonesse kolisid politseiosakonna töötajad Lastekodu ja Lasnamäe tänavalt. Idapolitseiosakonna konstaablipunktid jätkavad tööd oma endistel kohtadel.

Vana vorm müüki

Miilitsate show ostab kokku uusi miilitsavorme. Müüki võib tuua nii naiste kui ka meeste vormiriietusi. Vorme on tarvis Action Groupi miilitsashow jaoks. Kontaktisik on 24 tundi major Kalle Kõiv tel 50 123 25. Tasu kokkuleppel.

Selle aasta perepäevade toimumiskohas on ühtviisi head võimalused nii spordi tegemiseks kui ka puhkuseks.

Politsei perepäevad 2004

Selle aasta perepäevad on pühendatud Vana-Kreekale ning olümpiamängudele. Üritus toimub 6.–8. augustini Remniku Laste- ja Noortelaagris. Peipsi järve põhjarannik oma liivaste kallaste ja kauni loodusega on perepäevadeks justkui loodud.

Kohale on oodatud sportlased, jumalad, moosekandid, oraatorid, spartalased ja kõik teised, kes tunnevad endas olümpiavaimu.

Perepäevalised on oodatud osa võtma erinevatest võistlustest, mängudest ja lõbusatest ettevõtmistest. Igal võistlusel selgitatakse üldarvestuse ja üksikalade paremusjärjestus. Parimatele on väärilised autasud.

Erinevalt varasematest aastatest on sel korral tsentraliseeritud toitlustamise asemel perepäevade territooriumil kogu ürituse vältel võimalik igaühel vastavalt oma maitsele osta väga

mõistlike hindadega toitu ja jooki. Laupäeva õhtul kostitab Zeus kõiki pidutsejaid rikkaliku õhtusöögiga.

Igale politseiasutusele on eraldatud telkimiskoht. Telkijatel on vaja kaasa võtta varustus.

Sõidukite parkimiseks on eraldatud valvata parkla, mis suletakse väljasõiduks reedel kell 22.00 ja jääb suletuks kuni pühapäeval kella 8.00ni. Erandkorras saab parklast välja sõita ainult laagriülema eriloal pärast alkoholitesti. Laagri lõppedes teevad kõik sõidukijuhid alkoholitesti.

Tagatud on arstlik esmaabi ja ujumiskohas vetelpääste. Kogu laagripplatsil on ööpäevaringne valve.

Kohtume perepäevadel!

Sisekaitseakadeemia edu "Krambambuses"

Sisekaitseakadeemia üliõpilased võitsid tudengite telemängus "Krambambus" Eesti Kunstiakadeemia üliõpilasi ja pääsesid veerandfinaali. Võidukas võistkonnas olid Innar Hunt, Taivo Põrk ja Rando Härginen halduskorralduse eriala II kursuselt ning Janek Pedask politsei eriala I kursuselt.

Veerandfinaalis said akadeemikud vastaseks Tartu Ülikooli, kellele tuli tasavägises ja pingelises võistluses (8 : 10) alistuda. Veerandfinaali võib TV3st näha 18. juunil.

"Krambambus" on Eesti üliõpilaste võistlusmäng, kus 16 kõrgkooli noored üksteisega rinda pistavad. Saade koosneb mitmest ülesandest: valmistatakse 40 krooni eest neljale inimesele tudengitoitu, parodeeritakse tuntud viise, napsatakse punkte kehakeele abil ja piilutakse piilukaameraga kooli argielu. Muidugi kontrollitakse ka võistkondade teadmisi rubriigis "Välk ja pauk". Ainult üks võistkond pääseb õnneliku võitjana juulis Roskilde rokifestivalile.

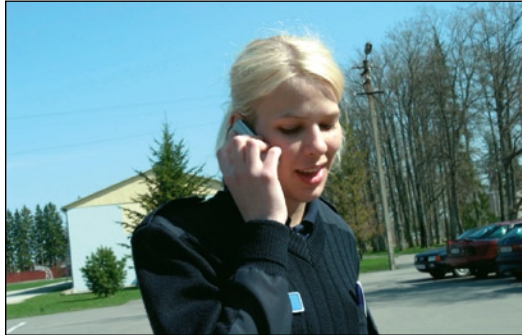
Sisekaitseakadeemia võidukas meeskond koos Lõvi Leoga Krambambuse salvestusel.

Katsetame Kaksiknumbrit

Politseiameti tehnikaosakonna töötajad katsetavad uutset mobiiltelefoniteenust Kaksiknumber, mis võimaldab eristada era- ja töökõnesid ning lühisõnumeid. Uus teenus seob politseiniku telefoni ühe SIM-kaardiga kaks telefoninumbrit: töö- ja eranumbri. Mõlemat numbrit maksustatakse eraldi ja mõlemale numbriomanikule – politseiasutusele ja telefoni kasutavale politseitöötajale – esitatakse eraldi arve. Töötajatel säilib erakõnede ja -sõnumite privaatsus, sest eranumber on töötaja isiklik number. Tööandja saab ülevaate ainult töönumbrilt tehtud kõnedest, mitte erakõnedest. Tänu uuele eranumbri-le saab politseitöötaja kasutada ka m-parkimist ja teisi m-kaubanduse teenuseid, mida tööandja seni ei võimaldanud.

Kaksiknumber lubab üht mobiiltelefoni ja SIM-kaarti kasutades vastu võtta nii töö- kui ka eranumbrile tulnud kõned ja lühisõnumid. Politseisisese lühinumbriga 3xxxx või 7xxxx tehtud töökõned kajastuvad automaatselt politseiasutuse arvel, mitte eraarvel, sõltumata sellest, kumb number parasjagu aktiivne oli.

Politseiamet on Kaksiknumbrit katsetanud

Kaksiknumber võimaldab töötajal kasutada m-parkimist ja teisi m-kaubanduse teenuseid.

kolm nädalat. Praegused kasutajad on teenusega rahul ja jätkavad selle kasutamist. Politseiamet soovib seda kõigile politseitöötajatele. Teenusega liitumine jääb vabatahtlikuks.

Põhjalikumalt infot Kaksiknumbri teenuse kohta saab Politseiameti sidetehnikatalituse peaspetsialistilt Margo Sootlalt telefonil 3399, e-post margo.sootla@pol.ee; samal aadressil saab teatada ka soovist teenusega liituda.

Vasakult Jaanek Lips, Tõnis Naarits, Martin Piksar ja Ants Kalev Politseiametist.

Võidukad politseisportlased

Eesti politseisportlased saavutasid 15. ja 16. mail Kreekas toimunud Euroopa politsei meistrivõistlustel maadluses kõrgeid kohti.

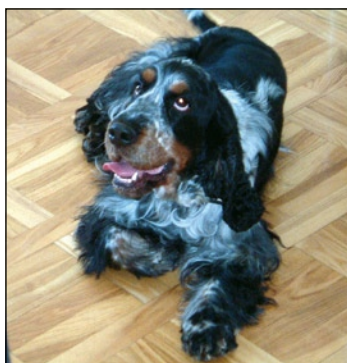
Tõnis Naarits sai kreeka-rooms maadluses kehakaalus kuni 84 kg II koha, Martin Piksar samuti kreeka-rooms maadluses, kuid kehakaalus kuni 74 kg III koha ning Jaanek Lips vabamaadluses kehakaalus kuni 60 kg V koha. Tõnis Naarits töötab Põhja PP korrakaitseosakonna konstaablina, Martin Piksar Ida PP Rakvere politseiosakonna korrakaitsetalituse nooremkonstaablina ja Jaanek Lips Lõuna PP kriminaalosakonna politseiinspektorina.

Kokku võttis politsei meistrivõistlustest osa 126 sportlast 18 riigist. Võistlejate hulgas oli nii maailmameistreid kui ka olümpiavõitjaid.

Rotary parimad selgunud

Tallinna Rotary Klubi austasustas lastekaitsepäeval paremaid politseinikke rahalise preemiaga, avaldades ühtlasi tunnustust nende väljapaistvate saavutuste eest narkootikumide leviku vastu võitlemisel.

Juba kolmandat korda väljaantava preemiaga soovis Tallinna Rotary Klubi anda oma panuse narkovastase tegevuse tõhustamiseks. Erilist tähelepanu pööratakse lastele – see oli ka põhjus, miks preemia anti kätte just lastekaitsepäeval. Parimateks osutusid Põhja Politseiprefektuuri idapolitseiosakonna konstaabel Jelena Simonova, narkokuritegude talituse juhtivinspektor Arnold Matjašov ning Ida Politseiprefektuuri narkokoer Bonny.

Parima narko-koeratiitliga pärjatud Ida Politseiprefektuuri narkokoer Bonny.

LÜHIDALT

Keilas uued ruumid

Mai lõpus alustas Keila konstaablajaoskond tööd uutes ruumides Keskväljak 13. Seal hakkavad tööle kuus Keila linna ja valla politseiametnikku. Uued telefoninumbrit leiab Põhja Politseiprefektuuri kodulehelt www.pol.ee/pohja

Politseiorkestril plaad tulekul

Uue lastelaulude plaadimaterjali esmaesitlus toimus 4. juunil Tallinnas Raekoja platsil. Plaadile salvestatud laulud valiti välja läinud-aastasele politsei lastelaulude konkursile saadetud võistlustöödest. Laule esitavad ETV Muusikastudio mudilaskoor, Tallinna 32. keskkooli lauluansambel ning Meero Muusik tütarlaste ansambel. Plaat valmib kooli alguseks.

Värsked koolilõpetajad

7. mail lõpetas Politseikooli 44 politseikadetti, kes läbisid edukalt kaheaastase õppekava. Lõpetajate hulgas oli 10 nais- ja 34 meespolitseinikku. 44 lõpetajast läheb Põhja prefektuuri tööle 8, Lõuna prefektuuri 16, Lääne prefektuuri 10, Ida prefektuuri 3, JUPOsse 4, Keskkriminaalpolitseisse 2 ja Kaitsepolitseisse üks lõpetaja.

A hand in a teal sleeve is placing a dark blue brick with a gold star on a wall made of similar bricks. The background is a solid blue color. The text is centered over the wall.

Kuidas me läksime Euroopa Liitu

Alates 2004. aasta 1. maist sai Eesti politseist ühtlasi Euroopa politsei. Tee selleni oli aga pikk ja keerukas ning see sai alguse juba ligi kümme aastat tagasi.

Dorel Käosaar

Politseiameti välissuhete büroo jurist

Riigikogus 1995. aastal langetatud otsus, et Eesti soovib saada Euroopa Liidu liikmeks, on aluseks veel siiani kestvale diskussioonile seatud sihi põhjendatuse üle. Üks on aga kindel – nagu kogu riigi nii ka politsei arengu suunamise seisukohast oli tegemist äärmiselt põhimõttelise otsusega. Raske on hinnata, kuhu oleksime oma arenguga tänaseks välja jõudnud ajaloo teistsuguse kulgemise korral, aga ELipoolne tagantorkimine, et saavutada vastavus liitumiseks seatud kriteeriumidele, on kõiki protsesse ilmselt oluliselt kiirendanud. Olgugi et siinkohal meenub Politseiameti arenguosakonna ülemkomissari Risto Kasemäe üks lemmikütlustest, et kui Eestis otsustataks asju niisama “kiiresti” kui Euroopa Liidus, siis oleksime alles lauluväljakul ja pakiksimel lippe kokku, on paljud kolleegid välisriikidest tunnustavalt hinnanud meie politsei saavutatut ning teinekord isegi pisut kadedust tundnud.

Ehkki kangesti tahaks endale natukenegi rahulolevalt õlale patsutada, ei ole meil tegelikult põhjust tehtud imetlema jääda, sest kogu maailm ümberringi areneb ning Euroopa Liitki jätkab üha ambitsioonikamate eesmärkide seadmist. ELiga seotud küsimused ja sealt tulenevad õigusaktid ei saa enam olla igapäevatööst lahus, mistõttu ka politseinike ja teenistujate ring, kes selles valdkonnas orienteeruma peavad, on märgatavalt laienenud.

Mul on hea meel, et need ametnikud, kes on olnud eurointegratsiooni alguse juures, ning mit-

med neistki, kes on viimasel ajal euroküsimumste-ga aktiivsemalt tegelnud, on nõus jagama enda mälestusi ja arvamusi. Ehk aitavad need kommentaarid koos eurointegratsiooni kronoloogilise ülevaatega temaatikasse sisseelamist hõlbus-tada neil, kelle jaoks ELiga seonduv siiani veel väga aktuaalne ei ole olnud. Neil, kes asjaga rohkem seotud, on võimalus korraks aeg maha võtta ning võrrelda enda ja kolleegide kogemusi.

Jana Napa

Politseiameti välissuhete koordinaator aastail 1994–1998, praegu OSCE koosseisus Kosovos

Meenub tohutu hulka pabereid ja suur segadus, sest alguses ei teadnud keegi täpselt, mida ja kuidas tegema peab. Aruandlust ja igasuguste küsimustikele vastamist oli rohkesti. Paljud neist dubleerisid üksteist, mistõttu nendega tegelemine oli üpris tüütu.

Euroopa jaoks oli narkokuritegevuse vastu võitlemine äärmiselt tähtis. Meile oli see siis veel peaaegu tundmatu ja seetõttu arusaamatu probleem. Keskkriminaalpolitseis oli alles loodud väike narkoüksus, prefektuurides ei olnud üldse spetsialiseerunud ametnikke. Päril algusaegade Brüsseli-kohtumisi iseloomustas tihti sõnade pealelugemine, endal ei olnud mõnikord võimalik midagi sekka öelda.

Jüri Kasesalu

Politseiameti teenistusosakonna politseidirektor

Osalesin aktiivselt eurotöös aastail 1993–1999. Enne ametlike sõelumiste algust oli oluline endast märku anda eelkõige kohalolekuga, sest kaasarääkimise õigust ei olnud – tähtis oli kohal

Liitumisläbirääkimiste 24. peatükk – justiits- ja siseküsimumused

Justiits- ja siseküsimumused said Euroopa Liidu tegevusvaldkonnaks 1992. aastal vastuvõetud Euroopa Liidu lepingu VI jaotisega “Sätted koostöö kohta õigus- ja siseasjade vallas” (nn III sammas). Selle koostöö mõte on tugevdada liitu ning luua vabadusel, turvalisusel ja õiglusel rajanev ala, kus on tagatud isikute vaba liikumine. Justiits- ja siseküsimumuste *acquis* (õigustik) hõlmas nimetatud lepingus järgmisi tegevusvaldkondi:

- varjupaigapoliitika (ehk asüülpoliitika);
- liikmesriikide välispiiride ületamise eeskirjad, sh viisapoliitika;
- sisserändepoliitika (ehk immigratsioonipoliitika) ja poliitika kolmandate riikide kodanike suhtes;
- uimastitevastane võitlus;
- pettuse ja korruptsioonivastane võitlus;
- õiguskoostöö tsiviil- ja kriminaalasjades;
- tollikoostöö;
- politseikoostöö võitluseks terrorismi, uimastiäri ja organiseeritud kuritegevuse vastu.

Amsterdami lepingu jõustumisega 1. mail 1999. aastal läksid viisa-, varjupaiga- ja migratsioonipoliitika ning muud poliitikad, mis käsitlesid isikute vaba liikumist (nt õiguskoostöö tsiviilasjades) liikmesriikide koostöö raamistikust (nn III sammas) üle Ühenduse pädevusse (nn I sammas).

Liikmesriikide sise- ja justiitsküsimumuste ehk III samba alla

kuulub praegu seega ainult politseikoostöö ning justiitskoostöö kriminaalasjades.

Amsterdami lepingu jõustumisega muutus Schengeni õigustik, mis reguleerib välispiiride kaitset ning politsei- ja justiitskoostöö standardeid, Euroopa Liidu õigustiku lahutamatuks osaks.

24. peatüki läbirääkimiste kronoloogia

- Mitmepoolsed sõelumiskohtumised 25. ja 26. veebruaril ning 1. märtsil 1998.
- Kahepoolsed sõelumiskohtumised 5., 8. ja 9. märtsil 1998.
- Peatükk avati läbirääkimisteks 26. mail 2000.
- Peatükk suleti ajutiselt 21. märtsil 2002.
- 2002. aasta 13. detsembril lõpetati kõik läbirääkimised (st kõigis peatükkides).
- 16. aprillil allkirjastati ELiga liitumisleping.
- Alates 2003. aasta maist on Eesti, sh politsei esindajad osalenud vaateajatena ELi Nõukogu töörühmade töös Brüsselis ning muude tööorganite jaoks positsioonide ettevalmistamises.
- 2004. aasta 1. maist on Eesti ELi liige ning osaleb täieõiguslikuna ELi otsustusprotsessides.

Allikas: Välisministeerium, <http://www.vm.ee/est/euro>

olla, kuulata ja kodus ülevaade anda. Need kohal käimised võivad tagantjärele tunduda võrdlemisi imelikud, näiteks ühe programmi pidulik lõpetamine – kohale tuli jõuda kella 16.00, üles otsida üks tundmatu loss Brüsselis, osa võtta pidulikust õhtusöögist ja hommikul koju tagasi lennata.

Tegelikult ei olegi sellise ürituse kasulikkus väga küsitav, sest nii sai aimu, kuidas Brüsselis asju otsustatakse, ning ülevaate meie esinduse töökorraldusest ja ülesannetest, samas lõime kontakte kolleegidega.

Sõelumiste perioodil, mil osalesin spetsialistina näiteks rahandus- ja majandusministeeriumi valdkondade kohtumistes, oli küllalt selliseid sõite, et hommikul Brüsselisse ja öösel koju tagasi. Kui see kordus järjestikku nädalaid, oli säärane töö väsitav ja tundus võrdlemisi tüütv.

Kui mõelda kummalistele vahejuhtumitele, siis meenub reisifirma aps, kui kesklinnas asuma pidanud Waterloo hotell asus seal, kuhu nimigi viitab – 5 km lahinguväljast, kust oli 45 minutit bussisõitu lähimasse linna viiva metroo lõpp-peatusse.

Tuleb meelde ka seik, kui koos ministriga võtsime osa kohtumisest, mis toimus jaanipäeval. Jaanituleks oli küünal, sest Belgias väljas lahtist tuld teha ei tohi.

Heete Simm

Politsei ameti teenistusosakonna õigusteenindustalituse ülemkomissar

Tehtud eeltöö ELi ja Eesti õigusaktide võrdlemisel oli väga mahukas. Olime enda arvates hästi valmistunud ja valmis kõigeks. Mäletan, kuidas deklareerisime, et karistusseadustik hakkab kehtima kindlasti juba 2000.–2001. aastast. Pahatahtlikku norimist üldiselt ei olnud, aga meie ametiasutuste haldussuutlikkusele pöörati küll

palju tähelepanu. Tihti tuli ettekandeid kohapeal ringi teha, et etteantud lühikese ajaga kõik vajalik öeldud saaks. Nimesid ja asutusi nimetamata meenub üks juhtum, kui ettekandja ajakava millekski ei pidanud, mistõttu politsei esindaja, kes järgmisena sõna võttis, pidi ilma tõlkide abita ettekande inglise keeles pidama, sest viimaste tööpäev sai läbi ja nad lihtsalt lahkusid.

Kõige äärmuslikum situatsioon oli 1998. aastal vabariigi aastapäeva ajal suure delegatsiooniga Brüsselisse sõelumiskohtumisele sõites. Halvad ilmaolud ei võimaldanud lennukitel startida ning lende lükati pidevalt edasi ja tühistati. Saime mitu korda lennujaama ja tagasi sõita. Lõpuks otsustati, et need, kes juba järgmisel hommikul ettekandeid peavad tegema, lähevad Piirivalve Lennusalga lennukiga Stockholmi ja sealt edasi Brüsselisse. Ent sellelegi lennukile ei antud lennuluuba. Ära lennata õnnestus alles järgmisel päeval. Ilmselt on liigne öelda, et kohale jõudes olime kõik väsinud ja tülpinud, aga sellele vaatamata täis optimismi. Järgnes kahenädalane kiire töö Brüsselis, kus osa öödestki kulus tööd tehes.

Ulvi Põllu

Politsei ameti arengu osakonna välissuhete büroo juhataja

Esimesed süstemaatilised ülevaated ELi jaoks, mis käsitlesid ka politseid, koostati 1997. aastal, mil siseminister Riivo Sinijärve eestvedamisel pandi kokku III samba strateegiat. Hiljem muutus see üheks osaks Vabariigi Valitsuse eurointegratsiooni tegevuskavast, kus sise- ja justiitsküsimused moodustasid olulise osa.

Vahest ehk kõige raskemaks kujunes esimese Euroopa Komisjonile esitatava eduaruande koostamine 1998. aastal. Tol ajal oli eurointegratsioon paljude politseiüksuste jaoks veel mi-

KRONOLOOGIA

Ettevalmistused Euroopa Liitu astumiseks

1993. aasta detsembris kinnitas Euroopa Liit kandidaatriikide vastuvõtmiseks nn Kopenhaageni kriteeriumid:

- demokraatliku riigikorra olemasolu, inimõiguste ja vähemuste õiguste kaitse;
- toimiv turumajandus ning võime toime tulla ELi konkurentsitingimustega;
- võimelisus kanda liikmelisusega kaasnevat kohustusi, võttes üle ELi õigustiku ning poliitika.

28. novembril 1995. aastal esitas Eesti liitumisaotluse, tuginedes Riigikogus sama aasta augustis ühel häälel heaks kiidetud Eesti ja ELi liikmesriikide vahelisele Euroopa lepingule.

Madridi Ülemkogul **1995. aastal** andsid liikmesriigid ELi Komisjonile ülesande koostada kandidaatriikide kohta aruanded, mis valmisid 1997. aastal ja milles analüüsiti eelmainitud kriteeriumide alusel kandidaatriikide liitumismislikkust.

Luksemburgi Ülemkogul **1997. aastal** otsustati Komisjoni eduaruannete alusel alustada liitumisläbirääkimisi viie Kesk- ja Ida-Euroopa riigiga: Eesti, Poola, Sloveenia, Tšehhi, Ungari ning Küprosega.

3. veebruaril 1998. aastal moodustas Vabariigi Valitsus 44-liikmelise delegatsiooni läbirääkimisteks ELiga. Õigus- ja siseasjade töörühma juhtis Siseministeeriumi esindajana Einike Uri.

31. märtsil 1998. aastal algasid Eesti liitumisläbirääkimised Euroopa Liiduga. Kogu protsessi võib jagada nelja etappi: seaduste analüüs ehk sõelumine, seisukohtade ehk positsioonide ettevalmistamine, läbirääkimised ja liitumislepingu sõlmimine.

Sõelumisel selgitati välja erinevused ELi ja Eesti seadustes ning valdkonnad, mida on Eesti seadustes vaja muuta. Sõelumise tulemusena sõnastas Eesti igas peatükis (ELi õigustikus jaotamine läbirääkimistel vastavalt valdkon-

dagi väga kaugelt, tülikat ja sootuks väljaspool igapäevast tööd.

Meenub ka esimene Euroopa Komisjoni hindamissioon Eesti politseisse. Nii mõnelgi kohtumisel, kus eksperdid küsisid Eesti politsei professionaalse taseme kohta, kippusid meie esindajad kaebama kehvade töötingimuste ja madalate palkade üle. Suhtlemist raskendas ka ebapiisav inglise keele oskus, mistõttu jäi tihti mõnigi oluline fakt ebaselgeks ja hiljem oli seda raske usutavaks teha – eksperdid kaldusid arvama, et tegelikku olukorda püütakse ilustada. Õnneks oli tookordse Euroopa Komisjoni delegatsiooni juht meie ammuene tuttav Rootsi politseist Christer Ekberg, kes oli Eesti politsei töö-

de-tegemiste ja arenguga hästi kursis ning suutis nii mõnedki möödarääkimised ja arusaamatused ära siluda. Mäletan üht Brüsselis toimunud kohtumist, kus ta ütles: “Ma tunnen ja tean Eesti politseid. Nad räägivad vähe, kuid teevad palju. Kui nad midagi lubanud on, siis võite kindlad olla, et nad ka teevad seda.”

Risto Kasemäe

Politseiameti arenguosakonna ülemkomissar

Eurointegratsiooni algus oli päris huvitav – olime ju olukorras, kus meil paljusid õigusakte ja muud seesugust üldse ei olnud. Alustasime nullist ja saavutasime konkreetse tulemuse. Nii oleme mõneski valdkonnas jõudnud paremasse

Hollandis Haagis asuv Europoli peamaja on ka Eesti politsei sideohvitseri Peeter Palo töökohaks.

Politseiameti teenistusosakonna politseidirektor Jüri Kasesalu Belgia kroonprintsivi vastuvõtul Belgias 2002. aastal.

situatsiooni kui vanad liikmesriigid, sest meil on näiteks olnud võimalik kohe kasutusele võtta ajakohased vahendid. Seadusandluse poolelt nimetaksin positiivsena 1988. aasta narkokonventsiooniga ühinemist, kui alustasime kõigepealt madalama taseme aktide väljatöötamisest ning alles siis, kui need valmis olid, ratifitseerisime konventsiooni. Mitmed teised liitujad alustasid konventsioonidest, et oleks võimalik kiiret edu deklareerida.

Aeg-ajalt on probleeme tekkinud meie euroametnike lühikese pingiga. Meil on tegelikult palju häid tippspetsialiste, kelle teadmistest oleks ka euroasjade ajamisel kasu, aga kes paraku ei pruugi vajalikul määral inglise keelt osata. Nii ongi eurorindel aktiivsemad pidanud olema eelkõige keeleoskajad, kes konkreetsetes teemades alati kahjuks väga kodus ei ole.

Kui tänasele päevale mõelda, siis tundub, et natuke liiga palju on otsustamise ja vastutuse delegerimist. Arvan, et puudu on konkreetsetest prioriteetidest riigi tasandil, mis lihtsustaks ametnike tööd. Samas olen rahul, et meil oli aastane üleminekuperiood, mil saime töörühmade töös vaatlejatena osaleda. See andis hea ülevaate ja ka kindlustunnet. Mõningast muret teeb mõte Eestist ELi eesistujana – kuidas ja kas oleme võimalised näiteks välja tulema seadusandliku initsiatiiviga?

Varmo Rein

Julgestuspolitsei korraldusosakonna analüüsi- ja järelvalvetalituse komissar

Euroasjaajamises on nagu Eestiski väga tähtsad isiklikud kontaktid. Kiire ja põhjalik info õnnestub saada just neist liikmesriikidest, mille kolleegidega on loodud head sidemed. Kontaktide loomise eeldus on aga võõrkeelte oskus. Siit soovitus kolleegidele – õppige Euroopa keeli.

Elina Rikken

Ida Politseiprefektuuri teenistusosakonna personali- ja politseikontrollitalituse komissar

Väga keeruline oli ehteestlasliku naturiga sulanduda *euro-chat*'i. Rääkida tundide kaupa eimillestki – selleks on vaja oskust ja valmisolekut. Omapärane tundus ka eurokolleegi soovitus ammuselt kohtumiselt – ära üritagi kõike läbi lugeda ega endale selgeks teha, mis sulle euroasjades töölauale pannakse, nagunii ei jõua ja alati ei ole vajagi. Väga lihtne oli aga Europoliga koostöö alustamisel toimunud konverentsil olla meile omaselt põhjalik. Oskasime vastata kõigile konkreetsetele küsimustele ning tundus, et see oli ELi kolleegidele meeldiv üllatus.

Tore mälestus on IPA märgi äratundmisest ühel konverentsil. Äratundjaga oli lihtne jutule saada ka teistel teemadel ning tunda, et meid ühendab sama organisatsioon.

Piret Palusoo

Sisekaitseakadeemia politseikolledži politseiõpetuse õppetooli lektor

Minu esimene konkreetsem kokkupuude euroasjadega oli ilmselt 1998. aastal, mil Euroopa Politseikolledžite Assotsiatsioon organiseeris kõigi ELiga liituvate riikide politseiorganisatsioonide suuremahulise koolitusprogrammi. Eesti politseist osales neil kaks aastat toimunud kursustel üle 80 juhtiva politseiametniku.

Osalesin kursusel “Koolita koolitajat”. Mäletan, et kirjutasin oma osalemisankeeti midagi sellist: “Ootan, et mind tutvustatakse Euroopa politseikoolituse standarditega. Tahan teada, millised need standardid on ja kas Eestis on nende järgi võimalik end kuidagi seada.” Suur oli kogu rühma segadus, kui selgus, et iga koolitaja (Hollandi, Iirimaa ja Suurbritannia esindaja) selgitas koolitamise korraldamist, koolitajate koolitamist ning erinevaid koolitusmeetodeid vaid enda organisatsiooni aspektist.

Meie pärimisele, miks midagi ELi standarditest ei räägita, vastati, et selliseid asju ei olegi olemas. On lähenemisviisi koolitusele Hollandi, Inglise või Iiri moodi ja selge mõistus. Vaat nii! Selgus, et meie õnneks ei tulegi nemad seal Euroopas ütleva, kuidas on õige Eestis koolitust korraldada.

Teine mälestus, mis seondub politseikoolituse korraldusega Euroopas, on CEPOList – Euroopa Politseikolledžist. 2001. aasta jaanipäeva paiku kutsuti ELi kandidaatriikide esindajad 2000. aastal ELi Nõukogu otsusega loodud Euroopa Politseikolledži kandidaatriikide komitee esimesele koosolekule. Olime uudishimulikud – huvitav, mis neil seal CEPOLis juba toimunud on? Millest me ilma oleme jäänud? Mille juurde meid veel ei lasta? Aga juba mõne kuu möödudes osalesid esimesed Eesti politseiametnikud CEPOLi kursusel, järgmisel aastal võõrustasime ise esimest CEPOLi koolituskursust.

Viin ja armukadedus viisid väikekülas veretööni

2002. aasta 22. augusti õhtupoolikul võttis Põlva politseikorrapiidaja vastu telefonikõne, milles üks Värskakandist pärit mees teatas heinamaalt leitud inimese koljust.

Ave Lillemäe

Põlva politseijaoskonna vanemspetsialist-infojuht

Kolp oli Värskas vallas Velna külas Valeri Malinini elumaja lähedal. Sündmuskohale jõudnud politseinikud leidsid eest suletud ustega elumaja ja kõrvalhooned, maja juures põles välisvalgustus. Majaperemehele kuulunud pisikest kasvu must koer aga jooksis mitu korda jälitusametnike juurest maja taga põõsastikku ja tagasi.

Esimesel hetkel ei olnud politseinikel mingit versiooni, kelle kolp võinuks see olla. Napsulembese majaperemehe puudumine võis tingitud olla ka muudest asjaoludest. Samas kinnitas nii politseisse helistanud ja Malinini lähikonnas elav mees kui ka mehe kaks venda, et nemad polnud Malininit viimase pooleteise nädala jooksul kordagi näinud.

Koer juhatas tapetuni

“Tekkisid esimesed kahtlused, et see võiks olla Malinini kolp,” meenutab sündmuskohal viibinud tollane Põlva Politseiprefektuuri kriminaalpolitseiuurimise juhtivinspektor, praegune komissar **Indrek Ploompuu**. Läbi otsustati kammida kogu maja ümbrus, erilist tähelepanu pöörati majast 30 meetri kaugusel asuvale põõsastikule, kuhu koer haukudes jooksis. Koerale järgnenud politseinikud nägid peagi võsas aiakäru ja selle kõrval maas labidat. Käru peal oli teki sisse keeratud inimese laip, mis oli 30kraadises suvesoojas tugevasti lagunenu.

Kohale kutsutud Tartu kohtueksperdid fikseerisid nii kolba kui ka surnukeha asukoha. Seejärel kutsuti kohale kohaliku omavalitsuse esindaja ja manukad, kelle juuresolekul avati Malinini elumaja uks. Majja sisenenud politseinikele jäi esimesena silma, et esiku põrandat oli proovitud pühkida. Sellele vaatamata oli aga põrandal näha verejälgi ning jalatsijälje fragment. Üks juures oli kokku murtud vaip, millel olid samuti verd meenutavad plekid. Verejälgi avastati ka tagatoast voodimadratsilt. Elutoas laual oli õllepuudel ning põrandal tolmune jalatsijalg.

Pärast elumaja läbivaatamist võeti ette lagunenud kõrvalhoone. Ka selle tagumisest osast leidsid politseitöötajad kokkukeeratud vaiba, mille sees oli verejälgedega vaip (mis, nagu hiljem selgus, oli pärit koridorist), padjapüür, mees-tesärk, tühi viinapudel ja kaks nahkkinna. Kõik leitud asjad viitasid toimepandud veretööle.

Esimesed versioonid

Uurimine jätkus taustauuringuga. Kohale kutsutud kohalik konstaabel andis esmast infot selle kohta, kellega Malinin oli suhelnud ja kellega teda viimasel ajal koos oli nähtud. Saadi teada, et Malinin oli mõni aasta tagasi elanud koos naisega, kelle nimi oli Zinaida Danilova. Selgus, et ka Danilovat polnud juba paar päeva nähtud. Veel kord vaadati üle maja ümbrus, kaev ja maja lähedal asuv mets, aga midagi rohkemat ei leitud.

Kohalikke elanikke küsitledes selgus, et Danilovagi armastab napsitada ning samuti ei olewat naine külaelanike sõnul ükskõikne meeste vastu. Viimati oli Danilovat nähtud koos Igor Tsvetkoviga, keda politsei kahtlustas seotuses mitme Värskakandis toime pandud salajase vargusega.

Tsvetkovi kriminaalne taust ja fakt, et teda oli nähtud koos Danilovaga, andis uurimisele uue suuna: põhiliseks versiooniks kerkis võimalik armukadedus.

Tsvetkovi elukoht asus Värskas vallas Väike-Rõsna külas, umbes 1,5 km kaugusel Malinini elukohast. Kohalesõitnud politseinikud piirasid maja ümber. Koputuse peale uksele tulnud Danilova kahvatas politseivormis ametnikke nähes. Majja sisenedes jäi politseinikele esmalt silma mõni aeg tagasi Värskas vallast varastatud televiisor. Majaperemees Tsvetkov tunnistas ausalt, et oli teleri Värskakandist suvilast varastanud. Kui politseinikud pererahvalt aga Valeri Malinini käekäigu kohta küsisid, väitis nii Danilova kui ka Tsvetkov, et pole meest pärast poolteist nädalat tagasi olnud palgapäeva näinud. “Ilmselt jälle joob kellegagi koos,” lisati selgituseks.

“Otsustasime nii Tsvetkovi kui Danilova veel sama päeva õhtul prefektuuri küsitlemisele viia,” räägib Indrek Ploompuu.

Majaperemehe väike must koer jooksis ikka ja jälle põõsastesse ja tagasi.

Majast 30 meetri kaugusel põõsastikus asuva kÄru ja sellel oleva surnukeha asukohta juhatas politseinikele kÄtte koer.

Tsvetkovi majast ei leitud kahtlustatavate kuriteo hetkel seljas olnud riideid, vÕeti kaasa ahjus olnud tuhk, sest politseinikel oli alust arvata, et kuriteo ajal seljas olnud riided olid Ära pÕletatud, mida kinnitas ka hiljem tehtud ekspertiis.

Selleks ajaks oli politseinikele teada, et juhuslik möödakÄija oli kuulnud Malinini elukohas toimunud tÅli, milles osalesid kÕik kolm – Malinin, Danilova ja Tsvetkov. “Teel VÄrskast PÕlvasse pÕiudsin rohkem teada saada Danilova varasemate ja praeguste suhete kohta Malininiga. KÅsimuse peale, mille Åle tÅlitseti ja mispÄrast tÅli juhtus, Zinaida algul vaikis, kuid natukese aja pÄrast Åtles, et ta ei tahtnud, et nii lÄheks,” meenutab Indrek Ploompuu.

JÄrgmisel pÄeval, 23. augustil Ålekuulamisele tunnistas Danilova, et hakkas Malininiga pÄrast 13. augusti palgapÄeva tÕo juures alkoholi tarvitama. Koos mindi edasi mehe elukohta, kus joomine jÄtkus. Kella 20–21 paiku sisenes majja ootamatult Tsvetkov, kes nÄgi poolenisti lahti riietunud Danilovat koos Malininiga voodis. Viimased 3–4 aastat koos Danilovaga elanud Tsvetkovi ja Malinini vahel tekkis naise pÄrast tÅli, mida mindi klaarima kÕrvaltuppa.

KÅlmavereline tapatõo

Danilova kuulis, kuidas mehed esmalt vastastikku teineteist sÅiudistasid, seejÄrel kostis toast tumedaid mÅtsatusi ning Åks meestest kÄis kor-raks majast vÄljas. KÕrvaltuppa sisenedes nÄgi Danilova, kuidas Tsvetkov linguga Malinini surnuks kÄgistas.

PÄrast veretõod keerasid Danilova ja Tsvetkov surnukeha vaiba sisse ning viisid selle aiakÄruga majast eemal asuvate pÕosaste vahele. Enne kuriteopaigast lahkumist vÕttis Tsvetkov majast kaasa veel toiduaineid ning Malinini raha.

Kaks pÄeva hiljem hakkasid aga Tsvetkov ja Danilova muretsema, et pÕosaste vahele jÄetud laip vÕidakse Åles leida. 15. augusti õhtul lÄksid nad tagasi Malinini elukohta, et surnukeha maha matta ja kÕik kuriteo jÄljed hÄvitada, kuid maja juures pÕlev vÄlislvalgustus pani Tsvetkovi ja Danilova arvama, et kuritõo on avastatud, ning nad otsustasid kiiresti lahkuda. Tegelikult olid valgustuse pÕlema unustanud kuriteopaigalt lahkunud

Põrandavaip elutoast, kus kuritöö toime pandi. DNA-ekspertiis kinnitas, et kõrvalhoonest vaiba seest leitud kindad olid olnud Tsvetkovi käes.

Selle noaga löi Tsvetkov ohvrit. Mitu korda täpselt, ta ise ei mäletanud. Löökide täpset arvu ei suutnud tuvastada ka kohtuarstlik ekspertiis.

Tsvetkov ja Danilova ise. Igor Tsvetkov, kes algul eitas igasugust tapmist, tunnistas lõpuks, et tal oli tõesti Malininiga tüli. “Kui Tsvetkov kuulis, et Danilova lahkus töölt koos Maliniga, võttis ta enne viimase juurde minekut kodust kaasa sepistatud uksehinge. See näitab, et tal oli juba Malinini juurde minnes kavatsus rünnata,” räägib uurija **Urmas Asi**. Tsvetkovi enese versiooni kohaselt ründas tapetu aga lauanoaga esmalt teda, mispeale tema haaras nurgast rauast eseme ning löi enesekaitseks Malininile pähe.

Ekspertiis tõi selguse

Kohtuarstlik ekspertiis tuvastas siiski, et noaga oli rünnatud Malininit, kuna tapetu peopesas oli löikehaav, mis viitas kaitsele noaga ründaja vastu. Tuvastati ka, et Malininil olid surma põhjustanud eluohtlikud kehavigastused, kuid surnukeha roiskumise tõttu ei olnud võimalik kindlaks määrata tapetule pähe antud löökide arvu, surma põhjust, surma aega, alkoholi sisaldust

veres ega seda, millal ja kuidas eraldati kehast pea. Tsvetkovi süüd Malinini tapmisel kinnitasid ka muud ekspertiisid (tekstiilikiu-, trassoloogia- ja DNA-ekspertiis).

Igor Tsvetkovile esitati süüdistus KrK § 101 p 7 järgi (tahtlik tapmine raskendavatel asjaoludel eriti julmal ja piinaval viisil) ning toiduainete ja raha salajase varguse faktis KrK § 139 lg 2 p-de 2, 3 järgi. Zinaida Danilovale esitati süüdistus KrK § 203 lg 1 (teadvalt kuritegelikul teel saadud vara omastamine), § 180 (esimese astme kuriteo eelnevalt mittelubatud varjamine) ja § 181 järgi (toimepandud esimese astme kuriteost mitteteatamine). Esimese astme kohus mõistis Tsvetkovi karistuseks 12 aastat vangistust, Danilovale üheaastase vangistuse 2 aasta ja kuuekuuse katseajaga. Ringkonnakohus muutis Põlva maakohtu otsuse Malinini tapmise faktis, kvalifitseerides selle ümber KrK § 100 järgi (tapmine), ning mõistis Danilovale lõplikuks karistuseks 8 aastat vangistust.

Rahvusvahelised narko

Rääkides rahvusvahelisest narkokuritegevusest, võib Eesti seisukohalt esile tuua kaks peamist suunda – narkootikumide salavedu Põhjamaadesse Eestist ning Hispaaniast.

Martin Ilumets
Eesti politsei sideohvitser
Põhjamaades

Narkokuritegevus on muutumas. See käib nii narkootikumide leviku kui ka salakaubaveo liikumisteede kohta nii riigisisel kui ka rahvusvahelisel tasandil. Veel möödunud aasta alguses Eesti narkoturul levinud heroiin on asendumas fentanüüliga. Hoolimata Keskkriminaalpolitsei järjepidevusest narkolaborite likvideerimisel ning aktiivsest rahvusvahelisest koostööst narkokuritegevuse tõkestamisel, iseloomustab narkoolekorda amfetamiini ja *ecstasy* hinna pidev langus nii Eestis kui ka Põhjamaades. On täheldatud ka narkootikumide tootmise osalist üleviimist Soome ning teistesse Põhjamaadesse.

Levinumad marsruudid

Kõige probleemsem on endiselt narkootikumide salavedu Eestist Soome. Tegemist on peamiselt Eesti narkolaborites toodetud amfetamiini ja *ecstasy* salajase edasitoimetamisega, kuid viimasel ajal on lisandunud tugevtoimeliste ravimite (*rohypnol*, *flunitrazepam*, *subutex* jm) salavedu. Suurenenud on ka narkootikumide kogused. Kui veel mõni aasta tagasi konfiskeeriti kinnipeetud kulleritelt üksikuid kilosid narkootikumide, siis nüüdseks on konfiskeeritud ainete kogused kasvanud kümnete kilodeni. Nii võib väita, et nõudlus narkootikumide järele kasvab endiselt nii Soomes kui ka teistes Põhjamaades.

Soome on jätkuvalt narkootikumide salaveo sihtriikidest esikohal. Samas on märgata eestlaste üha aktiivsemat tegutsemist naaberriikides, eriti Rootsis, kus eestlaste suurenev roll organiseeritud kuritegevuses on märkimisväärsel kohal. Rootsi on kujunenud Eestist toimetatavate narkootikumide peamiseks transiidiriigiks.

Tõsine probleem on eestlaste organiseeritud või nende osalusel Maroko päritolu hašiši salavedu Hispaaniast Põhjamaadesse. Hašišit veetakse peamiselt Lääne-Euroopast ostetud autodega ning mitme riigi kaudu. Nimetatud eestlastest koosnev kuritegelik ringkond organiseerib osaliselt ka kokaiini toomist Hispaaniast Eestisse.

Eesti kui transiidimaa

Lisaks eespool nimetatud marsruutidele toimetatakse Eestisse *ecstasy*-tablette Lääne-Euroopast, peamiselt Hollandist. Narkootikumide läh-

Foto : Malev Toom

Koostöös narkootikumide vastu

Narkokuritegevuse ning narkootikumide salaveo tõkestamisel sai Eesti ja Soome korrakaitseorganite tihedam koostöö alguse Eesti Keskkriminaalpolitsei juurde moodustatud ühistöörühma Finesto moodustamisega.

Reaalselt alustas töörühm tegevust 2000. aasta oktoobris ning rühma ülesanne oli koostöös Soome Keskkriminaalpolitsei juurde moodustatud analoogse rühmaga jälitada ja avastada Eesti-Soome-suunaliste

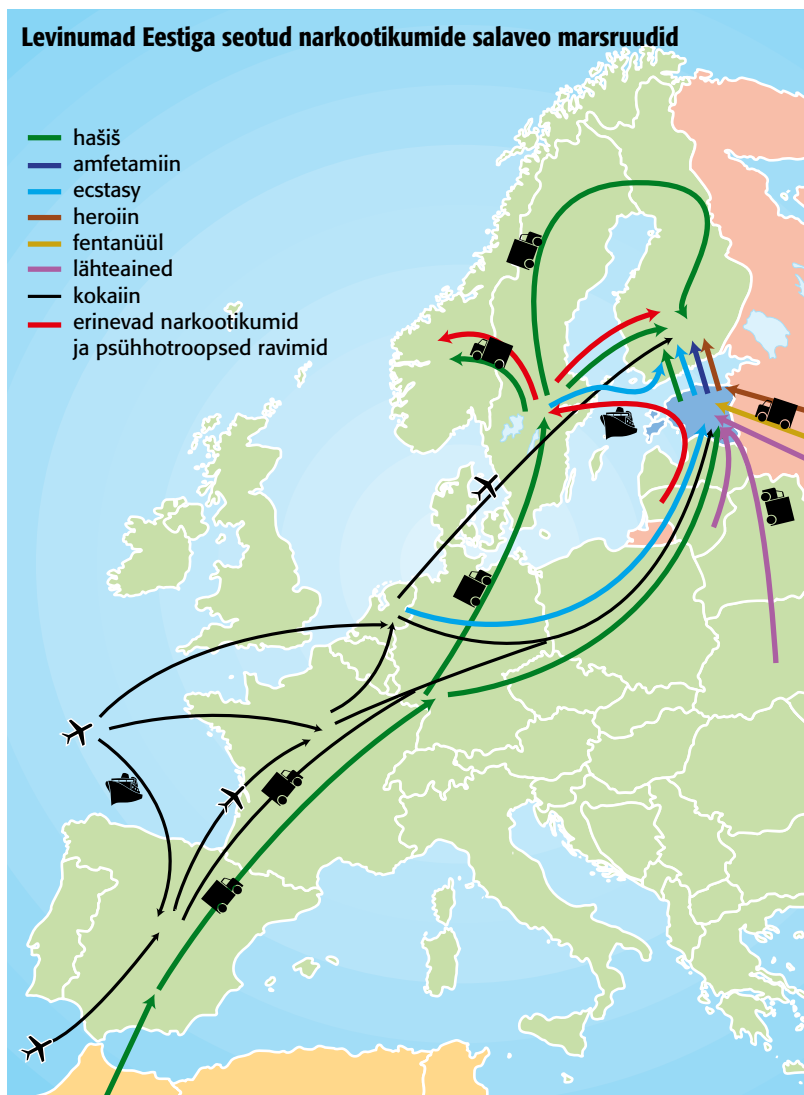
narkootikumide salaveojuhtumeid. Alates 2004. aastast on ühistöörühma tegevus laienenud lisaks narkokuritegevuse alasele koostööle ka Eesti ja Soome organiseeritud kuritegevuse tõkestamisele, rohkem tähelepanu on pööratud naistekaubandusele ning majandus- ja rahapesukuritegevudele. Töörühma kuuluvad Keskkriminaalpolitsei, Põhja Politseiprefektuuri, Tolli- ja Maksuameti ning Piirivalveameti esindajad.

Tuleb märkida, et just tolli- ja piirivalveametnike kaasamine ühistöörühma ning Keskkriminaalpolitsei tegevusse on aidanud oluliselt tõkestada rahvusvahelist kuritegevust.

Samas aitab selline koostöövorm kiirendada vajaduse korral riikidevaheliste ühiste uurimiserühmade loomist.

Finesto ühistöörühma eeskujul loodi ka Eesti, Soome ja Loode-Venemaa narkoalane ühistöörühm.

teed muudavad suunda

Suuremad Eesti ja eestlastega seotud narkootikumide liikumised kulgevad Eestist ning Hispaaniast Põhjamaadesse.

teained kohalike narkolaborite tarvis tulevad Venemaalt, Ukrainast ja Leedust ning liiguvad Eestist omakorda transiidina Lääne-Euroopasse. Psühhotroopseid ravimeid veetakse salaja peamiselt Leedust Eesti kaudu Rootsi, sealt Soome või Norrassa.

Viimasel ajal palju kõneainet tekitanud fentanüüli ja ka heroini toimetab Eestisse peamiselt aserbaidžaanlaste kuritegelik rühmitus Venemaalt ning endistest liiduvabariikidest. Kokaiini tuuakse Põhjamaadesse põhiliselt Lõuna-Ameerikast Hispaania, Prantsusmaa või Hollandi suuremate lennujaamade kaudu ning toimetatakse Eestisse autodega Balti riikide kaudu.

Eri narkootikumide salaveojuhtumid on avastatud siiski peamiselt Eesti ja Soome vahel liikuvatel laevadel ning enamasti on narkootikume üle piiri toimetanud kullerid või on ained peidetud sõidukitesse.

Kurjategijad on ettevaatlikumad

Eesti kurjategijate aktiivne tegutsemine Põhjamaade suunal on tingitud paljuski sellest, et Eestist pärit isikud on varem karistust kandnud Soome vanglates, kus nad on sõlminud head sidemed kohaliku kuritegeliku ringkonnaga. Samas soodustab seda keelebarjääri puudumine ning oluline faktor on Eesti organiseeritud kuritegevuse ajalooline taust.

Elmiste aastatega võrreldes on märgata, et Eestist pärit narkokullereid on välisriikides järjest vähem kinni peetud. See ei tähenda aga eestlastest narkokurjategijate aktiivsuse vähenemist, vaid pigem salakaubaveo suundade muutumist ja seda organiseerivate kuritegelike ringkondade märksa ettevaatlikumat tegutsemist. Kui näiteks 2003. aastal sai Keskkriminaalpolitsei andmeid 45 Eestist pärit isiku kinnipidamise kohta välisriikides (neist Soomes 35) seoses ulatuslike narkokuritegudega, siis 2002. aastal oli neid kokku 97 (neist 70 Soomes).

Sellest kevadest on Eesti sideohvitser ka Põhjamaades

Eesti politsei Põhjamaade sideohvitser, Keskkriminaalpolitsei kriminaalteabe osakonna politseinõunik Martin Ilumets tegutseb Soomes alates selle aasta märtsist. Sideohvitseri tööruumid asuvad Soome Keskkriminaalpolitseis Helsingis. Martin Ilumetsa peamine tegevusvaldkond on koostöö koordineerimine ja infovahetuse kiirendamine võitluses Eestiga seonduva organiseeritud ning piiriülese kuritegevusega puutumuses Põhja-

maadega, eelkõige Soomega.

Oma teenistusülesandeid täites teeb sideohvitser koostööd erinevate ametkondade esindajatega, viibides regulaarselt nii Keskkriminaalpolitsei kui ka territoriaalsete politseiosakondade ning tolli ja piirivalve erinevates üksustes. Olulised koostööpartnerid on Eesti ja Soome Keskkriminaalpolitsei juures tegutsevad tolli ja piirivalve esindajad, Soome ja Rootsi politseiohvitserid Eestis ning teiste

riikide eri ametkondade esindajad mujal maailmas.

Sideohvitser osaleb ka 2000. aasta oktoobris loodud Eesti-Soome organiseeritud kuritegevuse alase ühistöörühma Finesto ning 2002. aasta augustis loodud Eesti, Soome ja Loode-Venemaa narkoalase ühistöörühma tegevuses, samuti erinevate ühisoperatsioonide korraldamises, planeerimises ja sellekohase koostöö koordineerimises.

Läänemaa parim narkotöörühm – Julija ja tema koer Aramis

Juba lapsena koos koeraga korralvurit mängida armastanud Julia Trofimova (30) on leidnud politseitöös oma tõelise kutsumuse. Neljajalgse abilise Aramisega püüavad nad hoida Eesti narkootikumidest prii.

Kaja Kukk

Lääne Politseiprefektuuri
avalike suhete juht

Tänase Pärnu politseiosakonna politseiinspektor Julia sünnilinn on tollane Leningrad. Nelja-aastase tüdrukutirtsuna kolis ta koos oma vanematega Eestisse, täpsemalt Pärnu linna. Kooliteed alustas Julia oma uues kodulinnas, kus ta lõpetas Pärnu vene gümnaasiumi. Edasine osutus aga keerukaks, sest kooli ajal ei tekinud eelistusi ega kindlaid mõtteid, mis suunas jätkata. Algul proovis Julia oma võimeid lastekasvatamisel Pärnumaal Paikuse lasteaias, kuid aasta möödudes tajus, et see pole ala, millele ta tahaks eluks ajaks jääda. Järgmine aasta kulus majandust õppides, kuid siingi jõudis ta äratundmisele, et tegemist ei ole südamelähedase valdkonnaga.

Otsustavaks sai isa antud mõte – õppida politseinikuks. Arutledes sel teemal, räägib Julia, et juba lapsepõlves meeldis talle pere ainsa lapsena koos suure sõbra koeraga mängida korralvurit. Ilmselt oli see silma jäänud ka isale, kes oskas kõrvaltvaatajana lapse huvidest ja meelistegevustest paremini aru saada kui noor inimene ise. Politseilise väljaõppe ja esimesed töökogemused sai Julia Tallinnas, kus ta jõudis hariduse omandada Nõmme Politseikoolis ning töötada Tallinna Politseiprefektuuris nii juurdlejana kui ka konstaablina.

Tööst konstaablina meenutab Julia, et ta õpib nägema, kui erinevaid inimesi meie keskel ja ümber elab. Ta kirjeldab eredalt, milline oli tema esimene käik ühe asotsiaalse eluviisiga naise juurde. Ta oli küll kuulnud säärastest inimestest, kuid vahetult nendega kokku puutunud ei olnud. Korterit läks ta üle vaatama naabrite kaebuse peale, sest neid häiris naaberkorterist leviv hais. Ust avama tulnud korteriperenaine kandis

endaga kaasas erinevaid eluvorme: tema pea ja juuksed olid üks ebamäärane elav mass. Avatud uksest väljus lisaks haisule ka erinevaid putukaid. Konstaabli sisenemine korterisse oli mõtetu, sest sinna oli vaja kutsuda spetsialistid, kes putukatõrjet teevad ja ruume desinfitseerivad.

1997. aastal Julia abiellus ja sügisel sündis perre poeg. Muudatus perekonnaseisus tõi teda tagasi kodusele Pärnumaale, kus ta jätkas õpinguid Paikusel ja noore pereemana asus 1998. aasta algul tööle Pärnu Politseiprefektuuri arestimajja. See valik oli tingitud võimalusest käia tööl graafiku alusel, sest vahetustega töö jättis rohkem aega lapsega tegelda. Veidi ette tõtates märgime, et abikaasa Robert on tänaseks samuti politseiametnik.

1999. aastal, mil laps oli juba pisut sirgunud ning pereelu selliselt korraldatud, et graafiku järgi töölkäimine ei olnud enam hädavajalik, sai Julia taas hakata tegema päris politseitööd – temast sai nn universaalne uurija, kes tegeles väga erinevate kriminaalasjade eeluurimisega, põhilisteks kahtlustatavateks ja süüdistatavateks vene keelt kõnelevate rahvuste esindajad ning mustlased.

Leidis oma ala

Sel perioodil tekkisid ka kokkupuuted narkokuritegudega, mis pakkusid Juliale erilist huvi. Selle valdkonna osakaal tema menetluses olevates materjalides ajapikku kasvas ja nii spetsialiseerus ta peaaegu märkamatuks sellele alale. Julia toob näiteid ka oma nn püsiklientide kohta, kes esialgu sattusid tema juurde varguste pärast, kuid tänaseks on jõudnud narkokuritegudeni.

Ajal, mil Pärnu Politseiprefektuuris kerkis päevakorda narkokuritegude talituse loomise vajadus, oli selge, et selles koosluses on Julia õige koht. Jätkuna tuli kõne alla ka erioskustega koer. Siinkohal löövad minu vestluskaaslase silmad eriliselt särava – esimesest hetkest peale oli ta veendunud, et tema tahab ise koera välja õpetada ja teda kasvatada. Julia meenutab ka oma lapsepõlve ja mängu. Niikaua kui ta mäletab, oli nende pere üks liige alati olnud koer, kes oli olnud ka asendamatu mängukaaslane.

Lahutamatud kaaslased

2002. aasta juulikuust on Julia peres Inglise kokerspanjel Aramis. Kui küsin koera iseloomu ja asjalikkuse kohta, vastab Julia esmalt, hääl täis vaimustust, ühe sõna – eluunistus. Perenaine kasutab oma neljajalgset sõpra ja abilit iseloomustades ainult kiidusõnu: Aramis on tark, sõnakulelik, rõõmsameelne, taibukas. Taiplikkust pidavat näitama kas või see, et koer mõistab käsklust poolelt sõnalt ja ilmselt ka hääletooni tajudes. Julia teatab uhkusega, et esimesi tulemusi oma töös näitas Aramis juba seitsmekuusena.

Esimest tööülesannet oli Aramis koos oma perenaisega täitmas Tallinnas Mereväebaasis. Algaja narkokoer andis märku ühe kapi juures, teine koer samal ajal ühe isiku juures. Ilmnes, et

Aramis on äärmiselt intelligentne teenistuskoer. Oma esimese tulemuse sai ta juba seitsmekuuselt.

Kogu tööst vaba aja pühendab Julia oma poejale Arturile.

kontrollitav isik oli selle kapi kasutaja ning narkootiliste ainete tarvitaja.

Abilise kasvatamisest ja õpetamisest rääkides märgib Julia, et õpitakse tööd tehes, sageli tuleb käia koolitustel Tallinnas, aga teisiti ei oleks tulemuste saavutamine mõeldav. Tööülesandeid täitmas peab käima Eesti eri paikades. Julia on tänulik oma perele mõistva ja toetava suhtumise eest tema töösse, mis tihtipeale ei tunne ei nädalapäevi ega kellaaegu. Ta leiab, et politseitöö on nende pere elustiil, mistõttu tööst tingitud ärakäimised ei tekita probleeme.

Tööpiirkond on lai

Rääkides töötulemustest arvude keeles, lausub Julia, et 2003. aastal käis ta koos Aramisega 73 väljakutsel, millest kaheksal avastati narkootilisi aineid. Sel aastal on jõutud juba 30 väljakutsele, millest neli on olnud tulemuslikud.

Ühe viimase aja kogemuse näitena kirjeldab Julia selle aasta aprillis juhtunut. Pärnu politseiosakonna Kilingi-Nõmme konstaablipiirkonna patrull tegi oma igapäevast kontrolli. Nii nagu tavakontrollimistel aeg-ajalt ikka oli kaasatud ka Julia koos Aramisega.

Kontrollimise ajal peeti kinni sõiduk, mille roolis oli 26aastane varem kohtulikult karistatud Pärnumaa elanik Karmen. Kaasreisijana istus kõrvalistmel 20aastane Viljandi elanik Kadri. Koer reageeris võimalikule narkootilisele ainele. Kohale kutsuti Lääne Politseiprefektuu-

ri kriminaalosakonna narkokuritegude talituse töötajad, kes koera osutatud kohtadest leidsid kaheksa pisipakki kokku 6,65 grammi valge pulbrilise ainega, mis osutus amfetamiiniks. Autost leiti veel 61 tabletti narkootilist ainet Taren.

Rääkides sellest, et tihtipeale säästab neljajalgne abiline inimeste aega, toob Julia näite kontrollikäigu kohta vanglasse. Oli alust arvata, et kinnipidamisasutusse oli üritatud toimetada narkootilist ainet.

Kontrolliti ka vangla ümbrust, kus Aramis leidis lumest fooliumpalli pakitud amfetamiini. Inimesele võinuks lumehange kukkunu kas märkamatuks jääda või kindla otsimise korral leidmine ajakulukaks kujuneda.

Oma valikuga rahul

Küsimusele, kas ta tunneb, et on leidnud oma koha elus, vastab Julia jaatavalt ning avaldab tänu isale, kes juhtis ta õigele teetsale. Selgituseks märgib Julia, et ta tunneb kogu hingega, et tegeleb õige asjaga: narkootikumid on meie ühiskonnale suur oht ning väga tähtis on need avastada ja diilerid välja selgitada.

Märkimata ei saa vestluskaaslane jätta ka töö iseloomu: põnev, vaheldusrikas, annab paraja annuse adrenaliini. Väga oluliseks peab ta head kollektiivi ning lisab, et tunneb end töötavat tõelises meeskonnas.

Avaldan imestust Julia väga korrektse eesti keele üle ning küsin, kust see tal pärit on. Selgi-

tuseks lausub ta, et kõik saab alguse tahtmisest ja valmisolekust selgeks õppida selle rahva keel, kelle keskel elatakse. Juba lapsepõlves oli tal sõbrannasid eestlaste hulgast. Suved möödusid töö- ja spordilaagrites, kus ta oli tihtipeale oma rühma ainus muu emakeelega liige. Julia kinnitab, et ei ole spetsiaalselt keelt õppinud, kuid huvi on kogu aeg olnud ning lihtsam on nii tava-suhtluses kui ka tööd tehes, kui osatakse eesti keeles nii rääkida kui ka kirjutada.

Kabineti seinal hakkavad tööalase tunnustuse märgina antud tänukirjade hulgas silma ka diplomid saavutuste eest laskmises. Minu vestluskaaslane jääb tagasihoidlikuks: tööd teeb ta lihtsalt südametunnistusega ja laskmine tuleb välja iseenesest, ilmselt on loodus kaasa andnud täpse silma ja kindla käe, sest treeningul ta ei käi.

Küsidess Julia hobide kohta (juhul kui tööst jääb aega nendega tegelda), saan kiire vastuse: loomad ja lilled. Saan teada, et Julia perel on kodu lisaks narkokoer Aramisele veel aastate eest Tallinna tänavalt koju toodud koer, kes pidavat olema kõige ehtsam krants, kelles on tuntavad nii taksi kui ka kolli tunnused.

Koertele mängulusti pakkumas on ka kass. Lilledest on seni eelistatud olnud kõikvõimalikud huvitavad ja silma jäänud toalilled. Värskest on soetatud oma kodumaja Paikusele ning Julia näeb juba vaimusilmas lilleilu koduaias, kui ainult plaanide teostamiseks piisavalt aega leiaks.

Lisaks koertele ja ka teistele loomadele meeldib Juliale ka erisuguste lilledega tegeleda.

KOLLEEGID JULIAST

Jüri Paegle

Pärnu politseiosakonna kriminaaltalituse politseijuhtivinspektor

Kui tavapäraselt on naiskolleegid narkokuritegude puhul eelkõige kabinetiametnikud, kes tegelevad kriminaalasjade eeluurimisega, siis Julia erineb neist. Ta käib politseioperatsioonidel, sündmuskohtadel, teeb spetsiifilist kriminaalpolitseiniku tööd. Ta on selline inimene, kelle kohta ei ütleks ainult, et temaga võib luurele minna, vaid kellega käin luurele ka realselt. Ta on kohusetundlik ja pühendumusega töötav kolleeg, kellele võib alati kindel olla. Väärtus omaette on see, kuidas ta on suutnud välja õpetada ja töösse rakendada meie neljajalgse abimehe Aramise.

Tarmo Värat

Pärnu politseiosakonna kriminaaltalituse komissar

Julia on tõeline oma ala professionaal. Kõrgelt hindan tema suhtumist töösse: Julia on järjekindel, põhjalik ja viib alustatu alati lõpule. Tema töö kohta võib tuua näiteid, kus menetluse alguses tundub lahendatav materjal olevat perspektiivitu ning lahendus ja asja jõudmine kohtusse lootusetu. Julia oma põhjalikkuse ja järjekindlusega ei anna aga alla ning süüdlased jõuavad kohtupinki.

Lennart Pulk

Lääne Politseiprefektuuri kriminaalosakonna narkokuritegude talituse komissar

Julia on oma sookaaslastega võrreldes erandlik selles mõttes, et tunneb hämmastavalt hästi jälitustöö spetsiifikat. Ta hangib ja valdab palju tööalasel olulist infot ning kasutab seda oskuslikult. Üldjuhul on naiskolleegid narkokuritegude valdkonnas kabinetiametnikud. Julia on aga valmis nädalapäevast ja kellaajast olenemata tööle minema. Siinkohal tänusõnad tema perekonnale mõistva suhtumise eest. Oluline roll on tõenäoliselt sellel, et Julia abikaasa on samuti politseiametnik ja teab, milline meie igapäevatöö on. Kui pereliikmed politseitööga kursis ei oleks, siis oleks ilmselt raskem mõista ja toetada pereema säärast töölaadi. Julia on tõeline meeskonnatöö tegija. Oma olemuselt on ta pigem tagasihoidlik, kuid ei pelga oma arvamust avaldada ja meestele vastu vaielda, kui on vaja oma seisukohta kaitsta.

Hinnatav on tema oskus leida kontakti peaaegu iga inimesega. Ka õigusrikkujaga suheldes saab ta vastused esitatud küsimustele ning jõuab seeläbi kvaliteetsetele töötulemustele.

Taskuvaras jahib hooletuid ja väeteid

Tallinna kesklinna politsei palub abi fotodel olevate isikute kindlakstegemisel. Noori kahtlustatakse varastatud kaardiga sularaha väljavõtmises. (Eesti Päevaleht online 14.08.2003.)

Märt Kõrgmaa

Põhja Politseiprefektuuri kesklinna politseijaoskonna piirkondliku politseiooteenistuse vanemkonstaabel

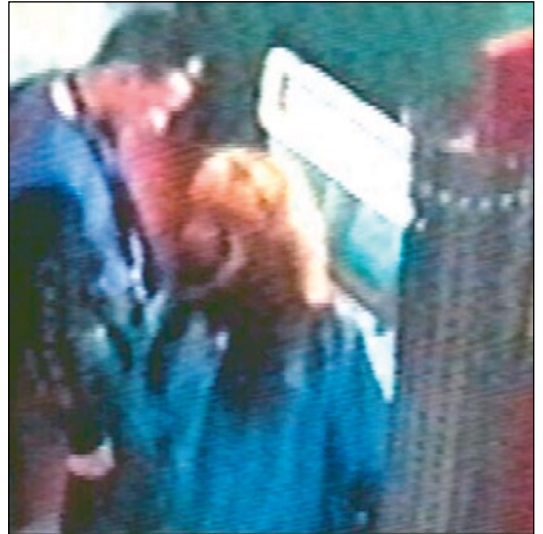
Politsei niisuguseid abipalveid turvakaamerate salvestustest pärit fotode kohta oleme ajalehtedes ja nende elektroonilistes väljaannetes näinud kindlasti rohkem kui ühel korral. Enamasti on seda laadi abipalvetele eelnenud inimeselt eri oludes rahakoti või käekoti vargus, millele on järgnenud kas ostude tegemine võõra pangakaardiga või nagu eespool nimetatud juhul sularaha väljavõtmine pangaautomaadist.

Konkreetsel juhul varastati kohvikus oma sõbrannaga ennastunustavalt vestelnud proualt käekotist, mis oli toolileeni külge riputatud ja proua vaateväljast väljas, rahakott väiksema summa sularaha ja pangakaartidega, mobiiltelefon ning kallis välgumihkel. Proua rahakotis oli ka tema abikaasa pangakaart, mille PIN-kood oli sisestatud mobiiltelefoni, kust vargad selle hõlpsa vaevaga üles leidsid. Mehe pangakaardil oli pangaautomaadist sularaha väljavõtmise limiit märksa suurem, kui pangad tavaliselt soovivad, ja nii said vargad selle kaardiga kontolt välja võtta 50 000 krooni.

Selles näites olid koos kõik seda laadi varguste soodustingimused: tähelepanematus, pangakaardi PIN-koodi liiga lihtne peidukoht ja liiga suur sularaha väljavõtmise limiit. Tegemist oli ka oskusliku vargapaariga, sest võimalik tekkiv tähelepanu juhiti kõrvale lihtsalt armunud paari mängides.

Ohtlikumad on baarid ja kohvikud

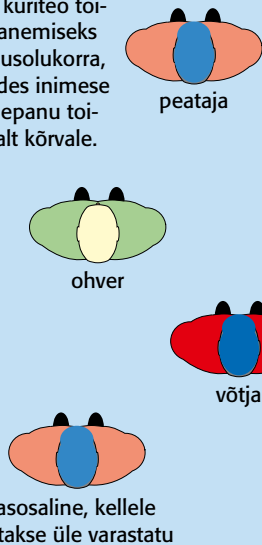
Kui analüüsida kõiki Tallinna kesklinnas toime pandud ja politseile teatatud taskuvargusi, tulebki välja, et hoolimata üldlevinud arusaamast, nagu varastatakse enamasti tänavatel või ühissõidukeis, on tegelikult suurim hulk selliseid vargusi toime pandud kohtades, mida võiks nimetada ühiskoostlustuskohtadeks (siia kuuluvad ka ööklubid). Kui tänaval ja ühissõidukeis kummaski pannakse toime ligi veerand taskuvargustest, siis ühiskoostlustuskohtades pannakse toime iga kolmas taskuvargus. Tänavavargused on tähelepanu keskmes lihtsalt seepärast, et sageli on kannatanuks välisturist, ja näiteks Soome ajakirjanikud on seda asjaolu varmad ära kasutama.

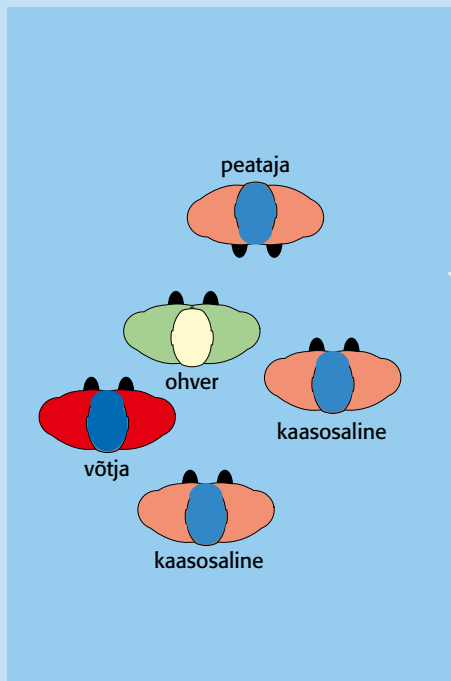
Loo alguses kirjeldatud varguse eest karistas Tallinna Linnakohus 2004. aasta aprillis varguse toime pannud Kaja Habiainenit 10kuuse reaalse vangistusega. Kurjategija oli varguse toimepanemise ajal alaealine.

Taskuvarguse toimepanek ohvri peatamisega

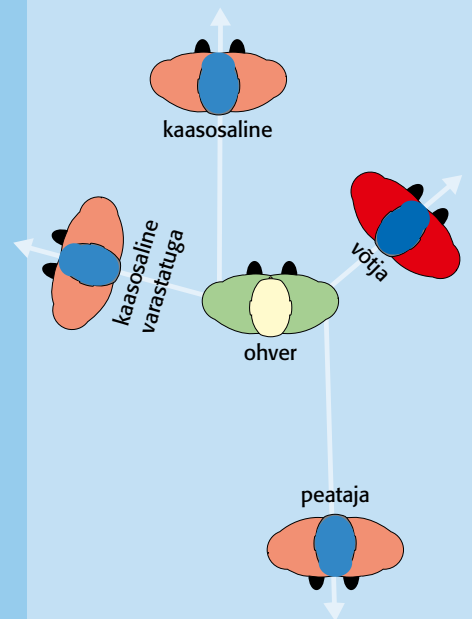
Tänavatel loovad taskuvargad ohvri peatamisega kuriteo toimepanemiseks soodusolukorra, juhtides inimese tähelepanu toimuvalt kõrvale.

Skeem 1. Lähtepositsioon: taga või taga ja kõrval liikujaid võib olla rohkem kui kaks.

Skeem 2. Varguse toimepanemise moment: ohver on peatatud, varas on olenevalt ründe suunast ohvri lähedal taga paremal või vasakul; teisedki kaasosalised on lähemale nihkunud.

Skeem 3. Situatsioon pärast vargust: varaste rühm läheb eri suundades laiali, et hiljem kusagil mujal kokku saada; ohver kas ei saa üldse aru, et talt on midagi varastatud, või on hämmingus ega oska kellelegi järgneda.

Kes on enamasti vargusohvrid?

1. Kokkuhoidlik pensionär, kes tuleb turistina põhiliselt odavat kaupa otsima ja ostma, oli ja on põhiline ohver teel sadamast südalinna või tagasi, kui ta selle lühikese retke võtab ette jalgsi ning püüab odavalt maalt veelgi odavamalt enese teadmata halba kaupa osta. Neid on üsna lihtne peatada näiteks sigaretiploki müügi ettekäändel (mingit sigaretiploki pole loomulikult olemaski) või kellaaega küsides.

Eesti elanikest on varga tavalised ohvrid enekõike trammis-trollis-bussis turgudele ja kaubanduskeskustesse sõitjad.

2. Lõbupüüdja – meesturist, kes tuleb Tallinna eelkõige odavalt restoranides pidutsema või lõbutüdrukutega hullama ning kes kulutab restoranides tuhandeid kroone, aga joovalt oma hotelli (enamasti odavama klassiga Metropol, Reval Expressi või Centrali) minnes hakkab kahju vähem kui sajast kroonist taksosõidurahast. Joobes, pealegi veel keskmises või raskest jookest turist, kes liigub üksi või teise omasugusega koos ja kellest paistab välja, et tal võiks kenake hulk raha olla, on hilisõhtustele taskuvarastele ja röövlitele täielik maiuspala.

Sellised mehed on lemmikohvrid ka teatud liiki prostituutidele, kes lähevad joobes kliendiga ööbimiskohta ja pärast kliendi uinumist võtavad endaga kaasa kõik väärtusliku, mille nad vähegi leiavad. Enamasti pole turistist ohver neile ka osutatud seksiteenuse eest maksnud.

Eesti meestest kuulub sellesse riskirühma enamik nn peoloomi, kes liiguvad tavaliselt reedeti-laupäeviti ühest lõbustusasutusest teise ja kellel on joovalt nagu ikka meri põlvini.

3. Muidu hoolimatu mees või naine – tema ei näi hoolivat oma asjadest, vaid kannab näiteks oma lahtist käekotti seljal, sageli nii, et on juba kaugele näha rõõmsalt vastusärav rahakott või mobiiltelefon. Tihti paneb niisugune inimene oma pintsaku, jope või käekoti kohvikus või restoranis kogu varaga selja taha tooli seljatoele rippuma ning asub sõbra või sõbrannaga ennastunustavalt jutustama või jooke-sööke nautima. Vargal pole sugugi keeruline säärasest ripakile jäetud kotist-pintsakust-jopest rahakott või mobiiltelefon välja võtta ja sellega minema jalutada.

Tinglikult võib sellesse rühma arvata ka need koolilapsed, kel on mobiiltelefon ja/või rahakott pandud seljakoti välistaskusse ning kes sellise vargaahvatlusega ühissõidukis koju või kooli sõidavad.

Varguste skeemid on sarnased

Tänaval liikuvat väljavalitud ohvrit peavad vargad saama kuidagi peatada ja selleks sobivad kõikvõimalikud ettekäanded. Tavaliselt tegutsevad taskuvargad tänaval ja ühissõidukeis rühmiti, ühistoilituskohdades ja muude asutuste kabinetides võivad vargil käia ka üksinda tegutsevad isikud.

Tegelikult ei erine grupiviisilise taskuvarguse skeem ühissõidukisse või kauplusesse sisenemisel oluliselt tänaval toimepandavast taskuvargusest, samas kui taskuvargus ühissõidukis sarnaneb rohkem söögikohas toimepandava taskuvargusega.

Üldjuhul püüavad vargad soovitud eseme kätte saada võimalikult salaja ning tähelepanu äratamata. Juhul kui nende tegevusest saadakse aru, sõltub varaste vägivaldseks minek enamasti sellest, kui vastupanuvõimeliseks nad oma ohvrit hindavad – tugevas jooles isiku või pensionäri puhul ei pea nad ka löömist paljuks, et oma tegu ikkagi lõpule viia.

Söögikohtades ja ühissõidukeis vargad üldiselt vägivaldseks minema ei kipu, tavaliselt on varas neis ka üksi vastukaaluks tänavatel tegutsevate varastega, kes üldjuhul tegutsevad mitmekesi koos.

Enamik Tallinna kesklinna taskuvarastest on venekeelsed 20–45aastased mehed, osa neist on vähemalt mõne fraasi ka võõrkeeltes selgeks õpinud. Näiteks oskab mõni neist soome keeles küsida kellaega või öelda, et inimesel on head püksid jalas, et seejärel küsida, kust ta sellised ostnud on – mõlema variandiga püütakse tähelepanu hajutada, et siis rahakott varastada. Söögikohtades tegutsevatest taskuvarastest on mõned ka naissoost, kuid ikkagi valdavalt venekeelsed.

Kergem ära hoida kui avastada

Taskuvargusi kuriteo või väärteona on üsna raske avastada, sest sageli ei ole võimalik isikult, kellelt on midagi varastatud, saada piisavalt tõendeid varguse kohta. Sularahal pole nime küljes, muudest asjadest püüavad vargad aga võimalikult kiiresti lahti saada. Tunnistajaidki on sääras-
tel puhkudel sageli raske kui mitte võimatu leida. Linna turvakaameraid saab tänavataskuvarguste tõendamisel küll kasutada, kuid enamasti teavad ka vargad kaamerate asukohti ning varastavad kaamera vaateväljast eemal.

Samas on taskuvargusi võimalik ära hoida põhjalikult läbimõeldud ja süstemaatilise kogukonnatööga. Sellise kogukonnas tehtava ennetustöö hulka kuuluvad regulaarselt ajakirjanduses ilmuvad artiklid, Tallinna kesklinna paigutatud vargusohliku piirkonna hoiatusmärgid, mille paigaldamisega kaasneb ka inimeste teavitamine meedia kaudu.

Samas teavitatakse ja koolitatakse pidevalt ühistoitlustusasutuste ja kaupluste teenindavat personali. Näeb ju teenindaja kõigepealt, kui kellelgi on asjad vargale kergesti kättesaadavaks jäänud, ning iga asutuse mainele mõjub otsese teenindamise kõrval positiivselt, kui ostjat viisakalt hoiatatakse võimaliku vargusohu eest.

Tänavatel turistidelt varastamise ärahoidmiseks oleme süstemaatiliselt osalenud giidide ning turismifirmade esindajate õppe- ja teabepäevadel. Säärane koostöö erinevate asutustega peab olema püsiv, ühekordsest kontaktist vestluse või õppepäeva näol on kasu vähe.

Preventiivtöös olen kasutanud ka tagaotsitavate või jõustunud karistustega taskuvaraste fotosid ilma isikuandmeid avaldamata. Sageli on sellele järgnenud väga hea tagasiside ning nii mõnelgi korral on see viinud taskuvarguse avastamisele.

Aktiivsema vastastikuse suhtlemisega oleme saavutanud mõneski varem peavalu tekitanud asutuses märkimisväärse varguste arvu vähenemise.

Aktiivsema vastastikuse suhtlemisega oleme saavutanud mõneski varem peavalu tekitanud asutuses märkimisväärse varguste arvu vähenemise.

Foto Tallinna turvakaamerast. Sündmusel kohtulahendit veel ei ole.

See kolmene pildiseeria on pärit eelmise aasta märtsis toimunud politseioperatsioonilt. Soome vanaproualt rahakoti varastanud Valeri Pronini mõistis Tallinna Linnakohus süüdi ja talle määrati 2 aastat reaalset vangistust.

Mida teeb Tallinna politsei, et taskuvarguste arvu vähendada?

1 Korrakaitsepolitsei on märkimisväärselt vähendanud tänavakaubanduseeskirja rikkujate hulka.

2 Kriminaalpolitsei on korraldanud rohkem sihtsuunitlusega politseioperatsioone, mille tulemusel on muutunud nii kuritegude toimepanemise sagedus kui ka eelistatud tegevuse kellaeg. Tänu varasemale põhjalikule isikute ja harjumuste tundmaõppimisele ning saadud teabe adekvaatsele edastamisele kõigile politseioperatsioonides osalevatele ametnikele on saavutatud olukord, kus tuntud taskuvargad ei oska kartagi erariides politseinikke.

3 Parem tehnika tänavaulukordade salvestamiseks politseioperatsioonide ajal on tõstnud tõendus- ja teabe märksa paremale tasemele. Tänu sellele on vähenenud niisuguste juhtumite hulk, kus politseinik küll teab, kes on teo toime pannud, kuid kohtu jaoks piisavad tõendid puuduvad.

4 Kõigile kahtlustatavana kinni peetud isikutele taotletakse ja sageli ka saadakse kohtuniku luba jätta kahtlustatav pikemaks ajaks vahi alla. Seda võimaldab kogutud tõendite kvaliteet ning hulk.

5 Tihenened on politsei koostöö avalikkusega. Näiteks on kõigisse vanalinna suurematesse klubidesse ja baaridesse edastatud info tuvastatud varaste kohta. Nende asutustega hoitakse püsivat sidet, teenindajaid koolitatakse vargusohulike situatsioonide ära tundma ning vajaduse korral kliente vargusohu eest hoiatama.

6 Ajakirjanduses avaldatakse süstemaatiliselt infot vargusohulike olukordade kohta ning õpetatakse, kuidas vargusi vältida.

Karjäärirec

Kui tavaelus toob karjääri tegemine enesega kaasa rikkust, au ja kuulsust, siis kuritegelikus maailmas tähendab kriminaalne karjäär allakäiguspiraali, mis inimese üha sügavamale kisub.

Kriminaalne karjäär on nii Eestis kui ka kogu maailmas veel üsna uudne ja lõplikult läbi uurimata valdkond. Ometi annavad seni tehtud uurimused kinnitust oletustele, et alaealise käitumise põhjal on võimalik ennustada tema kriminaalset käitumist täiskasvanuna. See võimaldab tunda juba varakult ära need, kellel on eeldused ja tõsine oht alustada kriminaalset karjääri.

Igal kriminaalses karjääril on oma põhjused, algus, kestus ja lõpp. Karjääri moodustavad õigusrikkumised, mille kurjategija on toime pannud pika aja jooksul ning teatava sagedusega.

Peamine küsimus, millele kriminaalset karjääri uurides vastust otsitakse, on: miks ja kuidas inimene kuritegelikule teele satub? Üldjuhul saab kriminaalsele karjäärile viitava käitumise jagada kaheks: osal ilmnevad ohule viitavad käitumisjooned juba lapsepõlves ning jäävad püsima kogu ülejäänud eluks; teistel saab kuritegevusele soodustavat käitumist täheldada ainult noorukieas. Kriminaalse karjääri teooria keskendub esimesele rühmale.

Juured on lapsepõlves

Kriminaalne areng saab alguse enamasti juba lapsepõlves. Uuringutest on selgunud, et mida varasemas eas lapsel kriminaalsuse ilminguid täheldatakse, seda suurem on tema puhul oht pikaajaliseks kriminaalseks karjäärriks. Esimesi ohule viitavaid sümptomeid võib lastel märgata juba alates teisest eluaastast, nt võib kaheaastane hüperaktiivne laps hakata kuueaastaselt loomi piinama, kümneselt poest varastama, 15aastaselt sisse murdma ning lõpuks 20aastaselt röövima. On kindlaks tehtud, et umbes pooltest käitumishäiretega lastest kasvavad potentsiaalsed kriminaalse karjäärri täiskasvanud.

Põhjusi, miks ühest lapsest kujuneb välja käitumishäiretega isiksus ja teisest mitte, saab jagada kolme rühma:

- a) bioloogilised põhjused,
- b) psühholoogilised põhjused,
- c) sotsiaalsed põhjused.

Bioloogilisteks põhjusteks võivad olla pärilikud geenid, kuid teaduslikult pole selliste geenide olemasolu tänaseks veel tõestatud. Psühholoogilised põhjused saavad alguse aga lapsepõl-

Madal kurjategijate maailmas

vest, mil laps võtab vanemate eeskujul omaks reeglid ja põhimõtted sellest, mis on õige ja mis vale. Siia rühma kuuluvad näiteks ka lapse karm kehaline karistamine varajases lapsepõlves ning tema käitumise pedantne kontrollimine. Sotsiaalsed põhjused on ebasoodsad keskkonnaolud, nt raske lapsepõlv, halvad sõbrad jms. Üldjuhul on tegu erinevate põhjuste koosmõjuga.

Kriminaalse karjääri uuringutest on selgunud teatavad seaduspärasused:

- kriminaalse tegevusega teha algust kõige sagedamini teismeeas (vanuses 11–13);
- kõige kõrgem kuritegevuse tase on 14–17aastaste noorte hulgas;
- sagedamini on kriminaalsusele kalduvad noored pärit perekondadest, kus on palju lapsi (vähemalt neli);
- nende perekonna majandustase on keskmisest madalam;
- kriminaalsust mõjutavad eluliselt tähtsad sündmused, nagu vanemate lahutus, kolimine, raskused koolis; täiskasvanute puhul abiellumine, töö kaotus;
- rohkem kuritegusid pannakse toime narkootikumide perioodil, võrreldes ajaga, mil ei olda sõltlane;
- keskmine tegutsev õigusrikkuja paneb aastas toime umbes kümme õigusrikkumist, kusjuures kriminaalsuse sagedus ei sõltu vanusest;
- pika kriminaalse minevikuga inimesed kannatavad sageli isiksusehäirete all;
- ühe kuriteo toimepanekuga suureneb tõenäo-

sus panna tulevikus toime veel kuritegusid; inimesed, kes on pannud toime üht liiki õigusrikkumisi, panevad suure tõenäosusega toime ka teist tüüpi kuritegusid (ja tihtipeale raskemaid).

Kui alaealisena toime pandud kuritegude peamised motiivid on tihtipeale põnevus ning eakaaslaste mõju, siis täiskasvanuna on need saada raha narkootikumide ja alkoholi ostmiseks või iseenda ja oma pere ülalpidamiseks.

Täiskasvanueas on riskirühma inimestele iseloomulikud sagedased peretülid, lapse väärkohtlemine või hooletusse jätmine, ülemäärane joomine, narkootikumide tarvitamine, hasartmängude harrastamine ning juhuslikud seksuaalvahekorrad. Siia rühma kuuluvad sageli inimesed, kellel ei õnnestu luua lähedasi suhteid teistega, neil läheb tööalhalvasti, nad ei saa ilma välise abita hakkama ei enda ega endast sõltuvate inimeste ülalpidamisega, juhivad autot hooletult või alkoholijoobes, kalduvad oma plaane impulsiivselt muutma, kaotavad tühistes asjades pärast enesevalitsuse jne.

Madal intelligentsus on asjaolu, mis nii alaealiste kui ka täiskasvanute puhul seondub hilisema kriminaalse karjääri ilmingutega. Tihtipeale ei suuda madala IQga inimesed ette näha oma tegude tagajärgi ega asetada ennast ohvri asemele. See omakorda soodustab vägivalda kasutamist ning üldjuhul kalduvad vägivaldsemaga just need inimesed, kes on ise lapsepõlves vägivalda ja vae- nulikkust pidanud kannatama.

Umbes pooltest käitumishäiretega lastest kasvavad potentsiaalsed kriminaalse karjääriga täiskasvanud.

Kriminaalse karjääri näide

K. K., sündinud 1967. aastal Tallinnas. Tema vanemad elasid lahus juba lapse sündides, poissi kasvatasid vana-vanemad. Alaealiste asjade komisjonis võeti poiss arvele 10aastaselt. 11aastaselt suunati ta Puiatu Erikooli, sealt 14aastaselt edasi erikutsekooli. 1984. aastal mõisteti ta kohtus süüdi avaliku varguse eest ja talle määrati 2 aastat vabaduskaotust.

Vabanenud 1986. aastal, mõisteti ta samal aastal süüdi korterivarguse eest ning karistati 4aastase vabaduskaotusega. Vanglast vabanes ta 1990. aastal. Samal aastal pani ta toime ava-

liku varguse, mille eest karistati teda 3,5aastase vabaduskaotusega. K. K. vabanes taas 1994. aastal, kuid samal aastal pani ta toime juba uue avaliku varguse ja ärandas auto, saades karistuseks 5 kuud vanglat.

Ta vabastati kohtusaalist. Samal aastal arreteeriti ta uuesti ning mõisteti 1995. aasta alguses süüdi avaliku varguse ja vägivaldsemise eest; seekord oli karistus 3 aastat vabaduskaotust. Kui ta karistust kandis, tehti kindlaks ka tema varasemad kuriteod – röövimine ja huligaansus –, mille eest määrati 1996. aastal 8

aastat vabaduskaotust. Seejärel põgenes ta vahi alt ja oli 11 päeva n-õ jooksus. 1997. aastal karistati teda tapmise eest raskendavatel asjaoludel 15aastase vabaduskaotusega. 1999. aastal sai ta vanglas toime pandud tapmise eest veel kord 15 aastast vabaduskaotust.

Kokku on K. K.-le mõistetud 22 aastat, vabanemise aeg 2021. aasta.

Praegu on K. K. 32aastane ja viibinud alates 1978. aastast pidevalt kinnistes asutustes. Vabaduses on ta olnud kokku ainult 9 kuud (aja, mis jäi kahe karistuse vahele) ja 10 päeva

Siret Voore

Sisekaitseakadeemia
2003. aastal valminud
lõputöö
"Kriminaalse karjääri
teooria" kokkuvõte

Kuuli tüübid vasakult paremale: 1) THV (valm. SFM, Prantsusmaa), 2) HydraShock (valm. Federal, Ameerika Ühendriigid), 3) GoldDot (valm. SPEER, Ameerika Ühendriigid), 4) Action (valm. Dynamit-NOBEL, Saksamaa), 5) CeppSuper (valm. LAPUA, Soome), 6) TC NORMA Action (valm. Dynamit-NOBEL, Saksamaa), 7) tõmbiotsaline poolmantelkuul (valm. NORMA, Rootsi), 8) ümaraotsaline poolmantelkuul (valm. SPEER, Ameerika Ühendriigid).

Parima kuuli otsinguil

Enamikul politseiametnikel on nende vööl olev püstol ainus tulirelv, mis peab olema valmis igal hetkel lähedama eluohtlike olukordi. Milline laskemoon on politseitöök sobivaim?

Tõnu Adrik
Relvklubi Reval
laskeinstruktor

Praegu kasutatakse meie politseis põhiliselt Makarovi püstolit, mis määrab ka kasutatava padrunitüübi. Et tegemist on armee otstarbeks loodud püstoliga, on laskemoongi välja töötatud armee vajadusteks, st kuuli tappetoime peab säilima võimalikult pikal distantsil ning kuuli läbistuvõime peab olema viidud maksimumini. Nende eesmärkide saavutamiseks on Makarovi padrunitel terassüdamikud, mis kompenseerivad kuuli kerge kaalu. Terassüdamik ei lase kuulil deformeeruda ja seeläbi oma energiat kaotada – tabades mõnda objekti, kuul kas läbib selle või pörkab selle pinnalt tagasi ning jätkab rikošetina oma ohtlikku teekonda. Rikošettinud kuulid on põhjustanud Eestis mitmeid õnnetusi ja rikkunud nii süütute kõrvalseisjate kui ka kuuli välja tulistanud politseiametnike elukäiku.

Viimastel aastatel on mõnes mõttes “õnneks” terassüdamikuga püstolipadrunitel osakaal Eesti politsei relvastuses vähenenud ja asemele on tulnud tinasüdamikuga püstolipadrunid. Seda ei saa aga siiski progressiks nimetada, sest Makarovi padrunitel kuuli põhilise puuduse – vähese sisse-

tungimisvõime oma kerge kaalu tõttu – kompenseerib siiski vaid terassüdamik. Tinasüdamikuga kuul deformeerub objekti tabades ning kaotab seetõttu oma energia. Sellise kuuli rikošetiolt, võrreldes terassüdamikuga kuuliga, on oluliselt väiksem, kuid just deformeerumise tõttu ei pruugi ta eluohtliku ründe peatamisel olla piisavalt efektiivne.

Tähtis on kuuli efektiivsus

Et ründajat efektiivselt peatada, peab kuulil olema piisav sissetungimisvõime, et jõuda ründaja elutähtsate organiteni. USAs Föderaalne Juurdlusbüroo (FBI) relvalaborites tehtud uuringute põhjal on selleks suuruseks vähemalt 30 cm lihaskude. Viimati nimetatud eesmärgi täidab edukalt ainult raske kuul, mida aga Makarovi püstoli puhul kasutada ei saa, sest olemasolev padrunitel ja püstoli kombinatsioon seda ei võimalda.

Kõigi arenenud riikide politseijõud on alfaasis kasutanud oma relvastuses armeerelvi. Politseirelvastuse uuringute esiriigis USAs olid näiteks pikka aega politsei kasutuses sõjaväe tarbeks välja töötatud Smith & Wessoni revolvrilid ja legendaarsed Colt 1911 kal .45 poolauto-maatpüstolid. Nende relvade puhul ei olnud aga probleemi, et neis kasutatavate padrunitel kuulid oluksid vähe efektiivsed oma füüsikaliste oma-

duste tõttu. Pigem toimus areng relva kasutajat silmas pidades – suurendati relva materjalide vastupidavust väliste mõjude suhtes, lihtsustati ja muudeti ohutumaks relva käsitlemist, relvad ise muutusid kompaktsemaks kaasaskandmise mugavust silmas pidades ning suurenes ka padrunisalvede mahutavus.

Hulkuv kuul

Üks arengu olulisemaid mõjureid oli aga laske-
moona ajakohastamine, et tagada eelkõige ümbruskonna ohutus. Politsei kasutab relva eluohtlike ründeid tõrjudes enamjaolt säära-
stes tingimustes, kus ohuallikat ümbritsevad süütud kõrvalseisjad. Hoolimata kui tahes efektiivselt laskealastest ettevalmistusest, lasevad politsei-
ametnikud siiski teinekord märgist mööda. Üks suuremaid ohte on hulkuv kuul, mis oma sihtmärki ei vali. Politsei ülesanne on aga oht kõrvaldada, mitte seda tekitada. Niisiis tuleb üritada luua selline laskemoon, mis objekti tabamise korral selle efektiivselt neutraliseeriks, möödalasu puhul aga kaotaks kiiresti oma tappejõu ega oleks ohtlik ümbruskonnale.

Parimaks kompromissiks eelnimetatud eesmärkide saavutamisel on tänapäeval kogu maailma politseijõudude ning eraisikute enesekaitserelvades kasutatav õonesotsaline mantelkuul. Kuuli ninaosas on õõnsus, mis möödalasu korral tänu suurele õhutakistusele vähendab olulisel määral kuuli tappejõu ulatust, võrreldes seniste harilike ümaraotsaliste täismantelkuulidega. Ob-

jekti tabades hakkab õonesotsaline kuul kohe de-
formeeruma kuuli õõnsusesse tungiva materjali tõttu, see kulutab kuuli energiat ja tõenäosus, et kuul objekti läbibistab ning oma ohtlikku teekonda jätkab, on äärmiselt väike.

Piisava sissetungimissügavuse tagamiseks on kuul raske (9 x 19 kaliibris vähemalt 8 grammi) ning selle välispind on kaetud õhukese metall-
mantliga, mis hoiab kuuli ühtses tervikus.

Õonesotsaline mantelkuul

Õonesotsalise kuuli konstrueerimine ja valmistamine on äärmiselt keerukas ning seetõttu on kuul ka kallis. Näiteks peab kuul olema valmistatud parasjagu tugevast materjalist, et ta säiliks objekti tungides ühtse tervikuna. Kui kuul seda nõuet ei täida, ei saavuta ta piisavat sissetungimissügavust ega ole seetõttu efektiivne ründe peatamiseks. Kui aga kasutada kuuli valmistamisel liiga tugevat materjali, ei pruugi kuul üldse deformeeruda ning muutub seetõttu ohtlikuks ümbruskonnale. Parimad näited õnnestunud konstruktsiooni ja materjali valiku kohta on suuremate USA padrunivalmistajate toodangust – Winchesteri Black Talon™, Federali Hydra-Shock™ ning Speeri Gold Dot™.

Nagu eespool mainitud, on nüüdisaegse õonesotsalise kuuliga püstolipadrundi hind üsna kõrge. Seetõttu kasutatakse treeningutel odava-
maid, üldjuhul hariliku ümaraotsalise täismantelkuuliga padruneid, mis oma füüsikaliste näitajate poolest on sarnased teenistuses kantava laske-

Heaks laskuriks saamine nõuab harjutamist ja selleks kulub hulganisti padruneid.

moonaga. Treeningupadruni ja teenistuspadruni kuulid peavad olema võrdse kaaluga ning analoogse algkiirusega eeskätt seetõttu, et relva tagasilööki sõltub otseselt väljatuulistatava kuuli kaalust ja algkiirusest. Lisaks peab mõlema padrundi püssirohi olema ühesuguste põlemisomadustega.

Teenistuspadrunit valides peab arvestama valgussähvatus tugevust, mis tekib lasu hetkel relvaraua suudme ümbruses ning on eriti hästi nähtav hämaras tulistades. Kui sähvatus on liiga ere, pimestab see laskuri ja edasine ründe tõrjumise võime võib olla oluliselt kahjustatud nägemisvõime vähenemise tõttu. Maailma juhtivamad teenistuspadruni-

te tootjad on ka sellele mõelnud ning praegusaegsete padrunitega ei ole hämaras lastes valgusähvatus peaaegu üldse näha.

Kuuli algkiiruse osatähtsus

Üsna palju on segadust tekitanud kuuli algkiiruse osatähtsus. Päris tähelepanuta ei saa seda omadust jätta – teatava tasemega algkiirust on vaja, et tagada kuuli deformatsioon objekti tabamisel, kuid kindlasti ei tohiks püstolikuuli lennukiirust üle tähtsustada. Kümme aastat tagasi üritasid mõned hästi reklaamitud padrunitootjad luua vintpüssipadruni omadustega püstolipadrunit. Teenistuspüstoli kasutamise distantsidel on vintpüss teatavasti äärmiselt efektiivne igasuguse ründaja peatamisel.

Lahenduseks arvati olevat kuuli võimalikult suur algkiirus, mille saavutamiseks muudeti kuul kergeks ning suurendati püssirohukogust padrunis. Reaalne elu aga näitas, et kui objekti pihta tulistades soovitakse saavutada vintpüssi efekti, tuleb kasutada siiski vintpüssi, mitte püstolit. Kergekaalulised püstolipadrundi kuulid killunesid objekti tabamisel suure algkiiruse tõttu, saavutamata seepärast vajalikku sissetungimissügavust. Kuulile kaalu lisamisega, et säilitada suurt algkiirust, muutus aga tagasilööki enamiku laskurite ja ka relvade jaoks liiga tugevaks.

Kuuli efektiivsuse põhitõed, mis olid teada juba 19. sajandi keskpaigas ning mida kasutas John Moses Browning legendaarse Colt M1911 .45kaliibrilise püstoli loomisel, on jäänud samaks ka nüüdisoludes – ohtliku ründe tõrjeks

püstoliga on efektiivne üksnes täpne tabamus maksimaalselt suuremõõtmelise ja raske kuuliga; kuuli algkiirus on selles loetelus tähtsusel alles kolmandal kohal. Öigustatult maailma efektiivseimaks enesekaitsepadrunik peetava .45 ACP standardkuuli algkiirus on kõigest 230 m/s, kuid kaal on ligi 16 grammi.

FBI katsed

Siiski ei olnud maksimumkiiruse poole püüdel teatud uurimistööd päris viljatud. Tänapäeval maailmas üha rohkem kasutatav teenistuspadrun kal .40 S&W on just nende uuringute tulemus. Algselt FBI uueks teenistuspüstoliks ja -padruniks valmistatud 10 mm Auto osutus liiga võimsaks – 12grammine kuul läks teele algkiirusega 450 m/s. Agendid ei suutnud relva tagasilööki talitseda ning relva detailid ei pidanud tohutule survele vastu. Ei aidanud ka see, et relva valmistamiseks kasutati suures koguses kvaliteetmetalli, mis omakorda muutis püstoli mõõtmed küllaltki aukartustäratavaks ja relva kaal ületas 1 kilo piiri.

Arvestades taas füüsikaseadusi, vähendati padruniste pikkust ja püssirohulaengut. Relv muutus kompaktsemaks, lasu hetkel tekkivad rõhud vähenesid ning endiselt 12grammise standardkuuli algkiiruseks sai 340 m/s, st jõuti samale tasemele standardse 9 x 19 kuuli kiirusega. .40 eelis on üksnes raskem kuul, mille suuremat efektiivsust ründe peatamisel, võrreldes 9 x 19 kuuliga, näitasid ka FBI katsete tulemused. Sellele vaatamata on enamik Euroopa politseijõude jäänud vana äraproovitud 9 x 19 juurde. Kulutused üleminekuks .40-le on suuremad kui eeldatav efektiivsuse kasv.

Laskemoon treeningutel

Et olla tasemel laskur, tuleb harjutada ning selleks kulub padruneid. Treeningu maksumus muutub odavamaks vaid juhul, kui korraga ostetakse suur kogus laskemoona. Eesti tingimustes tähendab see ühishankeid kaitsejõududega. Kaitsejõudude relvastus vastab NATO standarditele ning 9 x 19 on üks neist. Seega on relva kaliiber meil minu arvates juba valitud. Loomulikult ei käi see teenistuses kantavate padrunitte kohta, sest tsiviliseeritud riikide armeedes on deformeeruvate kuulidega padrunitte kasutamine 1899. aasta Haagi konventsiooniga keelatud.

Erinevalt treeningulaskemoona hankimisest ei saa püstoli valikul üksüheselt kaasa minna armee valikutega. Sõjaväes on püstol alati teisejärguline olnud, sest sõduri põhirelv on ikka olnud kas automaat või kuulipilduja. Politseiametnik on aga tihtipeale ohu ees kas üksi või oma paarimehega ning maasse kaevuda või abijõude ära oodata ei ole alati võimalik. Tähtsaim kõigest on aga laskealane ettevalmistus. Võib kasutada maailma parimaid relvi ja efektiivseimat laskemoona, kuid alati tuleb meeles pidada: täpne tabamus tibatilukese .22LR tinakuuliga on alati efektiivsem kui möödalask .44 Magnumist.

Foto: Scanpix

Konvoi – kohtualuse ihukaitsja ja vangivalvur

Kui kõrvalseisjale võib jääda mulje, et kinnipeetu kõrval koridoris jalutamises ja tundide viisi kohtusaalis konutamises ei ole midagi keerulist, siis tegelikkuses tuleb konvoipolitseinikul ohtudeks valmis olla igal sammul.

Heikki Kirota
abipolitseinik

Igal konvoeerimisel peab arvestama mitmeid ohte, näiteks võib kurjategija üritada põgeneda või püütakse kurjategijat tappa või plaanitakse relvastatud kallaletungi konvoile, et vabastada kurjategija. Konvoipolitseinik peab kõiki neid ohte ette nägema ja ära hoidma. Lisaks peab ta kursis olema liikluskorralduse muutustega, sest ei saa ju plaanida konvoi marsruuti läbikaevatud tänaval. Suuremate ohtude tekkides võib kohtumaja ja lähiümbrust julgestada kümneid politseinikke.

13aastase politseitöökogemusega põhjapoliitiosakonna konvoiosakonna komissar **Märt Männik** peab üheks kõige raskemaks oma töös päeva, mil korraga oli kohtumajas seitse eluaegset vangi, kelle konvoeerimise kohta kehtuvad eriti ranged nõuded. Meelde on jäänud ka politseinikutapja Romeo Kalda ja jäägripealik Asso Kommeri kohtuistungid. Viimase puhul kardeti

jäägrite relvastatud rünnakut oma pealiku vabastamiseks ning peeti võimalikuks, et meest püütakse tappa, sest ta teadis väga palju delikaatseid asju tol ajal võimul olnud inimeste kohta. Asso Kommer toodi kohtusse raskes kuulivestis ja kiivris ning kogu hoonet valvas politsei eriüksus.

Viimase aja kõmulisematest protsessidest on eredamalt meelde jäänud mõrtsuka Juri Ustimenko kohtuistungid. Kohtumajas olid tugevdatud jõud konvoi- ja kiirreageerimisosakonnast. “Kiirreageerijatega on hea koostööd teha, meil on ühesugune taktikaline väljaõpe ja ühised treeningud.” Erinevalt tavapärasest otsiti kõik kohtusse sisenejaid põhjalikult läbi nii kohtu välisuksel kui ka kohtusaali uksele. Leiti igasuguseid keelatud esemeid. “Ülejäänud maja töö käis tavalist rada pidi, ainult üht saali hoiti tugeva kontrolli all.”

“Ustimenko käitus kummaliselt – ajakirjanike ees mängis ta enesekindlat ja karmi meest, samas konvoiga koos käis alati pea maas ega teinud ühtegi liigset liigutust. Konvoi ei lasknud ennast hetkekski lödvaks, sest keegi ei tea täpselt, milline oli tema sõjaline väljaõpe allveelaevnike koolis. Võib-olla on ta tõesti rahulik ja

saatusega leppinud või püüab hoopis põgenemiseks hetke otsida,” kirjeldab Märt Männik palju kära tekitanud kohtuistungeid.

Vastuhakke on harva

Põgenemiskatseid meenub M. Männikule keskmiselt üks iga viie aasta kohta. Kohtumajast põgeneda on raske, sest teele jääb palju lukustatud uksi. “Kord on põgenetud ka konvoibussist, uks kangutati lahti. See oli ehitaja praak, sest polnud säärase busside ehitamise kogemust. Uute busside uksi enam niimoodi lahti ei kanguta.”

“Füüsilisi rünnakuid on õnneks vähe, näiteks pole kordagi konvoid relvaga rünnatud, et vahialust vabastada,” võtab ta ebausklikult lauale koputades aastate kogemuse kokku. “Kümne aasta eest visati politseinikule jahvatatud punast pipart silma, mõned korrad on kambriuksega löödud ja korra löi vangi ema politseinikku kohtusaalis rusikaga. Hoop tabas kuulivesti terasplaati ja tegi lööjale palju rohkem viga kui politseinikule,” kirjeldab ta kirepuhanguid kohtusaalis. Keegi konvoist pole õnneks raskelt vigastada saanud.

Pätt austab ainult vormis politseinikku ja kui ühe järjekordse politseireformi käigus muudeti arestimajades töötanud politseinikud tsiviilametnikeks, oli tagajärjeks suur segadus. “Vormis politseiniku käske täideti palju kiiremini kui erariides ametniku korraldusi. Lõpuks riietati ka teised ametnikud politseivormi ja segadused lõpesid. Samal põhjusel ei saaks munitsipaalpolitsei ega turvafirma konvoeerimisega hakkama. Neil pole lihtsalt vajalikku autoriteeti, oskusi ega kogemusi,” räägib komissar M. Männik.

Eestlased on ülbeks muutunud

Tihti arvatakse, et eestlased on põhjamaiselt vagurad ja leplikud ning slaavlaste kontrollimiseks tuleb äkilisemaid võtteid kasutada. Tegelik elu näitab vastupidist. “Eriti vagurad on Venemaalt pärit kurjategijad,” kirjeldab M. Männik oma kogemusi. “Paljudel neist on valusaid kogemusi OMONi või SOBRiga, kes on väga jõhkrate võtetega. Kogenud kurjategijad, kes on mitmendat korda kohtumajas, probleeme ei tekita. Nad kutsuvad neid korduvalt konvoeerinud politseinikke nimepidi nagu vanu tuttavaid.”

Vahel juhtub, et kinnipeetu on politseiniku tuttav, sugulane või sõber. “Tuttavaid ei konvoeerita kunagi, see tekitab lisapingeid, kui on vaja raudus kätega klassivend kohtusaali viia.” Kõige riiakamad on esimest korda kinni kukkunud noored mehed, kes korraldusele tihti vastu vaidlevad ja oma inimõiguste järgimist nõuavad. “Vahel on vaja ka valuvõtteid kasutada. Kõrvalt vaadates tundub, et inimest lihtsalt talutatakse käe alt hoides, kuid samal ajal on ta valuvõttega täiesti kontrolli all.”

Vahel üritatakse põgeneda haigust simuleerides. “Mõni arvab, et kui tal hakkab paha, viiakse ta kiirabihaiglasse, kust on kerge põgeneda. Kui on vaja, kutsutakse kiirabi kas või kohtusaali, kuid haiglaravi saavad vahialused kinnises Keskvangla haiglas. Kui on väga tõsine tervisehädä ning inimene viiakse tavalisse haiglasse, ei lahku valve tema kõrvalt hetkekski.”

Konvoeerimiseeskiri on mitu lehekülge pikk. Selle eesmärk on tagada politseinike ja kinnipeetute turvalisus. Tavaliselt on kinnipeetu kohtusaali viimise ajal

Konvoiosakonna tööpäev algab igahommikuse rivistusega kohtuhoone sisehoovis. Fotol komissar Märt Männik (paremal) ja juhtivkonstaabel Sergei Izotov politseinikele päevaplaani selgitamas.

käeraudades, saalis võetakse rauad ära. Kinnipeetava riske hinnatakse kuriteo ohtlikkuse ja inimese varasema käitumise põhjal. “Enamasti usaldab kohtunik konvoi arvamust, kaitseadvokaat võib küll protestida, kuid seda arvestatakse harva.”

Jalaraudadesse pannakse eriti ohtlik kurjategijaga ainult kohtuniku korraldusel. Bagdadi vanglatest tuttavat peakotti Eestis ei kasutata. “Mõnele inimesele oleks küll suukorvi vaja – politseiniku pihta sülitamine on tavaline, vahel püütakse ka hammustada. Kui hammustaja on HIV-positiivne narkomaan, siis on see väga ohtlik.” Kõik politseinikud on vaktsiinitud kollatõve vastu. Alati on olemas ka kaitsekindad.

Üht kinnipeetavat konvoeerib vähemalt kaks politseiniku. Samas võib kuut kinnipeetavat saata ainult neli politseiniku, kui nad on piisava väljaõppega. Vahel harva, näiteks lukustatud ustega ja akendeta koridoris, võib üht vahialust konvoeerida üks politseinik. Ülekaal tekib politseinike oskustest ja erivahenditest.

Näiteks võetakse 10 inimest mahutavast bussist kinnipeetavad välja viiekaupa. “Mõni neist tahab vahel teiste kinnipeetavate ees esineda ja ei täida korraldusi või solvab politseiniku. Siis peab vaim tugev olema, ei tohi lasta end nende jutust häirida,” räägib Märt Männik. “Konvoipolitseinik peab olema karm, igasugune vastuhakukitse tuleb kiiresti nullida.

Naisi ja noori kinnipeetavaid konvoeerib tavaliselt naispolitseinik koos meespolitseinikuga. Muidu on kerged tulema käperdamissüüdistused ja kaebused, et politsei jõhkrutseb.”

“Tööd ei tohi kuidagi isiklikult võtta. Ma ei luba politseinikul istuda pikemaid protsesse, näiteks tapmist või vägistamist, algusest lõpuni, sest süüaluse jubedate tegude kirjelduse ja tõestusmaterjali kuulamise tõttu võib politseinik nõrkushetkel soovida ise karistada. Seda ei tohi juhtuda,” räägib M. Männik oma töö raskematest hetkedest.

Töökoormus on suur

Põhjapolitseiosakonna konvoiosakonnas töötab 30 ametnikku, neist üheksa naist. Igavuse või tööpuuduse üle nad ei kurda. Sõidukiteks on Mercedese bussid, millest suuremad mahutavad kuni kümme ja väiksemad neli kinnipeetavat. Komissar Märt Männiku statistika põhjal on konvoisõitude arv igal aastal suurenenud mitmesaja võrra.

Näiteks konvoeeriti 2003. aasta jooksul 7191 kinnipeetavat, neist 4409 kohtutesse ja 1458 arestimajadesse; Kodakondsus- ja Migratsiooni ameti palvel tehti 82 vedu. Konvoiüksus peab teenindama Tallinna linnakohut, tsiviilkohut ja Harju maakohut. Lisaks veavad nad kinnipeetuid vanglatesse kõigist Eesti arestimajadest ning teevad palju muid sõite. “Tavaline on 25 kinnipeetut päevas, 10 inimest päevas on puhkus,” räägib komissar M. Männik töökoormusest.

Lisaks põhitööle on konvoiteenistus politseireserv suuremate operatsioonide ajal. Kohal oldi ka viimastel Eesti-Šoti ja Eesti-Taani maavõistlustel jalgpallis. “Kui Vene fännid ükskord staadionil kaklema läksid, siis K-komando ja kiirreageerijad vaigistasid ja meie vedasime minema,” kirjeldab konvoikomissar tavalist tööjaotust massiüritustel. Peale selle tehakse koostööd vanglate relvastatud eriüksusega.

Ühena viiest tuhandest

Spordialade kuningas jalgpall on harrastajate arvu järgi tõusnud spordialaks number üks ka Eestis. Tuhandete pealtvaatajate turvalisuse tagamine staadionil on politseile suur väljakutse. Politseileht käis uurimas, kuidas töötas 27. mail Eesti-Šoti jalgpallimatši turvaplaan.

Timo Tarve
Põhja Politseiprefektuuri
pressiesindaja

Siiani on meie mehed mängude turvamisele hästi hakkama saanud. Vähemasti lõuna- ja idapoolsetes riikides nähtud massirahutused ning surma ja vigade saanud inimesed on Eesti staadionidel jäänud olemata.

Mängupäeva hommik kl 10.00

Eesti koondis valmistub võõrustama sõprusmängus Šotimaad ja politseinikud valmistuvad tagama jalgpallipeol korda.

A le Coq Arena väikeses treenerite toas võtavad ümarlaua taga istet politsei, Falck Eesti, Päästeameti ja Eesti Jalgpalli Liidu esindajad ning külalised Šoti jalgpalliliidust. Algab hommikune mängueelne turvanõupidamine. See on viimane võimalus teha mängu turvaplaanis suuremaid vigade parandusi, muuta reegleid ning langetada põhimõttelisi otsuseid. Suurem töö on juba ammugi tehtud. Täna kasutatava turvatekniika töötasid jalgpallimatšidel turvalisuse eest vastutajad välja 2002. aasta aprillis kohe pärast Eesti-Venemaa (kuri)kuulsat maavõistlust.

Põhja Politseiprefektuuri põhjapolitsei osakonna ülemkomissar **Einar Lillo**, üks ettevõtmise eestvedajaid, arvab, et politseil pole mõtet staadionil sadade töötajatega otsust turvatööd teha – kantseldada joodikuid, kontrollida pileteid ja lahutada kaklusi. See on ikkagi rohkem turvafirma pärusmaa. “Senistes Eesti koondise mängudes oli tunda, kuidas see skeem ei klapi. Konstaablid, kes olid tänavapatrullist staadionile tulnud, ei tundnud end uues rollis ja uusi ülesandeid täites hästi. Ka kuraasikale publikule mõjus lähedal seisev politseinik pigem ärritavalt kui turvatunnet loovalt. Meil tuli ette päris mitu intsidenti, kus purjus fännid provotseerisid politseinikku ning tekkis mõttetu konflikt. Tegin põhimõttelise muudatuse, et korda hakkab staadionil pidevalt ja publiku vahetus läheduses tagama turvafirma. Meie oleme samuti olemas, aga märkamatuks ning sekkumise õigusrikkumiste korral,” räägib E. Lillo.

Lõbusad šotlased Tallinnas

Nõupidamise alguses tunnevad Šoti jalgpalliliidu esindajad huvi, ega nende mitmendat päeva valinnas tähelepanu püüdvate kaasmaalastest fännidega pole probleeme olnud. Külalised saavad eitava vastuse. Tallinnas väga hästi tuntud

Šoti jalgpallifännid pole suuri probleeme kunagi tekitanud. Einar Lillo sõnul on tegemist ka maailma vastava reitingu madalaima riskiastme fännidega. “Nad pruugivad küll palju alkoholi ja teevad valju (laulu)häält, ent üldjoontes on nad sõbralikud ja rahulikud. Olime Šoti fännide tulekuks päris põhjalikult valmistunud. Uurisime nende tulekuid ja muid liikumisi, peamisi peatumispaiku ja meelsust. Ainus, mis veidi muret tekitas, oli nende suur arv ja kartus, et nende endiga võib linnas midagi juhtuda. Õnneks ei olnud sedagi,” selgitab E. Lillo.

800 väliskülalist on Eesti kodumängudes väga suur arv, viimati nähti ligikaudu sama arvu Eesti-Venemaa ja Eesti-Hollandi mängudes, enne seda aga loomulikult Eesti-Šoti kohtumistes. Kiltides fänne on varasemates omavahelistes mängudes loendatud ka tuhandetes. Külalisfännid ja nende liikumine saabki üheks nõupidamise peamiseks teemaks.

Fännid üksteisest eraldi

Üks peamine muudatus, mis uues turvataktikas tehti, oli külalisfännide range eraldamine Eesti koondise poolehoidjatest. Mujal maailmas on see praktikas ammugi kasutusel. Kadrioru staadioni ja ka Lilleküla esimestes mängudes jäi see eraldus pigem sümboolseks. “Kõrvuti sektorites asetsevad vastasleerid kujutavad endast tegelikult viitsüstikuga pommi – üks väiksem riid ja olukord võib muutuda kaoseks. Venemaaga mängus me seda peaaegu kogesime. Pärast seda oleme külalisvõistkonna poolehoidjad alati suunanud võimalikult kaugemale – põhjatribüünile. “Jalgpallihai gla” liikmete traditsiooniline koht on lõunatribüünil,” räägib E. Lillo.

Šotlased on ka ise palju kodutööd teinud – organiseerinud oma piletimüügi ja transpordi staadionile ning instrueerinud oma fänne Eesti staadionidel kehtivast korrast. Külalised lubavad, et aitavad korra tagamisele endi ridades aktiivselt kaasa. Hea üksteisemõistmise ning koostöö kinnituseks kuulevad nad Eesti Jalgpalli Liidu esindajatelt, et igaks juhuks on neile eraldi avatud siiski ka piletikassa ning staadionist väljapoole on pandud viidad, mis suunavad nad põhjatribüünile. Šotlasi teenindab nende sektoris oma piruka- ja supilaud ning loomulikult õllekraan. Õlu, täpsemalt lahja alkohol staadionil on teine oluline hommikuse nõupidamise teema.

Eesti Jalgpalli Liit tegi selle hooaja algul põhimõttelise otsuse, lubades staadionil müüa lahjat alkoholi. See kehtib küll ainult Eesti maavõistlustel ja Eesti koondise sõprusmängudel ning esialgu on lubatud õlut juua üksnes staadionikoridorides. “Mängudes Põhja-Iirimaa ja Albaaniaga jälgisime päris ärevalt, kuidas fännidele selline

laiendus mõjub. Õnneks suuremaid intsidente ei olnud. Meil oli fännide esindajatega enne hooaja algust kohtumine, kus me päris tõsiselt selgitasime, mida ölle liigtarvitamine võib staadionil kaasa tuua. Nad aktsepteerisid meie reegleid. Enne kohtumist Šotimaaga langetati jällegi tõsine ja põhimõtteline otsus – lahja alkohol lubati tribüünidele. See otsus tekitas vastakaid emotsioone ja argumente,” räägib E. Lillo.

Staadioni sisekorra muudatus lubada lahja alkohol tribüünile tekitab elevust ning kõrgendab ka ümarlaua taga istujate hääletooni. “Nüüd, mil fännidele on selline vastutulek tehtud, teadku nad ka seda, et me suhtume iga alkoholiga seotud korrarikumisesse täisleppimatusega ja korrarikujal jääb seekord mäng lõpuni nägemata,” ütleb E. Lillo. Et kellelgi vastuväiteid pole, arvatakse teema ja hommikune turvanõupidamine lõpetuks ning siirdutakse staadioni üle vaatama.

Lilleküla staadioni turvalisus

“Lilleküla staadion on küll õnneliku alguse, ent nukra jätkulooga. Staadioni mittevalmimisest ja rahastamisprobleemidest on nii paljud kõnelnud, et mul on mõtetu sel teemal jätkata. Küll tahaks öelda, et olukord, kus betoonist tilgub alla vett, trepid on ajutiste käsipuude ja piiretega, mõned ruumid on lahtised ning võib näha lahtisi juhtmeid turritamas, staadioni turvaliseks küll ei tee. Evakuatsioon staadionilt on näiteks keeruline. Aastaid oleme sektoreid eraldanud lintide ja ajutiste aedikutega. Suuremat hulka fänne need küll ei takista. Jumal tänatud, et meie jalgpallifännid

rahulikud on ega ole püüdnud seni neid massiliselt maha joosta,” selgitab E. Lillo.

Staadionil jaguneb turvanõupidajate rühm mitmeks seltskonnaks. Einar Lillot jätkub lühikesel aja jooksul staadioni kõigile korrustele ja vahekaikudesse. “Aedikute kruvid peaks kindlasti teibiga katma,” osutab ta ühele puudujäägile. “Need ulatuvad välja ja on üsna valusad, kui keegi peaks sinna vastu minema. Aga inimene, kes on haiget saanud, muutub tagedaks ja võib teab mida kõike korda saata,” jätkab ta. Hetke pärast on ta korrus kõrgemal: “Kas siia midagi kindlalt ei saaks panna? Mõne luku näiteks,” märkab ta järgmist küsimärki. “Ühel kuraasikal jõmmil pole midagi need kaks aeda lahti tõsta ja valesse kohta pääseda. Ah siia tuleb turvamees? Selge pilt,” tõttab ta juba järgmisse vahekaiku.

Põhjatribüünil märkab seltskond kuldnokka, kes, uss noka vahel, staadioni kahe betoonploki vahele ehitatud pessa lendab. Hetke pärast kostab praost heledat säutsumist, väikestel tiivulistel on ilmselt söögiaeg. Seltskonnal tõmbub nägu naerule. Turvanõupidamine on selleks hommikuks lõppenud.

Mängupäeva õhtu

Iga suurem organiseeritud rahvakogunemine, kus politsei korda tagab, spordivõistlused kaasa arvatud, on operatsioon. Erand pole ka 27. mai õhtu ja Eesti-Šoti sõpruskohtumine. Operatsioon algab kell 19.40 instruktaaziga. A le Coq Arena lõunatribüüni juurde rivistub 70 politseinikku – Põhja Politseiprefektuuri kiirreageerijad, julges-

Jalgpallimatši turvameeskond mõni tund enne fännide staadionile saabumist.

Ilma ülemkomissar Einar Lillo turvanõu-anneteta ei möödu Tallinna Lilleküla staadionil ükski suurem jalgpallimatš.

Foto: Timo Tarve

tuspolitseinikud, konvoitalituse politseinikud ja politseikoerad, lisaks korrakaitstjad kogu linnast. Operatsiooni juht Einar Lillo annab ülevaate operatsiooni sisust ja võimalikest ohtudest ning jagab suuniseid tegutsemiseks. Et väliskülalisi on oodata palju, saadetakse senisest enam jõude staadionist väljapoole. Kiivrite ja kilpidega varustatud korrakaitstjad lähevad jagude kaupa positsioonidele. Nende ülesanne on pidevalt valmis olla ning sekkuda ainult tõsiste rikkumiste puhul.

Kell 20.00

Korrakaitstjate staap võtab kohad sisse staadioni lõunatribüüni all asuvates siseruumides. Välja võetakse raadiod, sidekontroll. Vaade staabist väljaku- le on lummav.

Kell 20.23

Esimene signaal korrarikkumise kohta. Paar Šoti fänni on ootamatult pääsenud läänatribüünile. Selgub, et šotlased on ostnud tänavalt piletid ja saanud kohad läänatribüünile. Olukord laheneb rahulikult ning turvamees saadab šotlased omade juurde põhjatribüünile.

tamatult pääsenud läänatribüünile. Selgub, et šotlased on ostnud tänavalt piletid ja saanud kohad läänatribüünile. Olukord laheneb rahulikult ning turvamees saadab šotlased omade juurde põhjatribüünile.

Kell 21.10

Saabub teade politseinikelt, kes pidasid kinni üle aia staadionile roninud isikud. Kinnipeetud selgitavad, et nende piletid olid sõbra käes, kes nad ära unustas. Noormehi hoiatatakse ning manitsetakse kindlasti oma piletid üles leidma.

Kell 21.30

Algab mäng. Olukord on rahulik.

Kell 21.41

Idatribüünilt vipisektori juurest avastatakse kaks šotlasest fänni. Kahtlus, et neilegi on vallesse sektorisse pilet müüdnud, osutub alusetuks. Meestel on piletid Šoti sektorisse täiesti olemas ning oma rännakuid vippide läheduses selgitavad nad teadmatusega. Turvamees saadab nad nende sektorisse.

Kell 21.54

Turvamees teatab värava juures kahest joobes isikust. Staabi otsus on üksmeelne – staadionile mitte lubada. Seitse minutit hiljem on nad staadioni territooriumilt välja saadetud.

Kell 22.15

Vaheaeg. Einar Lillo annab intervjuu mängust ülekannet tegevale Kuku raadiotele. "Õlu tribüünidel pole probleeme tekitanud. Olukord on seni väga rahulik," kuulevad raadiokuulajad.

Kell 22.24

Turvamehelt saabub teave, et arvatavalt joobes eestlaste seltskond püüab tungida šotlaste sektorisse. Lähedal asuvale kiirreageerijatele antakse korraldus valmis olla. Turvamees saab olukorra- ga hakkama ning sunnib eestlasi tagasi minema. Üks purjus nooruk peetakse kinni ja antakse üle politseinikule, kes vormistab väärteomaterjali avaliku korra rikkumise eest.

Kell 23.00

Staadionil lõpetatakse õllemüük.

Kell 23.01

Šoti lööb värava ning läheb kohtumist 1 : 0 juhtima, põhjatribüün rõkkab. Sektorist lendab õletops. Et viskajat ei suudeta tuvastada ja vise ei osutu ohtlikuks, jääb asi esialgu sinnapaika.

Kell 23.17

Turvamehed saavad korralduse koguneda põhjatribüüni lähedale, et takistada seelikutes fännide liikumist läänatribüünile. Saabub teave, et keegi isik tungis ilma piletita staadionile. 36aastane Illar antakse üle politseinikele ning toimetatakse osakonda.

Kell 23.19

Mäng on lõppenud, šotlased on võitnud 1 : 0. Põhjatribüün rõkkab taas. Mõned Šoti fännid püüavad suure rõõmuga kohe linna tormata, ent turvamehed seisavad ees. Šotlastele selgitatakse, et neil tuleb pärast mängu 10 minutit oma kohal olla, et vältida intsidente Eesti fännidega. Külalised saavad aru.

Kell 23.45

Staadion on tühi, politseinikud rivistuvad lõunatribüüni taha. Einar Lillo teeb operatsioonist kokkuvõtte ja tänab politseinikke. Osal korrakaitstjatel tööpäev jätkub, nad lähevad kesklinna jälgima, et šotlaste rõõmupidu kulgeks turvaliselt ning oleks tagatud avalik kord.

"Oleme pärast igat mängu teinud operatsioonidest süvaanalüüsi ning oma turvataktikat täiendanud. Viimastel õppus staadionil näitas, et arenguruumi on meil veel küllaga ning et kunagi pole ükski rahvakogunemine 100% turvaline," lisab E. Lillo kokkuvõtteks.

Eesti-Šoti mängu jälgis ametliku statistika järgi 5000 pealtvaatajat.

Politseiõiguse diagnoos ja ravi

Selle aasta 7. mail toimus Välisministeeriumis Õiguskantsleri Kantselei ja Saksa Rahvusvahelise Õiguskooostöö Fondi ühine teaduskonverents „Politsei. Õigus. Riik“.

Mihkel Allik
õiguskantsleri nõunik

Tundub esmapilgul uskumatu, et tänaseni kehtib politseiseadus, mis võeti vastu Ülemnõukogus 1990. aastal – see on enne Eesti taasiseseisvumist ja põhiseadust. Tõi ju nimelt põhiseadus varem kehtinust erinevad ja sootuks uued alused nii demokraatlikule riigikorraldusele ja põhiõiguste kaitse standarditele kui ka näiteks isiku vahi all pidamisele ja koosolekuvabadusele.

Avaliku korra kaitsel lubab põhiseadus isikute põhiõigusi piirata ainult piisavalt konkreetse seadusliku aluse olemasolu korral. Tuleb mõnuda, et kehtiv politseiseadus on selleks tarbeks ajast kaugele maha jäänud, segane, üldsõnaline, kohati kurbnaljakaski. Võib öelda, et seadus annab meie politsei tegevuseks ette vaid üldprint-

jana ja avaliku korra kaitsjana ei ole selgelt määratletav ega eristatav. Probleemide lahendamist tuleb alustada ühtse korrakaitse seaduse vastuvõtmisest ning politseinike õigusi ja kohustusi reguleerivate aktide ajakohastamisest.

Et eespoolset järeldused ei ole teps mitte ainult teoreetilised leiutised, näitavad ilmekalt Õiguskantsleri Kantseleis algatatud menetlused. Möödunud aastal pöörduti meie poole kaebustega politsei tegevuse peale 114 korral.

Avalduste põhjal algatatud õiguskantsleri menetlustes oleme uurinud sunnivahendite kohaldamise vajalikkust, mõõdukust kaalutusõiguse teostamisel, seaduste põhiseaduspärasest tõlgendamist. Nii mõnelgi korral on politsei alhinnanud inimestega suhtlemise ja nende teavitamise vajadust.

Kuid päris sagedased on kahjuks ka juhud, kus õiguslikult korrektsete ja mõistusega hoomatavate lahenduste leidmisel tuleb õiguskantsleril lahti harutada vastanduvate paragrahvide ning õiguste ja kohustuste lünklik segapundar. Politseinikud ja õiguskantsler peavad olema seaduslünkade täitjad – sest pätte tuleb ju püüda, avalikku korda ning isikute põhiõigusi kaitsta.

On selge, et säärases olukorras kipub praktika arenema enamasti isevoolu ning inimeste põhiõigused-vabadused ei ole enam piisavalt ega ühetaoliselt tagatud. Meie poole pöördunud avaldajaga vahetult konflikti sattunud reapolitseiniku süüdistamine või karistamine seaduslünkade pärast tundub ebaõiglane.

Puudub ühtne seisukoht

Toon üldise diagnoosi ilmestamiseks mõne näite viimase praktika kohta.

Karistusseadustik sätestab avaliku korra rikkumise väärteona ja grupi poolt avaliku korra rikkumise koguni kuriteona, mille eest võib karistada kuni viieaastase vangistusega. Samas ei ole avaliku korra eeskirjad kehtestatud mitte seadusega, vaid kohalike omavalitsuste määrustega ning on oma sisult ja ulatuselt väga erinevad. Nii ei ole näiteks Tartus Anne kanalises suplemine üldse reguleeritud, Pärnu rannas võib minna ujuma alasti, ent Pirital peaks politsei algatama samadel asjaoludel juba kriminaalasja. Kas niisuguses olukorras tuleks politseilt nõuda normide formaalset täitmist või lähtumist mõistlikkuse põhimõttest?

Toimunud teaduskonverentsi eesmärk oli anda kaasa tervikliku ja nüüdisaegse politseiõiguse mudeli visandamisele, püüdes pakkuda selleks ka rahvusvahelis-teoreetilist abi. Konverentsil kõlanud ettekanded ja diskussioonid peakisid sügisel saama ajakirja Juridica kaante vahele. Seni on kõigil Politseilehe lugejatel võimalik konverentsi materjalidega tutvuda õiguskantsleri kodulehel www.õiguskantsler.ee.

Konverentsi presiidiumilaua taga istuvad konverentsi esimese teemaploki moderaator, RK õiguskomisjoni esimees Märt Rask ja üks Saksa-poolsetest esinejatest advokaat professor Holger Schwemer.

siibid, mis parimal juhul siiski järgivad põhiseadusest tulenevaid miinimumstandardeid. Konkreetset piirangut ja käitumisjuhised on mõnikord peidus alamalseisvates aktides – ministrite ja kohaliku omavalitsuse määrustes ning üksnes internse õigusjõuga käskkirjades. Veelgi halvemal juhul on aga politsei pädevus tuletatav hoopis õigusriidade vahelt tõlgendamise teel. Tulemuseks on olukord, kus kodanikud ei tea, mis abi politseilt oodata, ning politseinikud ei saa olla kindlad, milline on nende pädevus.

Probleemide juured peituvad kindlasti sügavamal. Konverentsil jõuti järeldusele, et Eestis puudub ühtne teoreetiline arusaam politsei- ja korrakaitseõigusest. Politsei pädevus ühelt poolt süüteo menetlejana ning teiselt poolt ohutõrju-

Hea haldus nõuab politsei

“Avage paak, kütusekontroll!”, “Lahkuge viivitamatult ohusoonist!”, “Lõpetage avalikus kohas lärmamine!”, “Lahkuge platsilt, tegu on keelatud koosolekuga!” – need on korraldused, mida on avaliku korra tagamiseks pidanud andma ilmselt peaaegu kõik politseinikud. Kas aga kodanikke korrale kutsudes tuleb lähtuda ainult eetikast ja klienditeeninduse põhimõtetest?

Monika Mikiver

Sisekaitseakadeemia
avaliku õiguse õppetooli
juhataja

Seda, et avaliku korra rikkumisele võib järgneda väärteomenetlus ja karistus, teab iga korra-kaitsespolitseinik. Kahjuks on aga siiani väärteomenetluse seadustiku alase koolituse kõrval vähem tähelepanu pööratud sellele, et kogu see tegevus, mis seondub nn seadusliku korralduse andmisega, on haldusmenetlus, mida reguleerib 1. jaanuaril 2002. aastal jõustunud haldusmenetluse seadus (HMS).

Haldusmenetluse seaduse kehtestamise peamine põhjus oli luua ühtne kord kõigi nende ametnike tegevusse, kes annavad haldusakte ja sooritavad toiminguid. Seadus reguleerib ka isiku osalemist protsessis. Näiteks on Euroopas, kus hea halduse all peetakse silmas nii haldusmenetluse põhimõtete järgimist kui ka lihtsalt viisakust isikute vastu, muutunud see õigus juba nii oluliseks, et sisaldub Euroopa põhiõiguste hartas ühe põhiõigusena.

Kolm sammu eetilise ja õiglase otsuse heaks

Üldjuhul peab nii haldusakti andmisele kui ka isiku õigusi kahjustava toimingu sooritamisele eelnema hulk haldusmenetlustoiminguid. Et politseiametnik langetaks võimalikult õiglase otsuse, kas ja kuidas konkreetsel juhul sekkuda, on enne otsustamist vaja teha järgmist.

1. Tuleb tuvastada olulised asjaolud. Selleks peab koguma tõendeid, et tagada sekkumist õigustava normi koosseis. Kiiret sekkumist nõudva olukorra puhul ei pea politseinik mõistagi hakkama näiteks paikvaatlust protokollima; piisab, kui ta piirdub uurimispõhimõtte järgimisega oma peas.
2. Isiku soovil peab talle õiguslikku situatsiooni selgitama.
3. Tuleb anda isikule võimalus esitada oma arvamus ja vastuväited. Selle kohustuse mõte teenib tegelikult ka ametnike huve, sest isik esitab oma seisukohad ja põhjendused, mida tuleb õiglase otsuse langetamisel arvesse võtta. Kui juhtumi asjaolud nõuavad aga kohest tegutsemist, kahjustaks haldusakti andmise viivimine avalikke huve. Niisugusel juhul võib haldusakti anda ka isikut ära kuulamata.

Mida tähendab mõiste “haldusmenetlus”?

Enne 2002. aasta 1. jaanuari tähendas haldusmenetluse mõiste eri ametnike jaoks hoopis erinevaid asju. Kui halduskohtuniku jaoks tähendas see haldusasja menetlemist halduskohtumenetluse seadustikus ettenähtud protseduurireeglite järgi, siis järelvalveametnikele, sealhulgas politseiametnikele, tähendas see lühendit sõnapaari “haldusõiguserikumiste menetlus”, mille kohta 2002. aasta 1. septembrist kasutame mõistet “väärteomenetlus”.

2002. aasta alguses jõustunud haldusme-

netluse seaduse kohaselt mõeldakse haldusmenetluse all haldusorgani tegevust haldusakti andes, toimingut sooritades, ent ka määrust andes või halduslepingut sõlmides. Haldusmenetluse seaduse menetlusreeglid ei kehti väärteomenetluse ega süütegude kohtueelse uurimise kohta, mida reguleerivad vastavad menetlusseadustikud.

Kodaniku korralekutsumine kui haldusakt

Politseinikud annavad avaliku korra kaitsel ohtvalt haldusakte ja sooritavad toiminguid. Kui vanasti tähendas haldusakt mis tahes kirjalikku haldusdokumenti, alates määrusest ja lõpetades ametliku kirjaga, siis nüüd on ka siin oluline muudatus. Haldusmenetluse seadus määratleb haldusakti järgmiselt: “Haldusakt on haldusorgani poolt haldusülesannete täitmisel avalik-õiguslikus suhtes üksikjuhtumi reguleerimiseks antud, isiku õiguste või kohustuste tekitamisele, muutmisele või lõpetamisele suunatud korraldus, otsus, ettekirjutus, käskkiri või muu õigusakt.”

Seletatult tähendab see, et kuigi haldusaktid on üldjuhul küll kirjalikud (nt relvaluba, teenistusest vabastamine, distsiplinaarkaristuse määramine), võib edasilükkamatu korralduse puhul anda haldusakti ka suulises või muus sobivas vormis. Seega võib haldusakt olla “kodaniku korralekutsumine” ehk korraldus lõpetada õigusrikumine, avada politseile uks; käsk ebaseadusliku koosoleku puhul eemalduda kogunemiskohast; liikluspolitsei peatamismärguanne, olgu see antud käemärguandena või punast vilkurit kasutades.

Haldusakti kõige tähtsam tunnus on üksikjuhtumi lahendamine (määrused ja asutusesisesed töökorraldust reguleerivad käskkirjad siia ei kuulu). Samuti on oluline, et haldusakt toob enesega kaasa õigusliku tagajärje, st paneb isikule kohustuse teha mingi tegu, või vastupidi – hoiduda mingit tegu tegemast. Haldusakt võib anda isikule õiguse, aga samas võib see ka muuta õigust või kohustust või lõpetada need.

Politseinikult oodatakse eetilist otsust

Sekkumist õigustavad normid, millest politseiametnikud lähtuvad, võivad olla kahesugused. Ühed normid ei anna ametnikule õigust tagajärge valida (nt “relvaluba tühistatakse”). Teised normid jätavad aga ametnikule õiguse otsustada, kas üldse sekkuda (“distsiplinaarkaristuse kehtivuse ajal **võib** vähendada lisatasu teenistusaastate eest”, “politseiametnik **võib** kasutada füüsilist jõudu”) või annavad mitu tagajärge, mille vahel valida. Säärasel juhul tuleb hoolega kaaluda, lähtudes seaduse pakutavast valikust ning võttes

nikult kõrget eetikaläve

arvesse kõiki olulisi asjaolusid. Selle valiku teeb ametniku jaoks lihtsamaks proportsionaalsuse nõue, mille kohaselt peab abinõu (antav korraldus, sooritatav toiming) olema saavutatava eesmärgiga (nt taastada avalik kord, kõrvaldada oht teistele inimestele vms) kooskõlas.

Abinõu peab olema vajalik, mille all mõeldakse seda, et sekkumine peab isiku õigusi kõige vähem kahjustama, kuid aitama siiski veel eesmärki saavutada. Lisaks peavad kavatsetav eesmärk ja seejuures tekkiv kahju olema võrreldavas suhtes.

Iga sõna suure kaaluga

Politseiametnik peab oskama oma suulisi korraldusi ja toiminguid hiljem kirjalikult põhjendada. Järelikult peab suulise korralduse kujul antud haldusakt olema selge ja üheselt mõistetav. Selle normi mõte on tagada, et isik saaks üheselt aru, millist käitumist temalt nõutakse.

Seaduse järgi on isikul õigus nõuda politseinikult suuliselt antud korralduse hilisemat kirjaliku põhjendamist. Seda saab isik nõuda küll ainult juhul, kui ta on oma taotluses näidanud, milles tema põhjendatud huvi seisneb (nt kui üliõpilane ei jõudnud politseioperatsiooni tõttu õigeks

ajaks lõpueksamile, kuid lõpueksamikomisjon ei usu tema vabandusi ja kavatseb tudengi eksmatricleerida).

Haldusakti põhjendades tuleb juhinduda kirjalike haldusaktide vormistamise nõuetest. Niisiis tuleb eeskätt jälgida, et viidatakse õigusnormidele, mille alusel tegutseti. Haldusaktis kirjeldatakse haldusakti andmist tinginud asjaolusid ning kaalutusõiguse olemasolu korral pannakse kirja ka need põhjused, miks valiti kõigest võimalustest just selline otsus. Säärane hilisem põhjendamise nõue kehtib ka isiku õigusi kahjustava toimingute kohta.

Iga politseiametnik peab lähtuma hea halduse põhimõtetest, st võtma haldusülesandeid täites aluseks HMSi. Kui politseinik annab õigusvastase korralduse või sooritab õigusvastase toimingut, annab 2002. aasta 1. jaanuaril jõustunud riigivastutuse seadus isikule õiguse nõuda tekitatud kahju hüvitamist. Kahju peab kõigepealt kinni maksma riik, kes võib seejärel sirutada käe ametniku rahakoti järele.

Üks võimalus viia end haldusõiguse uute põhimõtetega põhjalikumalt kurssi on tutvuda N. Parresti ja A. Aedmaa õppevahendiga, mis on kättesaadav aadressil <http://www.atak.ee/materials.php>

Ka liikluspolitseiniku peatumismärguande näol on tegemist haldusaktiga.

Foto: Malev Toom

Saaremaa – kokkuhoidev

Saaremaa on suurepärase näide selle kohta, kuidas hea idee õige teostuse ning oskusliku juhtimise korral 100% õnnestub. Juba kaks aastat tagasi viis Saare politsei ellu selle, millest ülejäänud Eesti alles mõtteid mõlgutab.

Jaganud oma saare kolmeks piirkonnaks, on politsei Saaremaal rahvale lähemal kui kunagi varem. Rahul on nii elanikud kui ka konstaablid, kelle tööpiirkond on nende endi kodukoht. Kui tavaliselt tehakse otsus ära ja alles siis vaadatakse, kuidas see ka rahva soovidega kokku läheb, siis saarlased tegutsesid märksa nutikamalt. Nimelt korraldati mõttetalgud, kus sai arvamust avaldada igaüks, kellele on tähtis Saaremaa turvalisus, ning sellesama ühise arupidamise vältel sündiski plaan luua territoriaalsed konstaablijaoskonnad. Rahva toetus juba eos olemas, olid ka tulemused kiired tulema. Kuritegevuse tase langes juba samal aastal peaaegu poole võrra ning on jäänud samale tasemele tänaseni.

Saare politsei on traditsiooniks muutnud veel teisegi ettevõtmise, mis politsei rahvale lähemale toob. Selle asemel, et kord aastas kõik omavalitsuste juhid korraga politseimajja tuleviku üle aru pidama kutsuda, otsustasid saarlased läheneda asjale hoopis teise nurga alt. Nii külastabki politsei igal kevadel igat omavalitsust eraldi. Kok-

kusaamistel on lisaks vallajuhtidele kohal ka koolide esindajad ja aktiivsemad külaelanikud. Nii üheskoos selguvad iga valla soovid ja ootused palju paremini ning lahendusedki mureküsimatele on tänu nendele kokkusaamistele märksa kergemad tulema.

Agaläheme ja uurime siiski täpsemalt, kuidas Saare politseiperel läheb.

Ants Ley

Kuussaare politseijaoskonna ülemkomissar

Saaremaa politsei töö eripära määravad tuhandet turistid, kes suuvel saarele tulevad ja saare rahvaarvu mitmekordseks kasvatavad. See paneb pai-

ka nii kuriteoliikide jaotuse, piirkondade kriminogeensuse taseme kui ka näiteks selle, et meie politseinikud saavad puhata ainult talvel.

Olen alati olnud seda meelt, et tööks tuleb luua soodsad tingimused, ning usun, et sellest oleneb ka tulemus. Koostöös valdadega on meie politseinikel korralikud sportimisvõimalused ja konstaablitel heas korras tööruumid. Lähiajal on plaanis hakata kolme piirkonna välijuhtide igapäevaseid koosolekuid pidama Interneti vahendusel, et hoida kokku meeste aega ja bensiini. Tahame kõigile korraldada arvutikursused, et iga Saaremaa politseinik oskaks ise oma infomaterjalid otse POLISesse sisestada.

Saaremaa on kuritegevuse struktuuri ja geograafilise asendi poolest n-õ Eesti väiksem mudel. Umbes 75% kuritegudest pannakse toime Kuussaare linnas ja selle ümbruses (riigi ulatuses on selleks Tallinn oma ümbrusega). Levinuim kuriteoliik on vargused. Kui paljudel juhtudel tuleb teade sissemurdmise kohta meile hilinemisega ning varastatud on piisavalt raske, kui mitte võimatu tagasi saada, siis on ka juhuseid, kui teade laekub meile õigel ajal ja me saame n-õ Saaremaa lukku panna. Suureks abiks on siin Kuivastu sadama turvakaamerad. Pilt ja info nendest kaameratest jookseb meile Kuussaarde, kus see salvestub, nii et me saame seda kontrollida ning töödelda. Laias laastus võib öelda, et me avastame iga teise kuriteo.

Kolme piirkonna välijuhid

Juhtivkonstaablid **Meelis Juhandi, Hillar Poppel ja Juri Krotman** – need on kolm meest, kes hoolitsevad selle eest, et Saaremaal oleks kord majas ja turvaline elada. Kõigi kolme piirkonna juhid teevad ka ise iga päev konstaablitööd, tunnevad oma piirkonna inimesi ning selle eripära.

Meelise hallata on Lääne-Saare piirkond, mille keskus on Kärla alev. Piirkonnas on kuus valda – Kärla, Kihelkonna, Mustjala, Lümända, Salme ja Torgu. Meelise piirkonda jääb ka üks peamisi Kuussaare turismimagneteid – Karujärv. Lääne-Saaremaa turvalisuse eest seisab hea ühtekokku seitse konstaablit.

Hillari peamine tööpiirkond on aga Ida-Saaremaa, mille keskus on Orissaare alev. Tema teenistuspiirkonda kuuluvad Orissaare, Leisi, Laimjala, Valjala, Põide ja Muhu vald. Selle piirkonna konstaablite valvata on merevärv ning ohjeldada praamilt maha ja praamile kihutajaid. Ida-Saaremaad teenindab samuti seitse konstaablit.

Juri piirkonda kuulub Kuussaare linn ja selle lähikond koos Kaarma ja Pihlta vallaga. Selles piirkonnas valvab korda 18 konstaablit.

Kõigi kolme piirkonna suurim probleem on varavastased kuriteod, milles enamiku moo-

Ülemkomissar Ants Ley on oma politseiperega väga rahul.

kogukond

Saaremaa kolme piirkonna juhtivkonstaablid (vasakult) Juri Krotman, Hillar Peegel ja Meelis Juhandi ühiseid tööplaanide paika panemas.

dustavad sisse murdmised suvilatesse. Üldjuhul murtakse sisse vahetult pärast inimeste lahkumist kas siis sügisel või talvel. Avaldused kuriteo kohta jõuavad politseisse aga tihtipeale alles kevadel, kui inimesed oma suvilatesse naasnud. See teeb varastatu kättesaamise väga raskeks, sest selle aja peale on asjad juba mitu korda omaniku vahetada jõudnud, varas ammu Saaremaalt lahkunud ning ka kuriteojäljed vananenud.

Õnneks on aga üha rohkem inimesi võtnud politsei nõu kuulda ning paigutanud oma su-

vilatesse turvasüsteemid. Väikesele kogukonnale omaselt pole Saaremaal tarvis teha suuri pingutusi, et luua naabrivalvet, sest see toimib juba iseenesest ning inimesed on agarad kahtluste korral politseisse helistama.

Et enamik konstaablid on oma piirkonna elanikud, on usaldustki kergem saavutada. Nii näiteks ei taha külaelanike järjekord vastuvõtuaegadel paar aastat tagasi uued ruumid saanud Kärila konstaablipunkti tihtipeale enam ära mahtuda. Õeldakse, et võtab aega, enne kui saar-

lased kellegi omaks võtavad, ent kui see inimene on juba nende usalduse võitnud, on see tugev ja püsib kaua.

Tööst vabal ajal on igal mehel erinevad hovid ja tegemised. Meelis sisustab oma vaba aega spordi ja isetegevusega. Nii esineb ta üle maakonna küll näiteringi, küll meesteansambliga, on pulmavana ja õhtujuht. Lisaks õpib ta veel Sisekaitseakadeemias. Hillari lemmikharrastuseks on vanad autod ning vana mööbel, millele ta vabal ajal uue näo annab. Peale selle on Hillaril parasja-

Ajaloolises politseimajas Lossi 7 on viibinud ka tsaar Aleksander I.

Ajalooline Kuressaare politseimaja

Kui Liivimaa viitsekuberner Balt-hasar von Campenhausen 1784. aastal kubermangu pealinnast Riist Kuressaarde elama asus, algas linnas hoogne ehitustöö. Üksteise järel kerkisid Kuressaarde uued majad, mida hakati kutsuma kodadeks. Tavapäraselt kasutati seda sõna koos omanikule kuuluva mõisa nimega. Üks uusehitisi oli ka Lossi 7 asuv maja, mille omanikuks sai 1786. aastal Lööne mõisa omanik Karl von Guldenshubbe. Nii saigi praegune politseimaja nimetuse Lööne koda.

Majas asunud suur saal oli teistest ruumidest meetri võrra kõrgem ja mõjus seetõttu eriti pidulikuna. Just seepärast kujunes Lööne koda üheks Kuressaare seltsielu

keskuseks. 13. mail 1804. aastal korraldati siin Saaremaad külastama tulnud tsaar Aleksander I auks suurejooneline ball. Pärимused räägivad, et keset balli olevat kuller tsaarile ühe teate toonud ning ürikute järgi olevat selleks olnud Prantsuse senati otsus kuulutada Napoleon pärandatava võimuga keisriks. Igal juhul lahkunud tsaar pärast teatega tutvumist kohe ballisaalist.

Veel teinegi tsaariperekonna liige on praeguse politseimajaga seotud. Nimelt elas siin 1885. aastal suurvürst Vladimir oma naise Maria Pavlovnaga. Mälestuste kohaselt hakati Lööne koja suurimat saali pärast seda keisrisaaliksi nimetama.

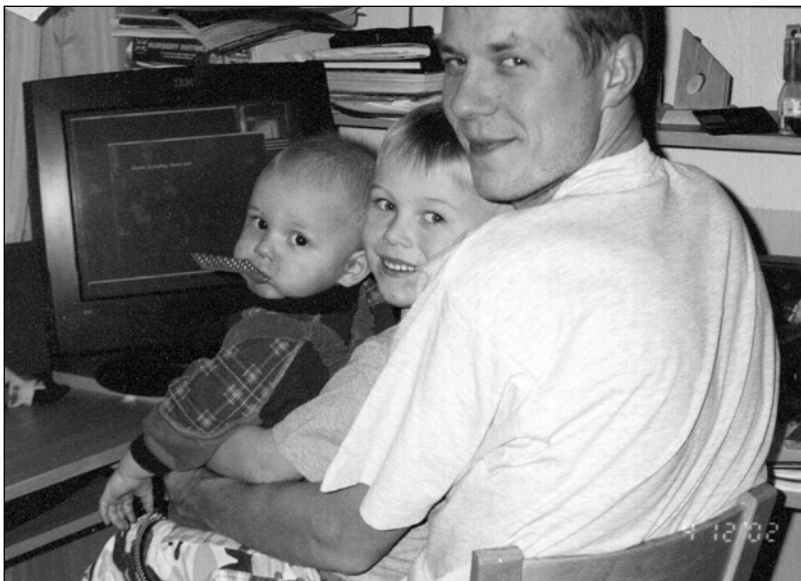
gu käsil ühe jahionni ehitamine, kus saaks sõpradega pärast jahilkäiku mõnusalt aega veeta. Juri vabad hetked kuluvad aga maakodu korrashoidmiseks ning põllupidamiseks. Kui aega üle jääb, võtab Juri paadi ja läheb merele kalale.

Veigo Väli

kriminaaltalituse politseivaneminspektor

Veigo töö on avastada ja tõkestada Saaremaal narkokuritegusid. Kuigi narkootikumide liigub teiste Eesti suuremate linnadega võrreldes Kuressaare ja Saaremaal suhteliselt vähe, ei tähenda see, et seda probleemi üldse ei ole. Pigem muudavad koha väiksus ja asjaolu, et inimesed üksteist tunnevad, narkootikumidele jälile saamise üpriski raskeks. Nii näiteks on Veigo sõnul tavaline see, et keegi toob mandrilt 10 tabletti, jagab need oma kümnele sõbrale ning politseil on väga raske olla see üheteistkümnes, kes tabab kurjategija hetkel, mil ta need tabletid üle annab.

Narkopolitseiniku töö iseloomu määrab ka saarele jõudvate narkootikumide liik. Siin on levinud peamiselt ecstasy ja amfetamiin. Narkootikumide müüakse, ostetakse ja tarvitatakse aga

Narkopolitseinik Veigo Väli jagab oma aega töö ning kahe pisipoja vahel.

üldjuhul nädalavahetustel pidudel ja suurematel üritustel. Alles hiljuti oli juhtum, kus seltskonda, kus olid ka alaealised, toodi hulgaliselt tablette. Tüdrukud, kes ei olnud varem narkootikumide pruukinud ning olid enne ohtrasti õlut joonud, võtsid kes kuus, kes kaheksa tabletti. Politseini jõudis see juhtum aga hoopis arsti kaudu, kelle juurde needsamad tüdrukud olid hiljem läinud, kuna tabletid olid esile kutsunud allergilise reaktsiooni. Kokku sai selles juhtumis halduskorras karistada kaheksa inimest ja üks neist läks kohu ette suures koguses narkootilise aine valdamise eest.

Veigo on suure spordisõbrana ka Saare politsei spordiinstruktor. Tema hoolitseb selle eest, et kõigil töötajatel oleks võimalus ennast heas kehalises vormis hoida. Kuigi inimesi on asu-

Uuri Rainer Antsaaril on käsil järjekordse õigusrikkumise uurimine.

tuses vähe, tegutseb oma korvpalli- ja võrkpallimeeskond. Lisaks saavad kõik ujumas käia ning laskmist harjutada. Kodus ootavad Veigot aga 6aastane Henri ja 2aastane Robin, kes nagu isagi on mõlemad suured arvutihuvilised.

Rainer Antsaar

kriminaaltalituse politseijuhtivinspektor

Raineri tegevusala on Saaremaal toime pandud õigusrikkumiste eeluurimine. Varem liikluspattullis ja välipolitseis töötanuna peab ta oma praeguses töös kõige huvitavamaks mitmekesisust, mis iga uue juhtumi uurimisega kaasneb.

Kuigi enamik Saaremaal toime pandud õigusrikkumisi on varavastased kuriteod, tuleb aeg-ajalt ette ka teist laadi õigusrikkumisi. Nii on viimasel ajal Raineri uurida olnud kaks seksuaalkuritegu laste suhtes. Selle aasta maikuus läks kohtusse juhtum, kus varem juba samasuguse kuriteo eest karistatud mees ahistas 5aastast tüdrukut. Teise juhtumi puhul kasutas kasuisa aga aasta jooksul ära oma 8- ja 11aastast tütart. Politsei sai asjast teada alles siis, kui tüdrukute ema purjuspäi kodus toimuvast küla peale rääkima läks. Sealt jõudis asi sotsiaaltöötaja kõrvu ning edasi juba politseisse.

See aeg, mis Raineril oma igapäevatööst üle jääb, kulub maal asuva maja korrastamisele, kuhu nad perega kaks aastat tagasi kolisid. Lapsed Allar, Liisbet ja Anete tunnevad suurema mänguruumi üle ainult heameelt. End vormis hoiab Rainer aga spordiga. Tema meelisharrastused on ühtviisi korv-, võrk- ja jalgpall.

Riina Paju

korrakaitsetalituse juhtivkonstaabel

Kuigi Riina on Saaremaa noortega tegelnud alles alates selle aasta kevadest, on tema ürituste kalender mitmesuguseid ettevõtmisi tihedalt täis. Koos jaoskonna teise noorsootöötaja Maret Metsmaaga korraldatakse erinevaid preventiiv-üritusi ning peetakse loenguid kõigis maakonna koolides, lisaks veel lastevanemate koosolekud

ja kodude külastused. Nagu igal pool Eestis on Saaremaalgi noorte hulgas suurimaks probleemiks suitsetamine ning alkohol. Alles hiljuti oli Riinal jutuajamine poisiga, keda teati kui kirglikku suitsetajat. Kohtumisel ütles poiss, et plaanib suitsetamist maha jätta. „Proovin praegu 3–4 sigaretiga hakkama saada, muidu läks ikka terve pakk päevas,“ räägib äsja 12aastaseks saanu.

Põnevaid üritusi organiseeritakse nii laste- ja noorlastele kui ka keskkooliõpilastele. 1. juunil tähistatakse Kuressaare lossihoovis lastekaitsepäeva, septembrikuu jooksul peetakse meele kõiki 1. klassi minejaid, kellele jagatakse politseiloga maistusi. Alles hiljuti said kõik 9. klasside noored vastamiseks küsitluslehe vägivalda olemasolu, alkoholi ja narkootiliste ainete pruukimise ning suitsetamise kohta. Lõplikud tulemused on küll veel selgumata, kuid Riina arvates näitavad juba läbi vaadatud vastused päris hästi tegelikku olukorda.

Vabal ajal meeldib Riinale reisida, hoolitseda toailille eest ning lugeda psühholoogia- ja filosoofiaraamatuid. Riina kuulub ka Eesti Naispolitseinike Ühendusse ning Kuressaare Noortenoukogusse.

Noorsoopolitseinik Riina Paju hoolitseb selle eest, et Saare noored kurjateele ei satuks.

KOOSTÖOPARTNERID

Prits Liblik

Sihtasutuse Turvaline Saaremaa nõukogu esimene esimees

Et Sihtasutuse Turvaline Saaremaa põhi-eesmärk on tagada ja säilitada Saare maakonnas turvalisust, on hea koostöö kohaliku politseiga meile äärmiselt tähtis. Oleme korraldanud kaks suvelaagrit nendele 12–15aastastele lastele ja noortele, kes on oma senise käitumisega sattunud noorsoopolitsei vaatevälja. Üheskoos organiseerisime kolmepäevase puhkelaagri

Taivo Vaik

Kärla vallavanem

Iga vallavalitsuse esmaülesanne on pakuda oma valla rahvale turvalist elu. Mõte Kärlassa oma konstaabel saada oli juba ammu, lõplikult teoks sai see aga kaks aasta tagasi, mil Kärlast sai Lääne-Saare piirkonna keskus. Juba aasta möödudes oli näha, et tegu oli õige sammuga: valla turvalisus suurenes märgatavalt, mujalt sisse tulnud kurjategijad kadusid ning kohalik baar, millega oli probleeme, läks pankrotti. Tänu konstaablite tublile tööle on salaviinaäri viidud miinimumini.

Toomas Luik

Kaitseliidu Saaremaa maleva pealik

Et Kaitseliidu Saaremaa maleval on palgal kaks instrueeritud noorteinstruktorit, on põhiliseks kokkupuutepinnaks politseinikega just ühiste laagrite korraldamine Saaremaa noortele. Kaitseliidu välilaagrid, laskimine, telkimine ja retked loodusesse on põnevad igas eas noortele. Et Saaremaal leidub ikka veel palju Nõukogude sõjaväe-õsadest maha jäänud laskemoona, on noortelaagrid hea võimalus juhendada noori, kuidas vastavas olukorras tuleks käituda.

Toomas Kasemaa

Saaremaa

Piirivalvepiirkonna ülem

Piirivalve ja politsei koostöö Saaremaal on olnud alati väga hea ja tulemuslik. Üheskoos on korraldatud mitmeid projekte mõlema poole töö tõhustamiseks. Piirivalve teenistuskoad on aidanud politseil tabada nii tagaotsitavaid kurjategijaid kui ka narkootikume. Heal tasemel koostöö toimib korraldajate vahel. Üheskoos osaletakse noortelaagrite korraldamisel, igasügisel Saaremaa turvapäeval ja Saaremaa Ralli organiseerimisel.

Ratsapolitsei ülesandeks on hoida korda Helsingi kesklinnas. Samuti on hobused turistidele atraktiivseks vaatepildiks.

Loo autor Helsingi kesklinnas asuva veepolitsei 430hobujõulises kiirpaadis.

Fotod: autor

Pilguheit põhjanaabrite

Kui möödunud sügisel külastasid Soome kolleegid Eestit ja tutvusid Tallinna piirkondliku politseitööga, siis sel kevadel oli meie kord nende tegemistega natuke lähemalt tutvust teha.

Ivo Känd

Põhja Politseiprefektuuri
Pirita konstaabel

Kõige rohkem huvitas mind Soome konstaabliteenistus ja noorsoopolitsei töö. Tahtsin selgusele jõuda, millised on Soome korra- ja tänavapolitsei töös ilmnevad eelised ja puudused ning mis vigu on Eesti patrull- ja konstaabliteenistuses võimalik vältida. Lootsin saada vastuse ka küsimusele, kuidas on Soome politseil õnnestunud võita rahva suur usaldus.

Minu küllakutsujad olid Helsingi politsei noorsoopolitsei esimees ja ülemkonstaabel Timo Heikonen Malmi politseijaoskonnast ning ülemkonstaabel Kirsi Himanen Kesklinna politseijaoskonnast. Nendele tutvustasime koos ülemkomissar Tarvo Ingeraineniga sügisel ka Tallinna piirkondlikku politseitööd. Võõrustajad olid teinud korraliku ettevalmistustöö ja nii õnnestus mul mõne päevaga saada üpris hea ülevaade korra- ja tänavapolitseist lahe taga.

Helsingi politsei jaguneb kolmeks osakonnaks: kriminaalosakond, välismaalaste osakond, liiklusjärelvalve- ja eripolitsei, ning neljaks jaoskonnaks: Kesklinna, Pasila, Malmi ja Ida politseijaoskonnaks, kus on üld- ja lubadetalitus, korra- ja tänavapolitsetalitus ning kriminaaltalitus.

Välipolitseil lai haare

Soome välipolitseil on tänaseks kogemust üle kümne aasta. Välipolitseinike ehk konstaablite töö toimub graafiku alusel, mille järgi osal nädalapäevadel ollakse tänavapatrullis ning teistel

tegeldatakse elanike probleemidega. Eraldi tänavapatrulli Soomes ei ole. Inimeste avaldusi võetakse vastu aga politseijaoskonnas ning selleks on eraldi tööle võetud inimesed. Kui inimene soovib probleemi kohta teha avaldust, toob patrull avaldaja politseijaoskonda, info läheb kohe arvuti kaudu üleriigilisse politseinfovõrku, mis on kättesaadav kõigile politseiametnikele – paberile ei kirjutata midagi.

Helsingi politsei häirekeskus asub Pasila politseijaoskonnas. Suures ruumis on iga töötaja eraldatud madala vaheseinaga. Kõigi töötajate laudadel on head sidevahendid ja arvutid. Kõned lindistatakse, vajaduse korral on olemas kriisipsühholoogid. Häirekeskuse töö on vastutusrikas ja nõuab suurt pingetunnet. Seetõttu on häirekeskuse juhi komissar Tuomo Tuohimaa sõnul kõrvalasuv puhketuba sisustatud töötajatele lõõgastumiseks kõige vajalikuga.

Tiiptasemel tehnika

Patrullautodeks on automaatkäigukastiga diisli- ja bensiiniga mootoriga Volkswagen mikrobusid, mis on varustatud väga hea sidetehnikaga. Selle aasta juunikuust on kasutusel Nokia toodetud mobiiltelefoni sarnased raadiojaamad, mis tagavad kvaliteetse side kogu riigis. Politseiauto roolis ei tohi rääkida mobiiltelefoniga, vaid olemas peab olema vakäätetel. Vahepeal lõppedes kontrollitakse sõiduk üle. Riketest teatatakse tehnikaosakonda, bensiinilimiiti ei ole. Üleriigiline hädaabinumber on 10022.

Pasila politseijaoskonnas asub suur äsja renoveeritud arestimaja, kuhu tuuakse kinni peetuid kogu Helsingist. Kambrid on ühe- ja kahekohalised, korra nädalas käivad vahialused saunas.

Arestimajas asuv purunemiskindl sõrmejälgeseade tuvastab isiku 3 minutiga.

Eelmisest õhtust väsinud linnakodanik sõidutakase kiirelt lähimasse arestimajja oma peatäit välja magama.

politsei argipäeva

Arestimajas on arvutiga ühendatud sõrmejälgede lugemise eriseade, mis tuvastab isiku kolme minutiga. Nii kiiresti on võimalik saada uuritava isiku kohta kogu infosüsteemis olev info, mis ka kohe välja printitakse. Seade on ehitatud purunemiskindlast materjalist. Seda laadi aparate on kogu Soomes ainult neli.

Töö noortega olulisel kohal

Kahel päeval tutvusin ka Helsingi noorsoopolitsei tööga. Põhilised valupunktid on samad, mis meilgi – suitsetavad ja alkoholi tarvivad alaealised ning narkomaania. Helsingis on palju välismaalasi, eriti somaallasi ning et kultuurid on väga erinevad, on ka konfliktid soome ja sisserännanud rahvastest õpilaste vahel kerged tekkima. Ühe sellise vahejuhtumi tunnistajaks olin ka ise. Oma visiidi ajal pidasin Maunola ja Malmi koolis ka vastavateemalisi loenguid ning vastasin õpilaste küsimustele.

Kõik Helsingi politseijaoskonnad teevad süstemaatiliselt selgitustööd noorte seas valitsevatest ohtudest. Malmi politseijaoskonnas on kolm tuba sisustatud aastate jooksul narkomaanidelt ära võetud materjalidega. Neis ruumides käivad õpilased pidevalt; ka minu sealviibitud viie päeva jooksul käis majas kolm ekskursiooni. Ekskursiooni juhhib kogenud noorsoopolitseinik, kes jagab asjakohaseid selgitusi ning tutvustab noortele ühtlasi politseimaja.

Samasugune patrullteenistus

Patrullteenistuse töö ei erine Tallinnas patrullivate politseinike omast. Probleemid on samad: mobiiltelefonide ja rahakottide vargused, alkoholi üleliia pruukinud, asotsiaalsete eluviisidega

inimesed, vargused autodest ja kaubanduskeskustest. Viimaseid panevad toime peamiselt välismaalased (somaallased, sloveenid, mustlased, ent ka venelased ja eestlased). Narkomaania avaldub varjataval kujul, vähem tuleb kokku puutuda alaealistest narkomaanidega.

Helsingis toimib edukalt vee- ja ratsapolitsei. Veepolitsei asub kesklinnas, reisilaevade terminalide lähedal. Politseinike ülesanne on jälgida laevaliiklust, eriti eravalduses olevaid jahte, purjekaid ja kiirpaate, et peetaks kinni veesõidukite kohta kehtestatud eeskirjadest. Kontrollitakse aluste meresõiduohutust ja jälgitakse, et väikelaevade juhid oleksid kained. Erinevalt Eestis kehtivatest reeglitest ei pea Soomes väikelaevade juhtidel olema juhiluba. Helsingi veepolitseis on 14 politseiametnikku, kelle käsutuses on kolm nüüdisaegsete sidevahenditega 430hobujõulist kiirpaati.

Ratsapolitseinikke on Soomes praegu 12, nende keskus on Turus. Ka ratsapolitseinik on varustatud politseitööks kõige vajalikuga: teenistus-püstol Glock, raadiosaatja, kumminui, gaasiballoon, mobiiltelefon, käeraud. Ratsapolitseinikul on ratsutamiseks kohaldatud politseivorm, jalas ratsasaapad ja peas spetsiaalne kiiver. Ratsapolitseid rakendatakse rohkem Helsingi kesklinnas toimuvatel üritustel, sest vaatepilt on turistidelegi atraktiivne. Vee- ja ratsapolitsei traditsioonid on Soomes kauaaegsed.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et võtmeküsimuseks, mille poole ka meie peame püüdlema ning mis Soomes politseis väga hästi toimib, on kogukonnakeskne politseitöö. Iga politsei teeb tugevaks kogu elanikkonna toetus, sõltumata sellest, on need elanikud kodanikud või mitte.

UUS RAAMAT TÖÖLAUAL

Einike Uri
“Õiguslane ja siseasjade koostöö Euroopa Liidus”

Tallinn: Sisekaitseakadeemia, 2004.

Eesti liitumine Euroopa Liiduga ei too kaasa mitte ainult avaramaid õppimis-, reisimis- ja majandustegevuse võimalusi, vaid paneb meile kohustuse arendada ka riigisisest kontrollimehhanismi.

Autor käsitleb järgmisi justitsi- ja siseküsimuste valdkonna teemasid: varjupaigapoliitika; välispiiri kontroll, sealhulgas viisapoliitika; siserändepoliitika ja poliitika kolmandate riikide kodanike suhtes; organiseeritud kuritegevus, korrupsiooni, uimastite ja terrorismi vastu võitlemine; õiguskoostöö tsiviil- ja kriminaalasjades; tollikoostöö; andmekaitse; politseikoostöö ja õiguskoostöö; Schengeni õigusruum. Lisaks on raamatu lõpus valdkonna liitumisläbirääkimiste kronoloogia.

Raamatu autoril, Siseministeriumi rahvastiku asekancleril Einike Uril on selles valdkonnas pikaajaline kogemus ning hea ülevaade Euroopa Liidu õiguslase ja siseasjade koostöö strateegilistest alustest ning prioriteetidest. Ta on olnud otseselt soetud liitumisläbirääkimiste ettevalmistamisega just õigus- ja siseasjade koostöö töөрühmas.

UUS RAAMAT

“Inimõigused ja nende kaitse Euroopas”

Tartu: Juridicum, 2003

Raamatukogus rahvusvahelise õiguse riulis on kõrvuti Euroopa Liidu asutamislepingu ning paljude teiste Euroopa Liitu ja Euroopa Ühendust käsitlevate õpikutega kogumik, milles esitatakse kommentaare Euroopa inimõiguste konventsiooni kohta ning juhitakse tähelepanu Euroopa Inimõiguste Kohtu lahenditele.

Eesti Vabariik ratifitseeris konventsiooni 1996. aastal, kuid konventsioon mõjutas meie õiguskorda juba varem, sest seda on arvestatud ka põhiseaduse põhiõigusi ja vabadusi sõnastades.

Samal teemal

Crawshaw, R., Holmström, L. **Essential Texts on Human Rights for the Police.** Hague, 2001.

De Rover, C. **Teenida ja kaitsta: Inimõigused ja humanitaarõigus politsei- ja julgeolekujõududele.** Tallinn: Interlex, 2001.

Euroopa inimõiguste konventsiooni lühike juhend. Council of Europe, 1998.

Inimõigused ja humanitaarõigused professionaalses politseitöös: Olulisemad punktid raamatust “Teenida ja kaitsta”. Tallinn: Interlex, 2002.

SEADUS

Liikluskindlustuse seaduse ja kindlustustegevuse seaduse muutmise seadus (vastu võetud 18. veebruaril 2004. a) – liikluskindlustuse lepingu sõlmimine pole kohustuslik, kui sõiduki registreerimistunnistusele on märgitud sõiduki omaniku kohale Eesti kaitsejõud, Piirivalveamet, Kaitsepolitseiamet või Politseiamet; liikluskindlustuse seaduses asendatakse sõna “vara” sõnaga “asi” vastavas käändes; vt ka liikluskindlustuse seadust.

Lõhkematerjaliseadus (vastu võetud 24. märtsil 2004. a) – politseiprefektuur teostab järelevalvet.

Vabariigi valitsuse seaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seadus (vastu võetud 24. märtsil 2004. a) – muu hulgas regionaalministri institut.

Välismaalaste seaduse muutmise ning sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seadus (vastu võetud 14. aprillil 2004. a) – vt ka välismaalaste seadust.

Tolliseadus (13. aprillil 2004. a) – muu hulgas politseiseaduse muudatus.

Noorsootöö seaduse muutmise seadus (vastu võetud 7. aprillil 2004. a) – politseiprefektuur ja kohalik omavalitsus on noortelaagri ja projektlagri korraldamise nõuete rikkumise puhul kohtueelne menetleja.

Eesti Vabariigi valitsuse ja Poola Vabariigi valitsuse vaheline organiseeritud kuritegevuse ja muu kuritegevuse vastu võitlemise koostöökokkulepe (koostatud 26. juunil 2003. a, jõustunud 7. veebruaril 2004. a).

Eesti Vabariigi valitsuse ja Sloveenia Vabariigi valitsuse vaheline organiseeritud kuritegevuse, narkootiliste ja psühhotroopsete

ainete ja nende lähteainete ebaseadusliku ringluse ja terrorismi vastu võitlemise alane koostööleping (sõlmitud 29. jaanuaril 2002. a, jõustunud 23. jaanuaril 2004. a).

Rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni täiendavate protokollide ratifitseerimise seadus (Rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni täiendav maa-, mere- ja õhuteed pidi üle riigipiiri välismaalase ebaseaduslikku toimetamist tõkestav protokoll. Rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni täiendav tulirelvade ja nende osade ning laskemoona ebaseaduslikku tootmist ja nendega ebaseaduslikku kauplemist tõkestav protokoll. Rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni täiendav naiste ja lastega kaubitsemise ning muu inimkaubanduse ärahoidmise ja selle kuriteo eest karistamise protokoll) – Riigikogu 10. märtsi 2004. a seadus.

Rahandusministri 29. detsembri 2003. a määrus “Ühtne riigihangete objektide klassifikatsioon” – lisadega saab tutvuda elektroonilises Riigi Teatajas ja Rahandusministeeriumis.

Siseministri 23. veebruari 2004. a määrus nr 17 **“Politseikooli politseikadetele makstava stipendiumi suurus, maksmise tingimused ja kord”.**

Siseministri 4. mai 2004. a määrus nr 28 **“Sissenõutavate väljasõidukohustuse sundtäitmise kulude loetelu ning välismaalase väljasaatmiskeskuses või politsei arestimajas kinnipidamisega seotud sissenõutavate kulude määrade kehtestamine”.**

Eesti politsei korvpallimeistrivõistluste finaalturniir

28. ja 29. mail 2004. aastal Pärnu Kalurihallis

1. Põhja Politseiprefektuur

Võistkonna liikmed: Toomas Kaarepere, Andrus Klein, Janek Ardon, Arli Mändmets, Margus Oinitš, Sulev Sild, Emeri Pöld, Kristjan Jaadla, Kristjan Einroos, Vjatšeslav Botškarjov, Kristjan Pajupuu

Treenerid: Indrek Rumma, Aleksandr Babenko

2. Politseikool

Võistkonna liikmed: Tarmo Kruup, Allan Klein, Jaano Paluoja, Tarvo Nõgesmäe, Jarmo Kass, Teemo Taidla, Urmas Lepist, Egert Pajustik, Kristjan Toomingas
Treener: Rein Mõnnakmäe

3. Lõuna Politseiprefektuur (Tartu)

Võistkonna liikmed: Toivo Vinogradov, Andrus Vinogradov, Väino Kiuru, Tauno Pärl, Margus Ingver, Maidu Kolk, Silvar Liblik, Jaanus Oolberg, Viktor Võšakov, Kaupo Martihhin, Tõnu Laursoo, Tarmo Areng
Treener: Sven Ilves

Võistkond	1	2	3	4	Punkte	Koht
1. Lõuna PP (Tartu)		1 61 : 70	2 65 : 38	1 80 : 98	4	III
2. Põhja PP	2 70 : 61		2 96 : 47	2 56 : 53	6	I
3. KAPO	1 38 : 65	1 47 : 96		1 51 : 85	3	IV
4. Politseikool	2 98 : 80	1 53 : 56	2 85 : 51		5	II

Eesti politsei ujumise auhinnavõistlus

16. aprillil 2004. aastal, Tartu Aura Keskus

Naised kuni 29

1. Natalja Ivanova	Põhja PP	1.16,61
2. Maria -Elisabeth Kool	KKP	1.17,39
3. Natalja Poljakova	Ida PP	1.24,43

Naised 30–39

1. Anne Ennok	Politseikool	1.23,46
2. Karin Taras	Jupo	1.34,07
3. Jane Aadusaar	Jõgeva	1.36,35

Naised 40–49

1. Eve Pettai-Koger	Lõuna PP	1.49,05
2. Marje Kõis	Põlva PO	2.37,95
3. Mariann Kuusmann	Rapla PJ	3.12,05

Naised 50 ja vanemad

1. Liljan Hein	KEKK	1.52,95
2. Merike Sillar	Põhja PP	3.17,67

Mehed kuni 29

1. Andrus Arula	Pärnu	0.55,91
2. Peeter Aan	Lõuna PP	1.00,99
3. Meelis Peiker	JUPO	1.02,44

Mehed 30–39

1. Jüri Pilt	Pärnu	1.02,67
2. Oliver Purik	JUPO	1.03,51
3. Aleksei Somelar	Lõuna PP	1.06,93

Mehed 40–49

1. Peeter Milli	KKP	1.08,84
2. Konstantin Gaisak	PPP	1.29,68
3. Tõnu Ainsoo	Valga PO	1.38,02

Mehed 50 ja vanemad

1. Sulev Rätsep	Lõuna PP	1.37,18
2. Aldo Korbe	Põhja PP	1.48,76
3. Kalle Järvekülg	Politseiamet	2.17,56

4 x 50 vabalt teade

1. Politseikool I	2.02,51
Tanel Toots, Andrei Kanev, Andrei Ivanenko, Anne Ennok	

2. Põhja PP I	2.02,97
Natalja Ivanova, Igor Rand, Ahti Kottri, Janno Hütt,	

3. Lõuna PP I	2.03,48
Lilian Matonina, Kalle Vall, Aleksei Somelar, Peeter Aan	

Eesti politseiveteranide auhinnavõistlus võrkpallis

23. aprill 2004. aastal Pärnu-Jaagupis

1. Ida PP

Nikolai Bronski, Valeri Orešnikov, Sergei Afonin, Nikolai Pjost, Rinat Valiulov, Valeri Ippolitov, Leonid Arefjev, Urmas Külavee

2. Pärnu PO

Kalle Laanet, Rein Mõnnakmäe, Sulev Erm, Uno Vares, Grigori Fenko, Aleksandr Ivannikov, Enn Koolmeister

3. Võru PJ

Kalev Ilves, Vampula Oper, Valeri Sanin, Kalmer Juks, Lembit Parts, Kuldar Raudsik, Valdur Väll, Elmer Suleva

Kohamängud

1.–2. koht	Ida PP - Pärnu PO	2 : 1
3.–4. koht	Kagu-Eesti - Võru PJ	2 : 0
5.–6. koht	KKP - Tallinna PO	2 : 0

Alagrupimängude tulemused**I alagrupp**

Võistkond	1	2	3	4	Geimid	Punkte	Koht
1. KKP		2 2 : 0	1 1 : 2	1 0 : 2	3 : 4	4	III
2. PA + JUPO	1 0 : 2		1 1 : 2	1 0 : 2	1 : 6	3	IV
3. Kagu-Eesti	2 2 : 1	2 2 : 1		2 0 : 2	4 : 4	5	II
4. Pärnu PO	2 2 : 0	2 2 : 0	2 2 : 0		6 : 0	6	I

II alagrupp

Võistkond	1	2	3	Geimid	Punkte	Koht
1. Ida PP		2 2 : 0	2 2 : 1	4 : 1	4	I
2. Tallinna PO	1 0 : 2		1 0 : 2	0 : 4	2	III
3. Võru PJ	1 1 : 2	2 2 : 0		6 : 1	3	II

Politsei PPC

7. mail 2004. aastal

Naised PM individuaalne

1. Evelin Sepp	Põhja PP	364
2. Viktoria Otlot	Põhja PP	321

Mehed PM individuaalne

1. Lauri Abel	Politseikool	493
2. Janek Tšeljadinov	Järva PJ	486
3. Jaak Kiviste	Politseikolledž	483

Muu 9 mm teenistuspüstol (Glock, Sig Sauer jne)

1. Ants Kalev	Glock 19	Politseiamet	489
2. Oliver Purik	P 226	JUPO	485
3. Kalvi Abel	Glock 17	KKP	481

I koht

Politseikool		
Lauri Abel	PM	493
Andres Kutser	Glock 17	475
Kokku	968	

II koht

Politseikolledž		
Jaak Kiviste	PM	483
Meelis Lehtpuu	PM	478
Kokku	961	

III koht

Põhja PP		
Sergei Izotov	PM	475
Jaanus Siider	PM	459
Kokku	934	

KKP		
Tanel Järvet	Glock 17	453
Kalvi Abel	Glock 17	481
Kokku	934	

Eesti politsei teenistuspüstolist laskmise meistrivõistlused

21. mail 2004. aastal Vodja Laskesportibaasis

Naised PM individuaalne

1. Marili Tammiste	SKA I	166
2. Viktoria Otlot	Põhja PP III	159
3. Triin Tähtla	Rapla PJ	154

Mehed PM individuaalne

1. Ants Kalev	PA I	181
2. Mihhail Vassiljev	Põhja PP I	179
3. Risto Kasemäe	PA II	179

Muu teenistuspüstol

1. Oliver Purik	JUPO I	169
2. Grigori Fenko	Lääne PP	165
3. Kalle Sepp	Jõgeva PJ I	161

1. Julgestuspolitsei

Ain Muru	170
Endel Järv	171
Oliver Purik	169

Kokku	510
-------	-----

2. Põhja PP I

Mihhail Vassiljev	179
Margus Oinitš	164
Vahur Tamuri	164

Kokku	507
-------	-----

3. Põhja PP II

Kuido Puks	168
Eldar Baširov	165
Ilja Sdobnov	169

Kokku	502
-------	-----

Hea laps!

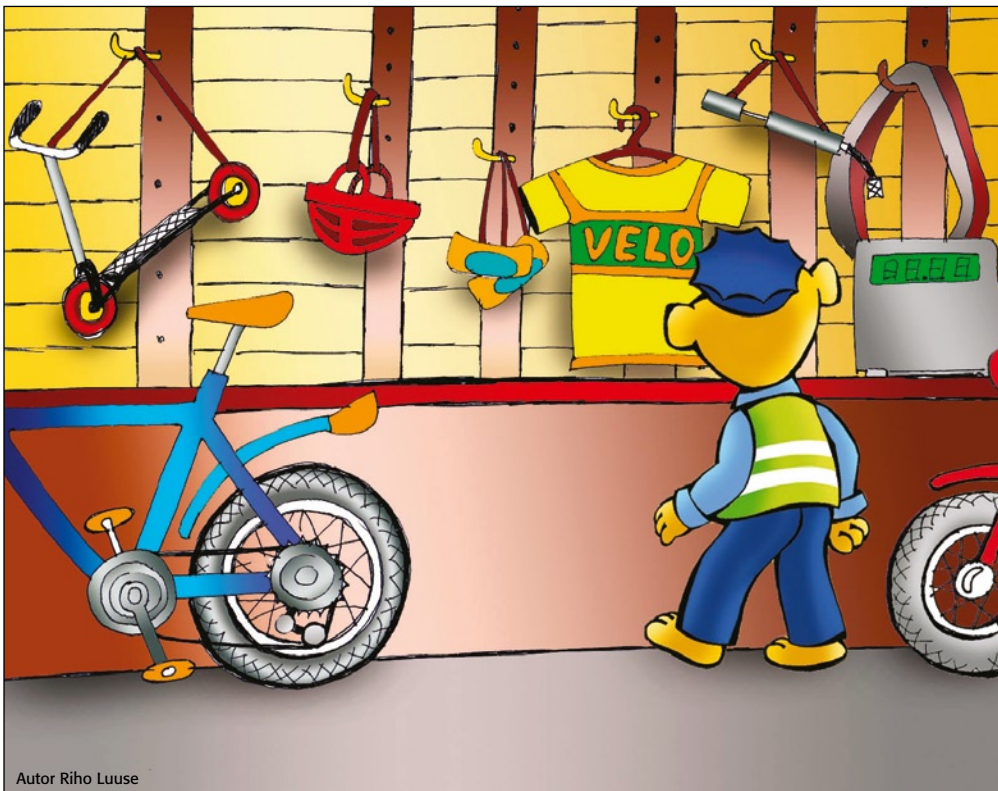
Lapsed, mis teie Larvate, mida Leo Villile kingiks ostis? Milliseid jalgratturit kaitsvaid asju selles poes veel oli?

Kirjutage, kuidas teie end jalgrattaga sõites võimalike vigastuste eest kaitsete. Kas teie kodukandis saavad lapsed jalgrattaga ohutult sõita?

Seekord saavad viis kiiremat kirjutajat Lõvi Leo kujutisega võtmehoidjad. On muidki üllatusi!

Eelmises numbris ilmunud Lõvi Leo piltmõistatuse lahendasid õigesti Herik Aug Saaremaalt ja Ken Püss Rakverest. Nemad saavad Lõvi Leolt ka väikese kingituse.

Autor Riho Luuse

Jalgrattaga tänaval

Lõvi Leo on kurb. Vanaisa ütleb ikka, et Lega õnnetused mööda kive ega kände käi ... Nüüd oli õnnetus Lõvi Leost õige lähedalt mööda läinud ja sellepärast ongi Leo nukker.

Lõvipoiss tuli just haiglast. Ta käis seal oma head sõpra ja mängukaaslast vaatamas. Sõber Villi nagu Leogi armastab jalgrattaga sõita. Ka tema oli juba aasta tagasi jalgrattaloa saanud ning võis nüüd tänaval ja mujalgi sõita. Nii poisid ühel päeval otsustasidki, et sõidavad linna teises servas asuvasse loomaeda. Seal pidi sel kevadel palju väikseid loomi olema ja neid näha tahetigi.

Esialgul läks kõik hästi. Muidugi oli linna liiklus keeruline, aga poisid jälgisid hoolega liikluse märke ja üritasid täita kõiki reegleid, mida õpitud oli. Nii jõudsid nad loomaiale õige lähedale, ühele laiale tänavale, kus oli päris mitu sõidurada ja palju autosid. Jalgrattateed seal polnud. Leo ja Villi hoidusid paremasse teeserva, et autodele ette ei jääks. Korra sõitis Villi Leo kõrvale, et küsida, kas loomaaed on juba lähedal. Just siis lähenes neile suure kiirusega teiste autode vahel manööverdades uhke auto, mida Villi alles viimasel hetkel märkas. Villi kokkus ja keeras

ratta teeserva poole. Nüüd ei suutnud ta aga enam tasakaalu hoida ja kukkus koos rattaga otse Leo ees teeservale. Leo ei jõudnud nii kiiresti pidurdada ja kukkus omakorda Villile otsa. Kui poisid jälle püsti said, oli kihutatav auto kaugel.

Leol oli otsaes paras muhk ja käsi õlast valus. Villi oma kätt liigutada ei saanudki, püksipõlv oli rebenenud ja jalg veritses. Üks möödasõitev auto peatus ja selle juht uuris, kas poistel on abi vaja. Näinud Villi vigastusi, helistas mees päästetamisse ja seejärel ka poistele koju.

Kiirabiauto viis Villi lastehaiglasse, kus ta nüüd kipsis kae ja lahases jalaga lamabki, sest arstide arvates sai Villi päris tugevasti põrutada. Villi isa viis jalgratta koju, sest sedagi on vaja parandada. Leol läks hästi. Tema haiglaravi ei vajanud.

Villil on aga varsti sünnipäev. Kui Leo vanaisalt nõu küsis, mida haigele sõbrale kinkida võiks, ütles vanaisa, et kinki tuleb otsida jalgrattapoes. "Kas uus jalgratas? Aga see on ju nii kallis!" kokkus Leo. "Ei, mu poiss," naeratas vanaisa, "selles poes on asju, mis õnnetuse korral Villit kaitsvad. Vaat nende seast valimegi kingi!"

20. aprillil osalesid Tartu politseitöötajad linna heakorralgutel. Linnapuhastusteenistuse poolt olid politseinikele kindad ja vajalikud abivahendid, politsei poolt aga usinad töökaed.

Tartu politseiosakonna raskete kuringude grupi komissar Ain Balder tööhoos.

24. mail korraldas Ida Politseiprefektuur Udrinas oma töötajatele kutsemeisterlikkuse võistlused. Võidu viis koju Jõhvi I meeskond.

15. mail sai Julgestuspolitsei 14aastaseks. Sünnipäeva tähistati üksuste demonstratsioonesinemistega. Fotol on oma oskusi näitamas märulipolitsei.

21. aprillil avati Sisekaitseakadeemia renoveeritud spordihoone koos Eesti suurima maadlusaaliga. Hoone avamisel andsid oma autogrammi kooli T-särkidele teiste hulgas olümpiavõitjad Jaan Talts ja Erika Salumäe ning olümpiapronks Indrek Pertelson.

Renoveeritud spordihoones asuvad maadlus- ja judosaal, poksiring ning jõusaal. Maadlusaalile lisavad erksust värvilised maadlusmatid ning Ilmar Kruusamäe lõbusad maalid.

Lääne Politseiprefektuuri juhtkond ja territoriaalsete struktuuriüksuste politseiametnikud said 21. aprillil Hiiumaal kokku meeskonnatöö treeningul. Treeningu eesmärk oli saada omavahel rohkem tuttavaks ja harjutada meeskonnatööd. Üks treeningu osi oli ka mosaiikpildi kokkupanek. Fotol vasakult Mehis Mets, Ants Ley, Andres Sinimeri ja Leeni Sootla.

Austatud lugeja

Politseileht on jõudnud Sinu töölauale igal teisel kuul alates veebruarist 2003.

Kas ajakiri vastab lugeja ootustele? Millised on loetumad teemad? Mida tahetakse lugeda järgmistest numbritest? Need on küsimused, millele tead vastuseid kõige paremini Sina, hea lugeja.

Palun täida see ankeet ja saada aadressile Politseileht, Pagari 1, 15060 Tallinn.

Kõigi vastajate vahel loosime valiku politseiorkestri CD-sid "Disco Grande", "Siin me oleme" ja Alo Mattiiseni "Roheline muna ja näärmed".

Muudame Politseilehe üheskoos veelgi paremaks!

Foto: Robert Kõrvits

1. Kui sageli loed Politseilehte?

- alati
- mõnikord
- ei loe üldse

2. Märki kolm kõige huvipakkuvat teemat/rubriiki:

- kuritegude avastamine
- narkovaldkond
- persoon
- turvaktika
- politsei haridus
- politseialased uurimused
- psühholoogia
- relvad
- liiklus
- sport
- politseiasutuste tutvustused
- politsei välismaal
-

3. Kirjuta teemad, mis Sind üldse ei huvita.

-
-
-

4. Mis teemadest tahaksid lugeda Politseilehe järgmistest numbritest?

-
-
-

5. Inimesed, kellest tahaksid lugeda Politseilehe järgmistest numbritest:

-
-
-

6. Saad värse ajakirjanumbri

- õigel ajal ja alati ühte kanalit pidi
- mõningase viivitusega, kuid kindlat kanalit pidi
- kuidas ja kust juhtub

7. Kellele viid Politseilehte veel lugeda?

- oma perele
- sõpradele ja tuttavatele
- loen ainult ise töö juures

8. Sinu soovitused Politseilehele

-
-
-
-

Nimi:

Töökoht:

Aadress:

Suur tänu vastamise eest!

РЕЗЮМЕ

Приятного чтения!

Дорогой читатель!

Июньский номер журнала Politseileht на этот раз посвящен Европейскому союзу. На первых страницах полицейские чиновники вспоминают, как пробыл десятилетний период подготовки к вступлению Эстонии в Европейский союз. В хронологическом порядке выведены самые важные для Эстонской полиции промежуточные этапы в переговорах.

В рубрике, посвященной раскрытию преступлений, пресс-секретарь Пылваского отделения полиции Аве Лиллемаяэ расскажет о деталях расследования кровавого преступления, потянувшего маленькую деревню в Пылвамаа.

В рубрике, посвященной борьбе с наркотиками, Эстонский офицер связи в Северной стране Мартин Илуметс расскажет о нарко-трафике через Эстонию. Направления наркопути отмечены на специальной карте.

Персона номера – Юлия Трофимова, инспектор Пярнуского отдела полиции, которая со своей служебной собакой Арамисом раскрыла десятки наркопреступлений. В рубрике, посвященной тактике безопасности, будет рассказано о карманниках. О том, где в Таллине действуют карманные воры, кто чаще всего становится их жертвами, какие самые распространенные сдемы и действий – об этом расскажет статья «Карманный вор оботится за беспечными и беспомощными».

Если в прошлом номере журнала Politseileht

обсуждалось самое подбодящее для полиции служебное оружие, то на этот раз темой обсуждения станут боеприпасы. Инструктор по стрельбе клуба Reval Тыну Адрик, в своей статье опишет плюсы и минусы различных пуль.

Статья Оейки Киротара «Конвой – защитник подсудимого и тюремный сторож» рассказывает о ежедневной работе конвойной службы. Если зачастую люди думают, что конвоирование, это всего лишь сопровождение подсудимого, то статья быстро опровергает этот миф.

Проводимые в Эстонии футбольные матчи и собирающиеся там тысячи футбольных фанатов, являются для полиции большим вызовом. Пресс-секретарь Пыдыяской префектуры полиции Тимо Тарве наблюдал за тем, как приводился в действие план безопасности на футбольном матче между Эстонией и Шотландией.

7 мая в Министерстве внутренних дел состоялась научная конференция «Полиция. Право. Государство». Советник канцлера права Мибкель Аллик расскажет, каковы были главные темы для обсуждения на этой встрече.

В рубрике «Идем в гости» мы отправимся на Сааремаа. Посмотрим, как работают констебли и сотрудники молодежной полиции Финляндии. Дадим новые советы по выбору книг и познакомим Вас с лучшими спортивными результатами. Детям о своих занятиях расскажет Львенок Лео.

SUMMARY

Enjoy your reading!

Dear Reader

The June issue of the Politseileht covers the topic of the European Union. In the cover story the police officers of the Estonian police think back on the 10-year process of preparations for becoming a full member of the European Union. In the chronology the most important milestones and various stages of the negotiation process from the viewpoint of the Estonian police have been brought out.

In the column “Detection of Crime” Ave Lillemäe, the press representative of the Põlva Police Station explains the background of a massacre that shocked a little village in Põlva County.

In the column “Drugs” Martin Ilumets, the liaison officer of the Estonian police to the Nordic countries writes about the different routes via which drugs reach Estonia and how they move on from here. The routes of drugs are shown in detail on a specific map.

The persona of the June issue of the Politseileht is Julia Trofimova, a drug inspector of the Pärnu Police Department, who has detected several quantities of drugs together with her service dog Aramis.

In the column “Security tactics” we will discuss pick-pockets. Which are the favourite locations of pick-pockets? Who are their main victims? Which are the main tactics used in committing such crimes? The article titled “A pick-pocket is after the careless and the weak provides answers to these questions.

In the last issue of Politseileht we discussed the topic of the most suitable service weapon for the police. This time we will develop the topic even further and talk about the most suitable ammunition for the police. Tõnu Adrik, a shooting instructor of the weapon club Reval brings out the pros and cons of different bullets.

The article “Convoy – protector and guard of the person on trial” written by Heikki Kirotar discusses the everyday work done by the convoy service. It often happens that people think that the job of a police officer working in the convoy service is to walk beside people on trial, however, the present article disclaims this myth.

The football matches organised in Estonia and the thousands of football fans gathering to watch these games are a great challenge for the Estonian police. Timo Tarve, the press representative of the Põhja Police Prefecture visited the Estonia-Scotland match on 27 May in order to see how the security plan of a match operates.

The column “Let’s go for a visit” takes us to Saaremaa this time. With its innovative ideas Saaremaa has reached further and has come closer to the community than any other police agency. The article titled “Saaremaa – a close-knit community” talks about how the police of Saaremaa have reached this result and what are their future objectives.

In addition, we shall take a look at how constables and juvenile police officers work in Finland and also provide you with the latest sports results.

ANONÜÜM...		TUBLI, KORRALIK	ÖLLEMARK	URAAAN	TEENISTU- SEST LAH- KUMINE	POLITSEINI- KU PÕHI- OMADUS								
LOKI- LAMMAS														
OMAL KÄEL				VÕTA PITS JA PEA ... KILO-										
RIIGINA OLEMINE														
KÕRTS (INGL. K.)				DŽAUL EI OLE TEIS- TE ASI		UMBES EESTLASE PÕHITOIDUS								
PEASISSEKÄIK														
INDIAANLASTE TROFEE														
SEKUND		KREEKA TÄHT AASTA				PINNA- MÕÖT	VESINIK	ARGOON	OKASPUU LEHT	USA OSARIK	...NUI	MEHENIMI	URGITSEMA	
AMETI- MÄRK									AU...					
AMPER		KERGE SAAN KOER					POLITSEINI- KU ELU ON ... VEOAUTO KANDELEM.							
LUGU- PEETUD			E. LAVASTA- JA (N+IN.) KONTORI- TARVETE TOOTJA					SEINAPINDA LIIGENDAV EEND ALLUV						
PESUPULB- RIMARK						KEEM. ELEM. VÄIKSEIM OSAKE NÄO GAR- NEERING							ESIMENE LIMPJALG	
ÕMBLUSVAHEND					POLITSEINI EI TOHIKS OLLA ... PUHTUSE- ANDJA					... EI TOHI SE- GADA POLIT- SEI TÖÖD E. NÄITLEJA- TAR (IN. +N)				
PEHMELOOMULINE (ÜLEK.)				PAIKNEMA EENDUV KEHAOSA					SIIMENS LEHMA SOSIN		TÄNAV TARTUS HAAVA JÄLG			
NIII (LD. K.)														
EKS-		ONUKE ROHELUS KÖRBES					ITAALIA VUTIKLUBI LUKUFIRMA							E. NÄITLEJA
VAHEL KI- PUB MÕNI TÖÖ ...									MÕNUAINE- TESSE PUUTUV PIHIKPÜKSID					
GALLIUM			AJUT. MAJ. POL. VENES (1921-28) MÄEJALG			MIS ON PÖ- LITSEINI- KUKS SAA- MISE ...? IKKAGI								
KÄÄNE					TSITAAT MOOTOR- LAEV							RUUMI- MEETER EMA- LAMMAS		
MUIST			JORDAANIA PEALINN NAISENIMI						LUTEETSIMUM VEELIND			ALUSASTMI- KU 6. HELI VANUSE		
OST		ÄLEVIK RAP- LAMAAL PAHATEGI- JA LEMMIK- SÕNA					PIIRI- VALVE... ESIMENE TÄHT							
ÜLIOLULINE ASI POLIT- SEITÖÖS					KUIV PUUKÄSN TONN					KREEKA TÄHT KAALIUM				
MEELE- MÜRK							TAANI KROON							

Muidu on kord majas, aga . . . !

HAARAVAD RISTSÕNAD
RISTIK

Eelmises numbris ilmunud ristsõna vastus oli "Kahju, aga ülekaalulised peavad kontorisse jääma!" Head kolleegid! politseiorkestri Big Band CD "Disco Grande" võitsid Annika Vahtramäe, Tarmo Tuulas, Triinu Õispuu, Tiit Lepiksaar ja Liis Merelaine. Palju õnne! Võitjad saavad auhinna kätte posti teel. Uue ristsõna lahendusi ootame 1. augustini meiliaadressil politseileht@pol.ee või märgusõna all „Ristsõna“ postiaadressil Politseileht, Pagari 1, 15060 Tallinn. Õigesti vastanute vahel loosime välja politseiorkestri Big Band kolm CD-d „Disco Grande“; solistid on Kaire Vilgats, Tanel Padar ja Hedvig Hanson.

UUS EESTI POLITSEI

Vastuvõtt politseikolledžisse toimub 28. juunist 8. juulini

Lisainfo piirkonniti:

Ida Politseiprefektuur, tel 337 2233

Lääne Politseiprefektuur, tel 444 6426

Lõuna Politseiprefektuur, tel 730 8843

www.pol.ee/kool, www.sisekaitse.ee